



**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ**  
**ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

**ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ**  
**ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ**  
**ΕΤΟΥΣ 2016**



**Ιούλιος 2017**

## Πίνακας περιεχομένων

|                                                                       |           |
|-----------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>ΡΩΣΙΑ – ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ</b>                            | <b>4</b>  |
| <b>A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΡΩΣΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟ 2016</b>          | <b>6</b>  |
| <b>B. ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ</b>                         | <b>10</b> |
| I. ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ (ΑΕΠ)                                    | 10        |
| II. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ                                            | 12        |
| III. ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ                                                      | 16        |
| IV. ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ                                         | 18        |
| V. ΕΠΙΤΟΚΙΟ                                                           | 23        |
| VI. ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ ΙΣΟΤΙΜΙΑ                                           | 24        |
| VII. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΡΕΟΣ                                                  | 25        |
| VIII. ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ – ΤΑΜΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ – ΔΙΕΘΝΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ | 27        |
| IX. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ                                           | 28        |
| X. ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ                                                  | 29        |
| <b>Γ. Ο ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ</b>                             | <b>32</b> |
| I. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ                                                  | 32        |
| 1. Αγροκτηνοτροφικός Τομέας                                           | 32        |
| 2. Ενεργειακά Προϊόντα                                                | 35        |
| 3. Λοιπές Πρώτες Ύλες                                                 | 36        |
| II. ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ – ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ                                  | 37        |
| III. ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ                                    | 38        |
| 1. Λιανικό Εμπόριο                                                    | 38        |
| 2. Κατασκευές                                                         | 43        |
| 3. Μεταφορές                                                          | 44        |
| 4. Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών                          | 46        |
| 5. Τουρισμός                                                          | 46        |
| 6. Χρηματοπιστωτικός Τομέας                                           | 48        |
| <b>Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ</b>           | <b>53</b> |
| I. ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΑΓΑΘΩΝ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ             | 53        |

|                                                                                                                                                                 |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| II. ΘΕΣΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ                                                                                                                                   | 62        |
| III. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΡΟΕΣ                                                                                                                                           | 63        |
| <b>E. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΡΩΣΙΑΣ ΤΟ 2016</b>                                                                                                 | <b>69</b> |
| I. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ                                                                                                                                | 69        |
| II. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΡΟΕΣ                                                                                                                                   | 78        |
| α) Ρωσικές Επενδύσεις στην Ελλάδα                                                                                                                               | 78        |
| β) Ελληνικές Επενδύσεις στην Ρωσία                                                                                                                              | 80        |
| <b>ΣΤ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ</b>                                                                                                                           | <b>82</b> |
| <b>Ζ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ</b>                                                                                                                             | <b>84</b> |
| <b>Η. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ</b>                                                                                                                                           | <b>88</b> |
| I. Ρωσική απαγόρευση εισαγωγών αγροτικών προϊόντων από χώρες της ΕΕ, ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία, Νορβηγία, Ισλανδία, Αλβανία, Ουκρανία, Μαυροβούνιο και Λιχτενστάιν | 88        |
| II. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΡΩΣΙΑΣ                                                                                                                | 94        |

## ΡΩΣΙΑ – ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

|                                                     |                                       |                                    |
|-----------------------------------------------------|---------------------------------------|------------------------------------|
| Έκταση                                              | 17.075.400 τ.χλμ.                     |                                    |
| Πληθυσμός                                           | 146,8 εκ.                             |                                    |
| Ενεργός πληθυσμός                                   | 68,4 εκ.                              |                                    |
|                                                     | <b>2016</b>                           | <b>2015</b>                        |
| Α.Ε.Π. (ονομαστική αξία)                            | 86,04 τρισ.ρούβλια ≈ 1,3 τρισ. \$ ΗΠΑ | 83,2 τρισ.ρούβλια ≈ 1,3 τρισ.\$ΗΠΑ |
| Α.Ε.Π. (κατά κεφαλή)                                | 586.630 ρούβλια                       | 568.505 ρούβλια                    |
| Μεταβολή Α.Ε.Π.                                     | -0,2%                                 | -2,8%                              |
| Πληθωρισμός                                         | 5,4%                                  | 12,9%                              |
| Συναλλαγματική Ισοτιμία                             | 1€ = 74,06 ρούβλια                    | 1€ = 67,4 ρούβλια                  |
|                                                     | 1\$ ΗΠΑ = 66,9 ρούβλια                | 1\$ ΗΠΑ = 60,6 ρούβλια             |
| Ανεργία                                             | 5,5%                                  | 5,6%                               |
| Μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα                          | 30.738 ρούβλια                        | 30.467 ρούβλια                     |
| Μέσος ονομαστικός μισθός                            | 36.746 ρούβλια                        | 34.030 ρούβλια                     |
| Μέση ονομαστική σύνταξη                             | 12.391 ρούβλια                        | 11.986 ρούβλια                     |
| Εξωτερικό Χρέος                                     | 513,5 δισ. \$ ΗΠΑ                     | 519,1 δισ. \$ ΗΠΑ                  |
| Χρέος ευρύτερου δημοσίου τομέα                      | 51,4 δισ. \$ ΗΠΑ                      | 41,6 δισ. \$ ΗΠΑ                   |
| Χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης                          | 39,2 δισ. \$ ΗΠΑ                      | 30,5 δισ. \$ ΗΠΑ                   |
| Χρέος Ιδιωτικού Τομέα                               | 462,0 δισ. \$ ΗΠΑ                     | 476,8 δισ. \$ ΗΠΑ                  |
| Αποθεματικό Ταμείο                                  | 16,03 δισ. \$ ΗΠΑ                     | 49,95 δισ. \$ ΗΠΑ                  |
| Ταμείο Εθνικής Πρόνοιας                             | 71,87 δισ. \$ ΗΠΑ                     | 71,71 δισ. \$ ΗΠΑ                  |
| Διεθνή συναλλαγματικά αποθέματα                     | 377,7 δισ. \$ ΗΠΑ                     | 368,4 δισ. \$ ΗΠΑ                  |
| Μέσο βασικό επιτόκιο αναχρηματοδότησης των τραπεζών | 10%                                   |                                    |
| <b>ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ</b>                      |                                       |                                    |
|                                                     | <b>2016</b>                           | <b>2015</b>                        |
| Έσοδα                                               | 28,2 τρισ. ρούβλια (32,8% ΑΕΠ)        | 26,9 τρισ. ρούβλια (32,3% ΑΕΠ)     |
| Δαπάνες                                             | 31,3 τρισ. ρούβλια (36,4% ΑΕΠ)        | 29,7 τρισ. ρούβλια (35,7% ΑΕΠ)     |
| Έλλειμμα                                            | 3,1 τρισ. ρούβλια (3,7% ΑΕΠ)          | 2,8 τρισ. ρούβλια (3,4% ΑΕΠ)       |
| <b>ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ</b>              |                                       |                                    |
|                                                     | <b>2016</b>                           | <b>2015</b>                        |
| Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών                       | 25 δισ. \$ ΗΠΑ                        | 69 δισ. \$ ΗΠΑ                     |
| Ισοζύγιο εμπορίου αγαθών                            | 90 δισ. \$ ΗΠΑ                        | 148,5 δισ. \$ ΗΠΑ                  |
| Εξαγωγές αγαθών                                     | 281,7 δισ. \$ ΗΠΑ                     | 341,5 δισ. \$ ΗΠΑ                  |
| Αργό πετρέλαιο                                      | 73,7 δισ. \$ ΗΠΑ                      | 89,6 δισ. \$ ΗΠΑ                   |
| Προϊόντα πετρελαίου                                 | 46,1 δισ. \$ ΗΠΑ                      | 67,4 δισ. \$ ΗΠΑ                   |
| Φυσικό αέριο                                        | 31,3 δισ. \$ ΗΠΑ                      | 41,8 δισ. \$ ΗΠΑ                   |
| Εισαγωγές αγαθών                                    | 191,8 δισ. \$ ΗΠΑ                     | 193,0 δισ. \$ ΗΠΑ                  |
| Ισοζύγιο εμπορίου αγαθών πλην ενεργειακών προϊόντων | -61,1 δισ. \$ ΗΠΑ                     | -50,4 δισ. \$ ΗΠΑ                  |
| Όγκος Εξωτερικού Εμπορίου                           | 473,4 δισ. \$ ΗΠΑ                     | 534,4 δισ. \$ ΗΠΑ                  |

|                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                      |                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| <b>Κυριότεροι Εμπορικοί Εταίροι (όγκος διμερούς εμπορίου):</b> Κίνα 14,1%, Γερμανία 8,7%, Ολλανδία 6,9%, Λευκορωσία 5%, ΗΠΑ 4,3%, Ιταλία 4,2%, Ιαπωνία 3,4%, Τουρκία 3,4%.                                  |                                                                                                                                                                      |                   |
| <b>Κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα:</b> Καύσιμα και ενεργειακά προϊόντα (πετρέλαιο και φυσικό αέριο), μέταλλα και τεχνουργήματά τους, μηχανήματα, εξοπλισμός και οχήματα, χημικά προϊόντα και καουτσούκ.       |                                                                                                                                                                      |                   |
| <b>Κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα:</b> Προϊόντα μέσης έως υψηλής μεταποίησης, (μηχανές/συσσκευές αυτοκίνητα και άλλες συσκευές), χημικά προϊόντα (φαρμακευτικά προϊόντα), τρόφιμα και γεωργικές πρώτες ύλες. |                                                                                                                                                                      |                   |
| <b>Ισοζύγιο εμπορίου υπηρεσιών</b>                                                                                                                                                                          | -23,9 δισ. \$ ΗΠΑ                                                                                                                                                    | -36,9 δισ. \$ ΗΠΑ |
| <b>Εξαγωγές υπηρεσιών</b>                                                                                                                                                                                   | 50,5 δισ. \$ ΗΠΑ                                                                                                                                                     | 51,7 δισ. \$ ΗΠΑ  |
| <b>Εισαγωγές υπηρεσιών</b>                                                                                                                                                                                  | 74,4 δισ. \$ ΗΠΑ                                                                                                                                                     | 88,6 δισ. \$ ΗΠΑ  |
| <b>Συνολική δαπάνη για τουριστικές υπηρεσίες</b>                                                                                                                                                            | 24 δισ. \$ ΗΠΑ                                                                                                                                                       | 35 δισ. \$ ΗΠΑ    |
| <b>Κυριότερες χώρες- προορισμοί Ρώσων τουριστών:</b> Αμπχαζία* 13,4%, Φινλανδία 9,1%, Καζακστάν 9%, Ουκρανία 5,7%, Κίνα 5,3%, Εσθονία 4,8%, Πολωνία 3,5%, Γερμανία 3,3%.....Ελλάδα 2,5%                     |                                                                                                                                                                      |                   |
| <b>ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΡΟΕΣ</b>                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                      |                   |
|                                                                                                                                                                                                             | <b>2016</b>                                                                                                                                                          | <b>2015</b>       |
| <b>Εισροές ξένων επενδύσεων στη Ρωσία</b>                                                                                                                                                                   | 32,9 δισ. \$ ΗΠΑ                                                                                                                                                     | 6,8 δισ. \$ ΗΠΑ   |
| <b>Εκροές ξένων επενδύσεων από τη Ρωσία</b>                                                                                                                                                                 | 22,6 δισ. \$ ΗΠΑ                                                                                                                                                     | 22,1 δισ. \$ ΗΠΑ  |
| <b>Απόθεμα ΞΑΕ στη Ρωσία:</b> 462,7 δισ. \$ ΗΠΑ                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                      |                   |
| <b>Απόθεμα ρωσικών ΞΑΕ στο εξωτερικό:</b> 335,8 δισ. \$ ΗΠΑ                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                      |                   |
| <b>Σημαντικότερες χώρες προέλευσης επενδύσεων στη Ρωσία:</b> Κύπρος 31,3%, Ολλανδία 10%, Λουξεμβούργο 9,6%, Μπαχάμες 7,2%, Ιρλανδία 6,5%, Βερμούδες 4,8%, Γερμανία 3,6%                                     |                                                                                                                                                                      |                   |
| <b>Σημαντικότερες χώρες προορισμού ρωσικών επενδύσεων:</b> Κύπρος 42,3%, Ολλανδία 16%, Βρετανικοί Παρθένοι νήσοι 11,5%, Αυστρία 6,5%, Ελβετία 5,3%, Τουρκία 2,6%, Ην. Βασίλειο 2,6%, Γερμανία 2,3%.         |                                                                                                                                                                      |                   |
| <b>ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΩΣΙΑΣ (ΕΛΣΤΑΤ)</b>                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                      |                   |
|                                                                                                                                                                                                             | <b>2016</b>                                                                                                                                                          | <b>2015</b>       |
| <b>Όγκος διμερούς εμπορίου αγαθών</b>                                                                                                                                                                       | 3,0 δισ. ευρώ                                                                                                                                                        | 3,6 δισ. ευρώ     |
| <b>Εξαγωγές αγαθών</b>                                                                                                                                                                                      | 215,5 εκ. ευρώ                                                                                                                                                       | 213,1 εκ. ευρώ    |
| <b>Εισαγωγές αγαθών</b>                                                                                                                                                                                     | 2,8 δισ. ευρώ                                                                                                                                                        | 3,4 δισ. ευρώ     |
| <b>Εμπορικό Ισοζύγιο</b>                                                                                                                                                                                    | -2,6 δισ. ευρώ                                                                                                                                                       | -3,2 δισ. ευρώ    |
| <b>Κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα της Ελλάδας</b>                                                                                                                                                             | Ενδύματα από γούνα, Λάδια και παρασκευάσματα από πετρέλαιο ή από ασφαλούχα ορυκτά, Ακατέργαστα καπνά, Φύλλα και ταινίες από αργίλιο, Ανελκυστήρες, Σωλήνες από χαλκό |                   |
| <b>Κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα της Ελλάδας</b>                                                                                                                                                            | Πρώτες ύλες (Φυσικό αέριο, πετρέλαιο, κλπ)                                                                                                                           |                   |
| <b>Επισκέψεις Ρώσων τουριστών στην Ελλάδα (ΤτΕ)</b>                                                                                                                                                         | 595.500                                                                                                                                                              | 512.789           |

\* Η Ελλάδα και η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αναγνωρίζουν την ανεξαρτησία της Αμπχαζίας.

## A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΡΩΣΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟ 2016

Σημαντικά σημάδια ανάκαμψης παρουσίασε η ρωσική οικονομία κατά το 2016 μετά από την ύφεση που σημειώθηκε το 2015. Κύριοι παράγοντες πίσω από την εικόνα αυτή ήταν η προσαρμογή της ρωσικής οικονομίας στις εξωγενείς δυσμενείς συνθήκες που δημιούργησαν η συνεχιζόμενη πτώση των τιμών του πετρελαίου και οι κυρώσεις που επιβλήθηκαν εις βάρος της Ρωσίας από την Ε.Ε. και τις ΗΠΑ, λόγω της στάσης της στην κρίση της Ουκρανίας.

Σύμφωνα στοιχεία της Ομοσπονδιακής Στατιστικής Υπηρεσίας, το 2016 η ρωσική οικονομία συρρικνώθηκε οριακά κατά 0,2%. Το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές ανήλθε σε 86,04 τρισ. ρούβλια. Σημειώνουμε ότι σύμφωνα με την αναθεώρηση της Ομοσπονδιακής Στατιστικής Υπηρεσίας, το 2015 το ΑΕΠ είχε διαμορφωθεί σε 83,23 τρισ. ρούβλια, μειωμένο κατά 2,8% σε σχέση με το 2014.

Εξετάζοντας τις επιδόσεις των επιμέρους τομέων της οικονομίας, διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία αυτών κατέγραψε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Συγκεκριμένα, η βιομηχανική παραγωγή της χώρας αυξήθηκε κατά 1,1% σε σύγκριση με το 2015, με τον εξορυκτικό τομέα να αναπτύσσεται κατά 2,5%, τη μεταποίηση να αυξάνεται οριακά κατά 0,1% και τον τομέα παραγωγής και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου και νερού κατά 1,5%. Επιπλέον, σημαντική αύξηση κατέγραψε η αγροτική παραγωγή της χώρας κατά 4,8% σε σχέση με το 2015, καθώς και ο τομέας εμπορευματικών μεταφορών κατά 1,8%. Αντίθετα, μείωση συνέχισε να καταγράφει ο τομέας των κατασκευών της τάξης του 4,3%, όπως και ο τομέας του λιανικού εμπορίου, με τον κύκλο εργασιών του να μειώνεται κατά 4,6% σε σύγκριση με το 2015.

Ο πληθωρισμός στο τέλος του έτους διαμορφώθηκε στο 5,4%, μείωση θεαματική σε σύγκριση με το 12,9% του 2015. Ο δείκτης τιμών προϊόντων τροφίμων διαμορφώθηκε στο 4,6%, των προϊόντων μη τροφίμων στο 6,5% και των υπηρεσιών στο 4,9%. Σημειώνουμε ότι η Κεντρική Τράπεζα της χώρας έχει θέσει ως στόχο ο πληθωρισμός να φθάσει στο 4% στο τέλος του 2017.

Το 2016, 4,2 εκ. άνθρωποι καταγράφηκαν ως άνεργοι (σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας), με το ποσοστό ανεργίας να διαμορφώνεται στο 5,5%.

Το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα (εισόδημα μετά την αφαίρεση των υποχρεωτικών πληρωμών και διορθωμένο βάσει του δείκτη τιμών καταναλωτή), μειώθηκε το 2016 κατά 5,9% σε σύγκριση με το 2015. Ο μέσος μηνιαίος ονομαστικός μισθός διαμορφώθηκε στα 36.746 ρούβλια, αυξημένος κατά 8% σε σχέση με το 2015, ενώ ο μέσος μηνιαίος πραγματικός μισθός αυξήθηκε κατά 0,7%.

Βασικός παράγοντας που επηρεάζει καθοριστικά τις επιδόσεις της ρωσικής οικονομίας είναι η συνεχιζόμενη πτώση της τιμής του πετρελαίου. Συγκεκριμένα, η μέση ετήσια τιμή ανά βαρέλι Ural ανήλθε το 2016 σε \$41,9 έναντι 51,23\$/βαρέλι το 2015, που αντιστοιχεί σε μείωση της τάξης του 18,2%. Αντίστοιχα, η μέση τιμή του φυσικού αερίου στα γερμανικά σύνορα, σύμφωνα με στοιχεία του ΔΝΤ, ανήλθε σε 5,16 \$/MMBTU το 2016, μειωμένη κατά 11% σε σχέση με το 2015 (5,81 \$/MMBTU).

Σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ρωσίας, η μέση ετήσια συναλλαγματική ισοτιμία του ρουβλίου με το αμερικανικό δολάριο το 2016 ανήλθε στα 66,9 ρούβλια/\$ΗΠΑ (2015: 60,6 ρούβλια/\$ΗΠΑ) και με το ευρώ στα 74,06 ρούβλια/ευρώ (2015: 67,4 ρούβλια/ευρώ), έχοντας χάσει το 9,3 % και το 9% της αξίας του αντίστοιχα σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2015. Η υποτίμηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας του ρουβλίου, εκτός από την πτώση της

τιμής του πετρελαίου, οφείλεται επίσης στην ύφεση της ρωσικής οικονομίας, ιδιαίτερα κατά το α' εξάμηνο του 2016.

Επιπλέον, σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ρωσίας, κατά το 2016 συνεχίστηκε η καθοδική πορεία των εκροών κεφαλαίου από τη χώρα. Έτσι, μετά τη μείωση κατά 62% στις εκροές κεφαλαίων που σημειώθηκε το 2015 σε σχέση με το 2014 (οπότε την χώρα είχαν εγκαταλείψει κεφάλαια ύψους 153 δισ. δολαρίων ΗΠΑ), κατά το 2016 καταγράφηκαν εκροές κεφαλαίων ύψους 19,2 δισ. δολ. ΗΠΑ, θεαματικά μειωμένες κατά επιπλέον 67% σε σχέση με το 2015. Σημειώνουμε ότι κατά το 3<sup>ο</sup> τρίμηνο του 2015 καταγράφηκε καθαρή εισροή κεφαλαίων, ύψους 3,2 δισ. δολαρίων ΗΠΑ, για πρώτη φορά μετά από μία πενταετή περίοδο συνεχούς φυγής κεφαλαίων (η τελευταία εισροή κεφαλαίου στη Ρωσία, ύψους 4,1 δισ. δολαρίων ΗΠΑ, είχε καταγραφεί κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2010), ενώ το φαινόμενο επαναλήφθηκε σε πολύ μικρότερο μέγεθος (400 εκ. δολ. ΗΠΑ) κατά το 2<sup>ο</sup> τρίμηνο του 2016.

Όσον αφορά στα διεθνή αποθέματα της χώρας, η Ρωσία την 31.12.2016 διέθετε διεθνή συναλλαγματικά αποθέματα ύψους 377,7 δισ. δολαρίων ΗΠΑ, αυξημένα κατά 9,3 δισ. δολ. ΗΠΑ (31.12.2015: 368,4 δισ. \$ΗΠΑ). Επιπλέον, σύμφωνα με στοιχεία του ρωσικού Υπουργείου Οικονομικών, τα συνολικά αποθέματα του Αποθεματικού Ταμείου (Reserve Fund) ανέρχονταν την 1.1.2017 σε 16,03 δισ. δολάρια ΗΠΑ ή 972 δισ. ρούβλια, σαφώς μειωμένα από την ίδια περίοδο το περασμένο έτος, οπότε ανέρχονταν σε 49,9 δισ. δολ. ΗΠΑ (3,6 τρισ. ρούβλια), ενώ τα αποθέματα του Εθνικού Ταμείου Πρόνοιας (National Welfare Fund) την 1.1.2017 ανέρχονταν σε 71,87 δισ. δολάρια ΗΠΑ ή 4,36 τρισ. ρούβλια, οριακά αυξημένα σε σχέση με την 1.1.2016 που ήταν στα 71,71 δισ. δολ. ΗΠΑ.

Το έλλειμμα του ομοσπονδιακού προϋπολογισμού, σύμφωνα με στοιχεία της Ομοσπονδιακής Στατιστικής Υπηρεσίας, ανήλθε σε 3,1 τρισ. ρούβλια, ήτοι 3,7% του ΑΕΠ, έναντι 2,8 τρισ. ρούβλια το 2015 (3,4% ΑΕΠ). Τα έσοδα του προϋπολογισμού υπολογίζονται σε 28,2 τρισ. ρούβλια και οι δαπάνες σε 31,3 τρισ. ρούβλια.

Όσον αφορά στο εξωτερικό χρέος (δημόσιο και ιδιωτικό), σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της χώρας, την 1<sup>η</sup> Ιανουαρίου 2017 ανερχόταν σε 513,5 δισ. δολάρια ΗΠΑ, ελαφρώς μειωμένο σε σχέση με το 2015 (2015: 519,1 δισ. δολάρια ΗΠΑ). Ωστόσο, η συμβολή των τομέων της ρωσικής οικονομίας στη δυναμική του εξωτερικού χρέους ήταν διαφορετική. Το εξωτερικό χρέος του ρωσικού τραπεζικού τομέα μειώθηκε κατά 14,8 δισ. δολ. ΗΠΑ, με το μερίδιο των τραπεζών στη δομή του εξωτερικού χρέους να μειώνεται ελαφρώς στο 23% σε σύγκριση με το 25,4% του προηγούμενου έτους. Αντίθετα, το εξωτερικό χρέος της γενικής κυβέρνησης αυξήθηκε κατά 8,6 δισ. δολ. ΗΠΑ, με το μερίδιό του στη δομή του εξωτερικού χρέους να αυξάνεται επίσης από 5,9% κατά το προηγούμενο έτος σε 7,6%.

Σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της χώρας, το εξωτερικό εμπόριο της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά το 2016 σημείωσε πτώση κατά 11,4% και διαμορφώθηκε σε 473,4 δισ. δολάρια ΗΠΑ. Οι ρωσικές εξαγωγές μειώθηκαν κατά 17,5% σε σχέση με το 2015 και ανήλθαν σε 281,6 δισ. δολάρια ΗΠΑ. Οι εισαγωγές της Ρωσίας ακολούθησαν οριακά πτωτική πορεία (-0,7%) και διαμορφώθηκαν σε 131,7 δισ. δολάρια ΗΠΑ. Το εμπορικό πλεόνασμα της χώρας, αν και υπέστη σημαντική μείωση κατά 58,5 δισ. δολάρια ΗΠΑ, παρέμεινε σε αρκετά υψηλό επίπεδο της τάξης των 90 δισ. δολαρίων ΗΠΑ.

Όσον αφορά τους εμπορικούς εταίρους της Ρωσίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση παρέμεινε στην πρώτη θέση, έχοντας υποστεί μείωση, ωστόσο, του μεριδίου της επί του συνολικού όγκου εμπορίου της Ρωσίας, το οποίο διαμορφώθηκε στο 42,8% από 44,8% που ήταν το 2015. Οι

εισαγωγές της Ρωσίας από την Ε.Ε. μειώθηκαν οριακά κατά 0,4% και ανήλθαν σε 69,9 δισ. δολ. ΗΠΑ, ενώ σημαντική μείωση της τάξης του 21,2% σημείωσαν οι εξαγωγές της Ρωσίας προς την Ε.Ε., οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 130,5 δισ. δολ. ΗΠΑ. Συνολικά, ο όγκος εμπορίου μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης – Ρωσίας σημείωσε πτώση 15% και ανήλθε σε 200,4 δισ. δολ. ΗΠΑ.

Σε επίπεδο χωρών, οι σημαντικότεροι εμπορικοί εταίροι της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά το 2016 ήταν η Κίνα (συνολικός όγκος εμπορίου \$ 66,1 δισ., μερίδιο 14,1%), η Γερμανία (συνολικός όγκος εμπορίου \$ 40,7 δισ., μερίδιο 8,7%), η Ολλανδία (συνολικός όγκος εμπορίου \$ 32,3 δισ., μερίδιο 6,9%), η Λευκορωσία (συνολικός όγκος εμπορίου \$ 23,5 δισ., μερίδιο 5%), οι ΗΠΑ (συνολικός όγκος εμπορίου \$ 20,3 δισ., μερίδιο 4,3%), η Ιταλία (συνολικός όγκος εμπορίου \$ 19,8 δισ., μερίδιο 4,2%) με μερίδιο εμφανώς μειωμένο από το 2015 (από 5,8% στο 4,2% επί του συνολικού όγκου εμπορίου της Ρωσίας), η Ιαπωνία (συνολικός όγκος εμπορίου \$ 16,1 δισ., μερίδιο 3,4%), η Τουρκία (συνολικός όγκος εμπορίου \$ 15,8 δισ., μερίδιο 3,4%), η Ν. Κορέα (συνολικός όγκος εμπορίου \$ 15 δισ., μερίδιο 3,2%) και η Γαλλία (συνολικός όγκος εμπορίου \$ 13,3 δισ., μερίδιο 2,8%).

Στον τομέα των υπηρεσιών, σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας, το εμπορικό ισοζύγιο της Ρωσίας βελτιώθηκε σημαντικά αλλά παρέμεινε ελλειμματικό κατά 23,9 δισ. δολάρια ΗΠΑ. Οι εξαγωγές υπηρεσιών της Ρωσίας ανήλθαν σε 50,5 δισ. δολάρια ΗΠΑ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 2,3%, οι εισαγωγές υπηρεσιών μειώθηκαν επίσης κατά 16,1% και ανήλθαν σε 74,4 δισ. δολάρια ΗΠΑ. Συνολικά, το εμπόριο υπηρεσιών της Ρωσικής Ομοσπονδίας για το 2016 ανήλθε σε 124,9 δισ. δολάρια ΗΠΑ, καταγράφοντας μείωση κατά 11% σε σχέση με το 2015.

Όσον αφορά στις άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ), σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας, η εισροή ΑΞΕ στη Ρωσική Ομοσπονδία αυξήθηκε θεαματικά κατά 381%, με επενδύσεις ύψους 32,9 δισ. δολ. ΗΠΑ να εισρέουν στη ρωσική οικονομία το 2016. Αντίθετα οι εκροές ΑΞΕ από τη Ρωσική Ομοσπονδία αυξήθηκαν οριακά κατά 0,5 δισ. δολ. ΗΠΑ και διαμορφώθηκαν σε 22,6 δισ. δολ. ΗΠΑ. Σύμφωνα με την έκθεση “Global Investment Trends Monitor” της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD), η αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων στη Ρωσία οφείλεται κατά κύριο λόγο στις επενδύσεις που συνδέονται με την ιδιωτικοποίηση κρατικών περιουσιακών στοιχείων. Συγκεκριμένα, η κυβέρνηση κατά το 2016 πώλησε μερίδιο 19,5% της κρατικής εταιρείας πετρελαίου Rosneft στην κοινοπραξία της ελβετικής Glencore και του κρατικού Επενδυτικού Ταμείου του Κατάρ, συνολικής αξίας 11 δισ. δολαρίων ΗΠΑ.

Συμπερασματικά, η ρωσική οικονομία συνεχίζει την προσαρμογή της στις χαμηλότερες τιμές του πετρελαίου και στις συνθήκες που δημιουργήσαν οι οικονομικές κυρώσεις που επιβλήθηκαν τον Ιούλιο του 2014. Το πακέτο πολιτικών που εφήρμοσε η κυβέρνηση, με την υιοθέτηση ελεύθερα κυμαινόμενης συναλλαγματικής ισοτιμίας, τις περικοπές των δαπανών σε πραγματικούς όρους και την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, μαζί με την αξιοποίηση του Αποθεματικού Ταμείου έχουν συμβάλει σημαντικά στη διευκόλυνση αυτής της προσαρμογής. Ως αποτέλεσμα, η ρωσική οικονομία αναδύεται σταδιακά από την ύφεση, με το πραγματικό ΑΕΠ να παρουσιάζει σταδιακή βελτίωση καθ' όλη τη διάρκεια του 2016. Οι προβλέψεις για το επόμενο διάστημα κάνουν λόγο για ανάκαμψη της εγχώριας ζήτησης κατά το 2017, πριν την περαιτέρω επιτάχυνσή της το 2018, καθώς τα πραγματικά εισοδήματα θα αρχίσουν να αυξάνονται, λόγω της ανατίμησης του ρουβλίου και της πτώσης του πληθωρισμού. Παράλληλα, η ανάκαμψη των διεθνών τιμών του πετρελαίου αναμένεται να δώσει ώθηση στις εξαγωγές και να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη στη ρωσική οικονομία.

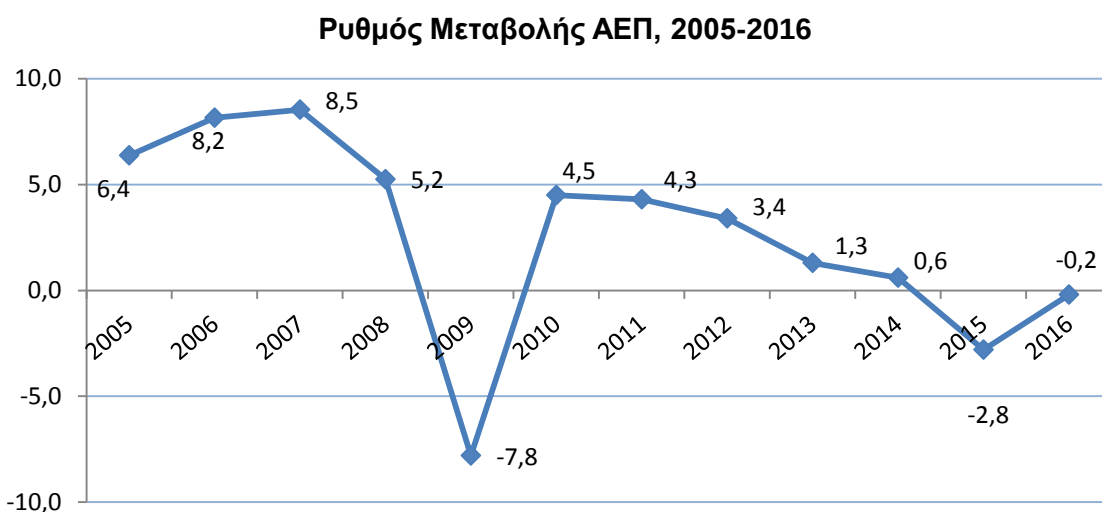


Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικοί παράγοντες που είναι πιθανό να περιορίσουν το μέγεθος της ανάκαμψης. Η δημοσιονομική εξυγίανση αναμένεται να συνεχιστεί, καθώς τα μειωμένα έσοδα του προϋπολογισμού λόγω των χαμηλών τιμών του πετρελαίου και οι περιορισμοί στην πρόσβαση στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές έχουν εξαντλήσει τα υψηλά αποθέματα της ρωσικής οικονομίας. Επιπλέον, η δέσμευση της Κεντρικής Τράπεζας στη μείωση του πληθωρισμού συνεπάγεται περιορισμένα περιθώρια για χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής στο εγγύς μέλλον.

## Β. ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

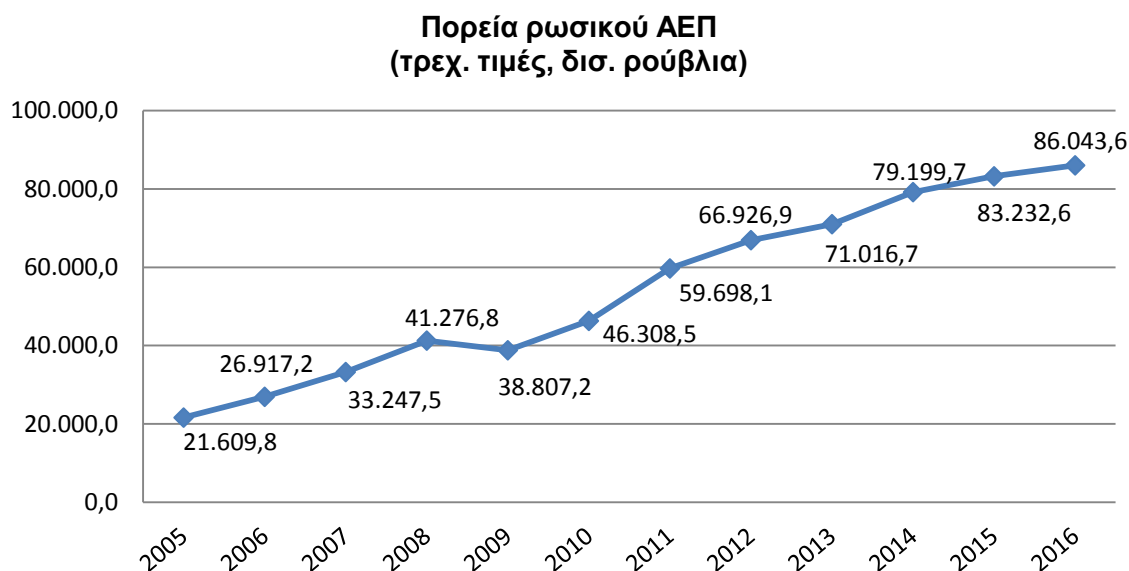
### Ι. ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ (ΑΕΠ)

Το ρωσικό ΑΕΠ παρουσίασε κατά το 2016 οριακά αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης της τάξης του -0,2%. Επισημαίνεται ότι το ρωσικό ΑΕΠ είχε ακολουθήσει μια άκρως θετική πορεία μετά την οικονομική κρίση του 1998, καταγράφοντας αυξήσεις έως και 8% η οποία συνεχίστηκε, με την εξαίρεση του έτους 2009, σε ικανοποιητικούς βαθμούς έως και το 2012, Ωστόσο, από το 2013 και έπειτα οι ρυθμοί αύξησης είναι πτωτικοί, ενώ κατά το 2015 καταγράφεται πλέον αρνητικός ρυθμός ανάπτυξης της τάξης του -2,8%.



Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

Σύμφωνα με στοιχεία της Ρωσικής Στατιστικής Υπηρεσίας το 2016 **το ΑΕΠ της χώρας σε τρέχουσες τιμές έφτασε συνολικά τα 86,04 τρισ. ρούβλια** ( $\approx 1,3$  τρισ. \$ ΗΠΑ) έναντι 83,2 τρισ. ρούβλια το 2015.



Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ διαμορφώθηκε σε 586.630 ρούβλια (αύξηση 3,2% έναντι του 2015).

Οι κλάδοι με τη μεγαλύτερη συνεισφορά στη διαμόρφωση του ΑΕΠ είναι το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, η μεταποίηση, οι υπηρεσίες διαχείρισης ακινήτων, οι μεταφορές και επικοινωνίες και η εξόρυξη ορυκτών.

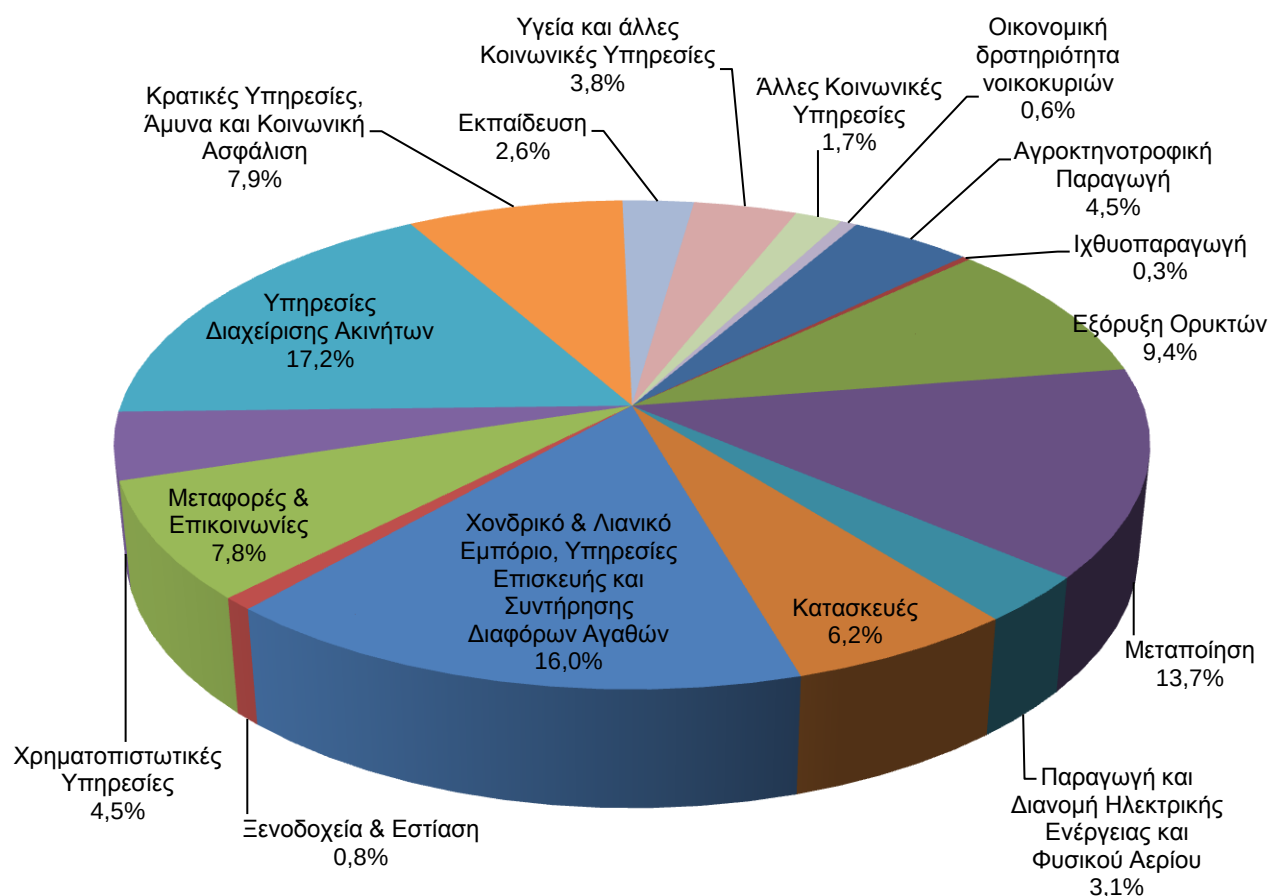
**Κατανομή ΑΕΠ ανά Τομέα Οικονομικής Δραστηριότητας 2011-2016**  
(τρέχ.τιμές, δισ.ρούβλια)

|                                                                                | 2011            | 2012            | 2013            | 2014            | 2015            | 2016            | Μερίδιο       |
|--------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|---------------|
| <b>ΑΕΠ (σε τρέχουσες τιμές)</b>                                                | <b>59.698,1</b> | <b>66.926,9</b> | <b>71.016,7</b> | <b>79.199,7</b> | <b>83.232,6</b> | <b>86.043,6</b> | <b>100,0%</b> |
| Προστιθέμενη αξία επιμέρους τομέων (εκτός φόρων)                               | 51.499,7        | 57.759,2        | 61.752,3        | 68.907,5        | 74.764,1        | 77.508,4        | 90,1%         |
| Αγροκτηνοτροφική Παραγωγή                                                      | 1.944,0         | 2.014,8         | 2.248,9         | 2.665,9         | 3.203,5         | 3.456,3         | 4,5%          |
| Ιχθυοπαραγωγή                                                                  | 96,5            | 104,5           | 112,6           | 136,2           | 204,2           | 217,8           | 0,3%          |
| Εξόρυξη Ορυκτών                                                                | 4.917,9         | 5.581,0         | 5.791,6         | 6.241,5         | 7.217,5         | 7.296,6         | 9,4%          |
| Μεταποίηση                                                                     | 6.830,4         | 7.693,4         | 8.281,9         | 9.184,5         | 10.294,1        | 10.635,8        | 13,7%         |
| Παραγωγή και Διανομή Ηλεκτρικής Ενέργειας και Φυσικού Αερίου                   | 1.733,6         | 1.777,8         | 1.921,5         | 1.992,5         | 2.222,6         | 2.415,7         | 3,1%          |
| Κατασκευές                                                                     | 3.941,7         | 4.280,3         | 4.301,0         | 4.681,5         | 4.780,3         | 4.781,4         | 6,2%          |
| Χονδρικό & Λιανικό Εμπόριο, Υπηρεσίες Επισκευής και Συντήρησης Διαφόρων Αγαθών | 9.077,7         | 9.891,5         | 10.097,1        | 11.171,6        | 12.273,5        | 12.389,9        | 16,0%         |
| Ξενοδοχεία & Εστίαση                                                           | 467,3           | 530,0           | 574,1           | 603,5           | 638,0           | 648,8           | 0,8%          |
| Μεταφορές & Επικοινωνίες                                                       | 4.027,6         | 4.598,9         | 4.949,2         | 5.394,0         | 5.798,8         | 6.067,5         | 7,8%          |
| Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες                                                    | 1.943,0         | 2.408,4         | 2.843,2         | 3.148,1         | 2.920,5         | 3.455,2         | 4,5%          |
| Υπηρεσίες Διαχείρισης Ακινήτων                                                 | 8.887,2         | 10.019,2        | 10.552,3        | 12.093,3        | 12.975,4        | 13.313,7        | 17,2%         |
| Κρατικές Υπηρεσίες, Άμυνα και Κοινωνική Ασφάλιση                               | 3.328,8         | 4.080,2         | 4.603,8         | 5.533,1         | 5.822,9         | 6.102,1         | 7,9%          |
| Εκπαίδευση                                                                     | 1.383,0         | 1.531,5         | 1.734,0         | 1.842,9         | 1.936,3         | 2.011,2         | 2,6%          |
| Υγεία και άλλες Κοινωνικές Υπηρεσίες                                           | 1.761,2         | 1.957,3         | 2.302,1         | 2.665,3         | 2.788,6         | 2.921,1         | 3,8%          |
| Άλλες Κοινωνικές Υπηρεσίες                                                     | 821,2           | 914,3           | 1.033,0         | 1.117,6         | 1.247,5         | 1.333,8         | 1,7%          |

|                                      | 2011    | 2012    | 2013    | 2014     | 2015    | 2016    | Μερίδιο |
|--------------------------------------|---------|---------|---------|----------|---------|---------|---------|
| Οικονομική δραστηριότητα νοικοκυριών | 338,6   | 375,8   | 406,1   | 436,1    | 440,3   | 461,4   | 0,6%    |
| Φόροι επί των προϊόντων              | 8.413,3 | 9.411,8 | 9.510,9 | 10.550,8 | 8.738,5 | 8.818,9 |         |
| Επιδότησεις προϊόντων                | 214,9   | 244,1   | 246,4   | 258,7    | 270,0   | 283,6   |         |
| Καθαροί φόροι επί των προϊόντων      | 8.198,4 | 9.167,6 | 9.264,4 | 10.292,1 | 8.468,5 | 8.535,3 |         |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

### Σύνθεση ΑΕΠ ανά Τομέα Οικονομικής Δραστηριότητας 2016



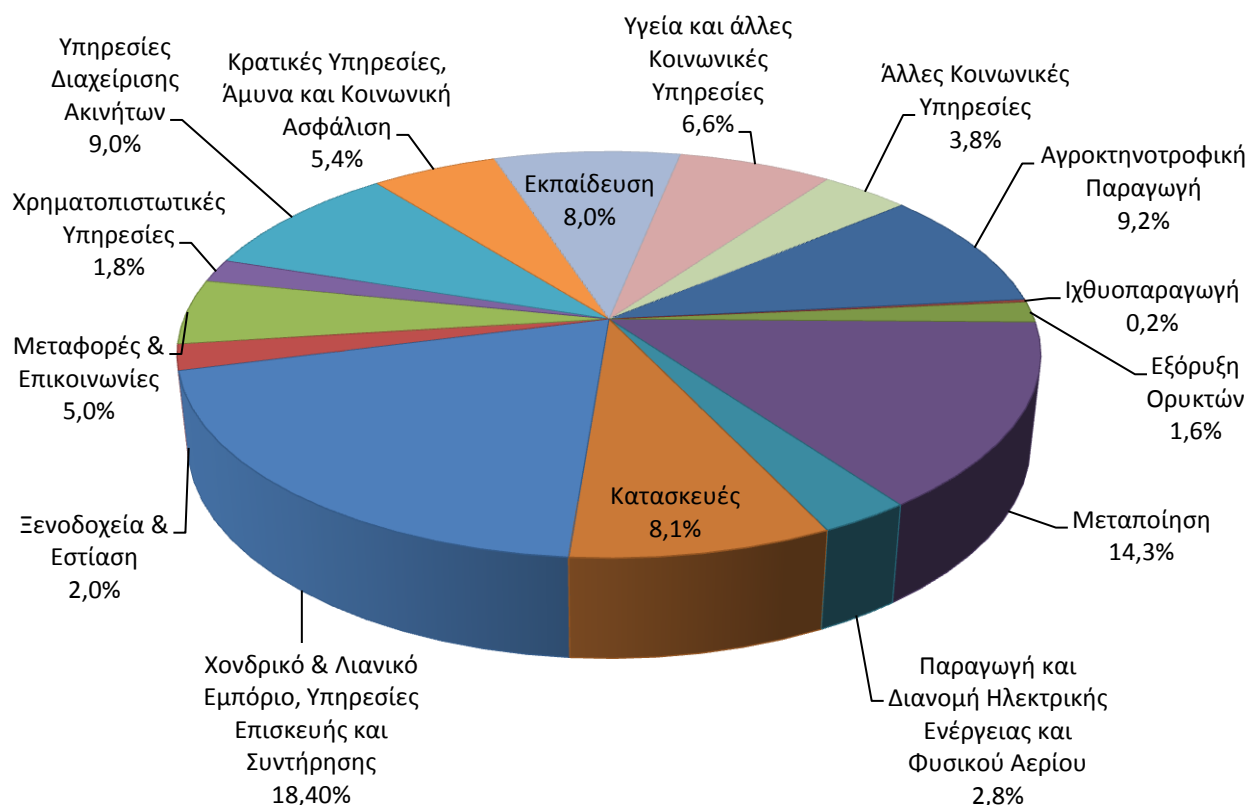
Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

## II. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ

Το 2016, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ρωσίας εκτιμάται ότι ανήλθε συνολικά στα 76,64 εκ. άτομα, δηλαδή περισσότερο από το 52% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Από αυτούς ο αριθμός των απασχολουμένων ήταν 72,4 εκ. άτομα.



## Κατανομή απασχόλησης ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας



Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

Εξετάζοντας το σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, σε σχέση με την ηλικία και το επίπεδο εκπαίδευσης, παρατηρούμε ότι η μέση ηλικία των εργαζομένων είναι αρκετά χαμηλή στα 40,7 έτη, ενώ το μέσο επίπεδο εκπαίδευσης είναι αρκετά υψηλό, με το μεγαλύτερο μέρος των Ρώσων εργαζομένων να κατέχει δίπλωμα ανώτερης εκπαίδευσης.

### Κατανομή απασχόλησης βάσει ηλικίας και επιπέδου εκπαίδευσης, 2016

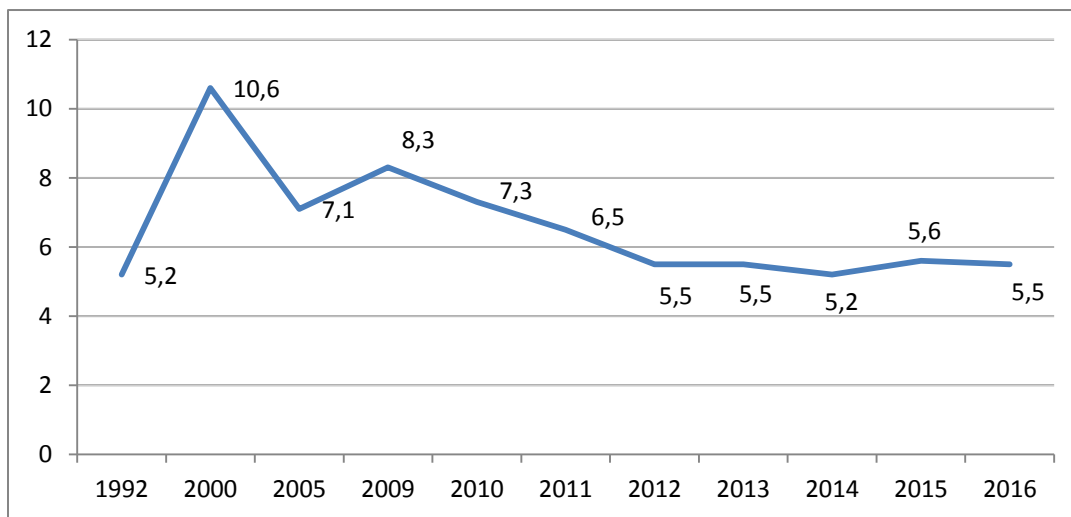
| Ηλικίες, έτη                     | Σύνολο | Άνδρες | Γυναίκες |
|----------------------------------|--------|--------|----------|
| 15 - 19                          | 0,6%   | 0,7%   | 0,4%     |
| 20 - 24                          | 6,4%   | 7,1%   | 5,7%     |
| 25 - 29                          | 14,5%  | 15,5%  | 13,4%    |
| 30 - 34                          | 14,3%  | 14,8%  | 13,6%    |
| 35 - 39                          | 13,2%  | 13,0%  | 13,3%    |
| 40 - 44                          | 12,5%  | 12,0%  | 13,1%    |
| 45 - 49                          | 11,2%  | 10,5%  | 12,0%    |
| 50 - 54                          | 12,7%  | 11,7%  | 13,8%    |
| 55 - 59                          | 9,4%   | 9,7%   | 9,1%     |
| 60 - 72                          | 5,3%   | 5,0%   | 5,5%     |
| Μέση ηλικία απασχολούμενων (έτη) | 40,7   | 40,2   | 41,2     |

| Επίπεδο εκπαίδευσης                                      | Σύνολο | Άνδρες | Γυναίκες |
|----------------------------------------------------------|--------|--------|----------|
| Ανώτατη εκπαίδευση                                       | 33,5%  | 29,4%  | 37,7%    |
| Δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση<br>εκ της οποίας: | 45,1%  | 45,8%  | 44,3%    |
| Κατάρτιση μεσαίων στελεχών                               | 25,9%  | 22,2%  | 29,8%    |
| Κατάρτιση ειδικευμένων εργαζομένων                       | 19,2%  | 23,6%  | 14,5%    |
| Μέση εκπαίδευση                                          | 18,1%  | 20,6%  | 15,5%    |
| Βασική εκπαίδευση                                        | 3,2%   | 4,0%   | 2,4%     |
| Καμία εκπαίδευση                                         | 0,2%   | 0,2%   | 0,1%     |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

Η ανεργία το 2016 παρουσίασε μικρή μείωση και διαμορφώθηκε στο 5,5% (έναντι 5,6% το 2015), ποσοστό που αντιστοιχεί περίπου σε 4,2 εκ. άτομα. Μεταξύ των ανδρών η ανεργία ανέρχεται σε 5,8%, ενώ μεταξύ των γυναικών σε 5,3%.

**Πορεία ανεργίας στη Ρωσική Ομοσπονδία, 1992-2016 (%)**



Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

Όπως φαίνεται στον επόμενο πίνακα, το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας εμφανίζεται μεταξύ των νέων 20-29 ετών και εντοπίζεται κυρίως μεταξύ των ατόμων που διαθέτουν μέση εκπαίδευση.

**Κατανομή ανεργίας βάσει ηλικίας και επιπέδου εκπαίδευσης, 2016**

| Ηλικίες, έτη | Σύνολο | Άνδρες | Γυναίκες |
|--------------|--------|--------|----------|
| 15 - 19      | 4,2%   | 4,5%   | 3,9%     |
| 20 - 24      | 19,1%  | 19,4%  | 18,7%    |
| 25 - 29      | 16,5%  | 15,8%  | 17,4%    |
| 30 - 34      | 13,1%  | 12,5%  | 13,9%    |

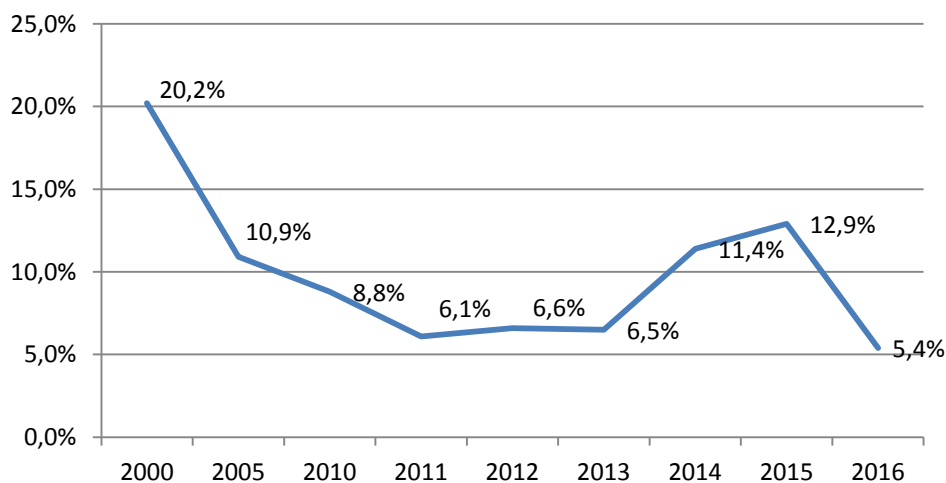
| Ηλικίες, έτη                                          | Σύνολο | Άνδρες | Γυναίκες |
|-------------------------------------------------------|--------|--------|----------|
| 35 - 39                                               | 10,8%  | 10,8%  | 10,9%    |
| 40 - 44                                               | 9,0%   | 9,1%   | 8,9%     |
| 45 - 49                                               | 7,9%   | 7,7%   | 8,2%     |
| 50 - 54                                               | 9,8%   | 9,5%   | 10,3%    |
| 55 - 59                                               | 6,4%   | 7,9%   | 4,6%     |
| 60 - 72                                               | 3,1%   | 3,0%   | 3,2%     |
| Μέσος όρος ηλικίας ανέργων (έτη)                      | 35,8   | 36     | 35,5     |
| Επίπεδο εκπαίδευσης                                   | Σύνολο | Άνδρες | Γυναίκες |
| Ανώτατη εκπαίδευση                                    | 20,5%  | 17,1%  | 24,3%    |
| Δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση εκ της οποίας: | 40,4%  | 41,5%  | 39,1%    |
| Κατάρτιση μεσαίων στελεχών                            | 20,5%  | 18,2%  | 23,1%    |
| Κατάρτιση ειδικευμένων εργαζομένων                    | 19,9%  | 23,3%  | 16,0%    |
| Μέση εκπαίδευση                                       | 29,8%  | 30,2%  | 29,4%    |
| Βασική εκπαίδευση                                     | 8,7%   | 10,9%  | 6,8%     |
| Καμία εκπαίδευση                                      | 0,6%   | 0,8%   | 0,4%     |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

### III. ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Το 2016 ο πληθωρισμός διαμορφώθηκε στο 5,4%, καταγράφοντας θεαματική μείωση σε σχέση με το προηγούμενο έτος (12,9%).

Πορεία πληθωρισμού στη Ρωσία, 2000-2016



Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας



Η μείωση αυτή αποτελεί αποτέλεσμα της σφικτής νομισματικής πολιτικής που εφήρμοσε η Κεντρική Τράπεζα της χώρας. Αυτό επέτρεψε τη σταθεροποίηση των προσδοκιών, τη μείωση των πληθωριστικών κινδύνων και την ομαλοποίηση της κατάστασης στον τραπεζικό τομέα και τη χρηματοπιστωτική αγορά.

Έτσι, οι τιμές των τροφίμων κατέγραψαν ρυθμούς αύξησης της τάξης του 4,6%, οι τιμές των προϊόντων εκτός τροφίμων αυξήθηκαν κατά 6,5% και οι τιμές των υπηρεσιών κατά 4,9%.

Ακολουθεί αναλυτικός πίνακας:

#### Δείκτες τιμών καταναλωτή για επιλεγμένα προϊόντα και υπηρεσίες

|                                 | 2014         | 2015         | 2016        |
|---------------------------------|--------------|--------------|-------------|
| <b>Τρόφιμα</b>                  | <b>15,4%</b> | <b>14,0%</b> | <b>4,6%</b> |
| Ηλιέλαιο                        | 5,0%         | 37,2%        | 3,4%        |
| Ιχθυηρά                         | 18,0%        | 22,9%        | 8,6%        |
| Ζυμαρικά                        | 8,4%         | 19,5%        | 4,5%        |
| Σιτηρά και όσπρια               | 34,6%        | 15,5%        | 6,4%        |
| Είδη Αρτοποιίας                 | 7,5%         | 13,2%        | 5,9%        |
| Ζάχαρη                          | 40,0%        | 12,9%        | -6,0%       |
| Γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα | 14,4%        | 11,5%        | 9,5%        |
| Αλκοολούχα ποτά                 | 13,7%        | 10,7%        | 6,4%        |
| Βούτυρο                         | 14,5%        | 10,6%        | 20,5%       |
| Αυγά                            | 4,6%         | 9,8%         | -0,7%       |
| Τυρί                            | 18,2%        | 8,7%         | 9,9%        |
| Κρέας και πουλερικά             | 20,1%        | 4,3%         | 1,6%        |
| <b>Προϊόντα εκτός τροφίμων</b>  | <b>8,1%</b>  | <b>13,7%</b> | <b>6,5%</b> |
| Προϊόντα Καπνού                 | 27,1%        | 26,6%        | 17,8%       |
| Είδη Καθαρισμού                 | 9,2%         | 22,4%        | 6,3%        |
| Καλλυντικά                      | 8,3%         | 21,8%        | 9,4%        |
| Ηλεκτρικές Συσκευές             | 17,9%        | 16,8%        | 5,7%        |
| Υποδήματα                       | 5,7%         | 15,1%        | 9,2%        |
| Ενδύματα                        | 6,2%         | 12,6%        | 7,2%        |
| Δομικά Υλικά                    | 4,8%         | 10,4%        | 5,8%        |
| Έπιπλα                          | 6,4%         | 9,6%         | 3,3%        |
| Βενζίνη Αυτοκινήτων             | 8,9%         | 4,8%         | 3,8%        |
| <b>Υπηρεσίες</b>                | <b>10,5%</b> | <b>10,2%</b> | <b>4,9%</b> |
| Ιατρικές Υπηρεσίες              | 9,2%         | 11,1%        | 7,8%        |
| Αστικές Συγκοινωνίες            | 7,3%         | 10,7%        | 6,6%        |
| Υπηρεσίες κοινής ωφελείας       | 5,3%         | 10,1%        | 5,4%        |
| Ταξιδιωτικές Υπηρεσίες          | 13,4%        | 7,1%         | 7,6%        |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

#### IV. ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

Τα τελευταία χρόνια και ιδίως μετά το 2000, παρατηρήθηκε συνεχής αύξηση των εισοδημάτων, ως αποτέλεσμα της οικονομικής ανάπτυξης, ωστόσο η τάση αυτή φαίνεται να αναστρέφεται κατά τα τρία τελευταία έτη, καθώς η ανάπτυξη της ρωσικής οικονομίας αρχικώς επιβραδύνθηκε και κατά το 2015 εισήλθε σε φάση ύφεσης, η οποία συνεχίστηκε και το 2016. Η έντονη διαφορά μεταξύ υψηλών και χαμηλών εισοδηματικών τάξεων, που αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα της ρωσικής κοινωνίας, έχει δείξει σημάδια άμβλυνσης καθώς αναδύεται σταδιακά μια μεσαία τάξη. Η τελευταία διετία δεν δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για την περαιτέρω ανάπτυξη της μεσαίας τάξης, ωστόσο, τα καταναλωτικά χαρακτηριστικά της έχουν αποτυπωθεί στην καταναλωτική συμπεριφορά και ζήτηση, προς την κατεύθυνση της αύξησης τόσο της ποσότητας όσο και των απαιτήσεων για την ποιότητα των προϊόντων.

Στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα βασικά μεγέθη που αφορούν στους μισθούς, τα εισοδήματα και την κατανάλωση στη Ρωσία κατά το διάστημα 2000-2016.

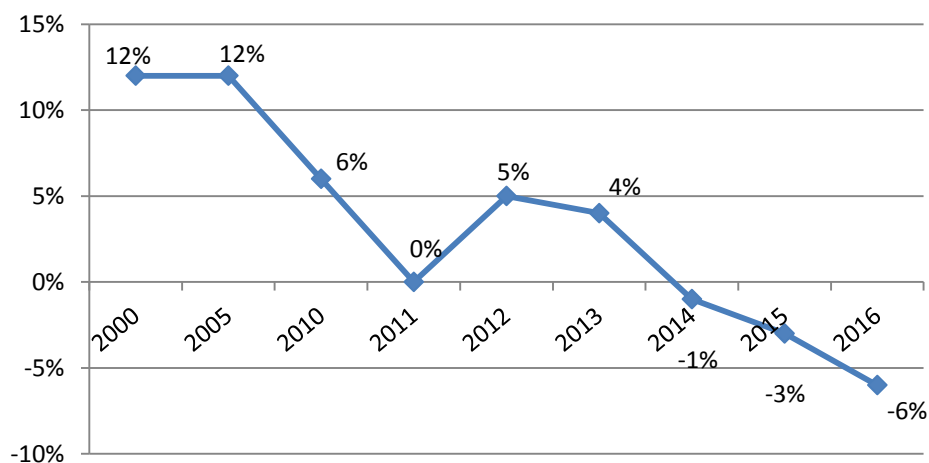
**Εισοδήματα στη Ρωσία, 2000-2016**

|                                             | 2000  | 2005  | 2010   | 2012   | 2013   | 2014   | 2015   | 2016   |
|---------------------------------------------|-------|-------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
| Μέσο μηνιαίο κατά κεφαλήν εισόδημα, ρούβλια | 2.281 | 8.088 | 18.958 | 23.221 | 25.928 | 27.767 | 30.467 | 30.738 |
| Μεταβολή πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος | 12%   | 12%   | 6%     | 5%     | 4%     | -1%    | -3%    | -6%    |
| Μέσος μηνιαίος ονομαστικός μισθός, ρούβλια  | 2.223 | 8.555 | 20.952 | 26.629 | 29.792 | 32.495 | 34.030 | 36.746 |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

Όσον αφορά στους μισθούς, ο μέσος μηνιαίος ονομαστικός μισθός το 2016 ανήλθε σε 36.746 ρούβλια έναντι 34.030 ρουβλίων το 2015, καταγράφοντας αύξηση της τάξης του 8%. Σε πραγματικούς όρους, ωστόσο, το διαθέσιμο εισόδημα σημείωσε μείωση για τρίτη συνεχή χρονιά υποχωρώντας κατά 6% το 2016 σε σχέση με το 2015 (όπου είχε ήδη συρρικνωθεί κατά 3% έναντι του προηγούμενου έτους).

**Εξέλιξη πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος στη Ρωσία 2000-2016**



Ο επόμενος πίνακας παρουσιάζει την κατανομή του πληθυσμού μεταξύ των διαφορετικών εισοδηματικών κατηγοριών. Όπως φαίνεται μόλις το 10,5% του πληθυσμού διαθέτει εισόδημα άνω των 60.000 ρουβλίων που αντιστοιχεί σε περίπου 1.000 ευρώ το μήνα.

**Κατανομή πληθυσμού βάσει μέσου κατά κεφαλήν εισοδήματος (% επί συνόλου)**

| Μέσο μηνιαίο εισόδημα, ρούβλια | 2010 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 |
|--------------------------------|------|------|------|------|------|------|
| έως 7000,0                     | 18,8 | 12,6 | 9,8  | 8,1  | 6,2  | 6,1  |
| 7000,1 - 10000,0               | 14,6 | 11,9 | 10,4 | 9,4  | 8    | 7,9  |
| 10000,1 - 14000,0              | 16,6 | 15,3 | 14,2 | 13,4 | 12,2 | 12,0 |
| 14000,1 - 19000,0              | 15,2 | 15,5 | 15,2 | 15   | 14,4 | 14,3 |
| 19000,1 - 27000,0              | 14,7 | 16,7 | 17,5 | 17,8 | 18,1 | 18,1 |
| 27000,1 - 45000,0              | 13,3 | 17,2 | 19,3 | 20,7 | 22,5 | 22,6 |
| 45000,0 - 60000,0              | 6,8  | 5,4  | 6,5  | 7,3  | 8,4  | 8,5  |
| πάνω από 60000,0               | ...  | 5,4  | 7,1  | 8,3  | 10,2 | 10,5 |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και ο επόμενος πίνακας, ο οποίος παρουσιάζει την εξέλιξη του μέσου μηνιαίου ονομαστικού μισθού στη Ρωσική Ομοσπονδία σε ρούβλια και το ισόποσό του σε δολάρια ΗΠΑ, βάσει της επίσημης μέσης ετήσιας συναλλαγματικής ισοτιμίας δολαρίου/ρουβλίου.

**Μέσος μηνιαίος ονομαστικός μισθός σε ρούβλια και δολάρια ΗΠΑ, 2000-2016**

| Έτη  | Ρούβλια | Δολάρια ΗΠΑ | Μεταβολή σε \$/<br>προηγούμενο έτος |
|------|---------|-------------|-------------------------------------|
| 2000 | 2.223   | 79          |                                     |
| 2005 | 8.555   | 303         |                                     |
| 2010 | 20.952  | 690         | 17%                                 |
| 2012 | 26.629  | 857         | 8%                                  |
| 2013 | 29.792  | 936         | 9%                                  |
| 2014 | 32.495  | 856         | -9%                                 |
| 2015 | 34.030  | 561         | -34%                                |
| 2016 | 36.746  | 549         | -2%                                 |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

Σημαντικές διαφορές παρατηρούνται στους μισθούς μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και ιδιαίτερα αυτού της μεταποίησης. Στην κορυφή της σχετικής κατάταξης βρίσκονται οι εργαζόμενοι στον τομέα της εξόρυξης και παραγωγής ενεργειακών προϊόντων και στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Ο μισθός στους τομείς αυτούς είναι 2 – 2,4 φορές υψηλότερος του μέσου όρου. Ο χαμηλότερος μισθός καταγράφεται στους τομείς της αγροτικής παραγωγής, της

υφαντουργίας και της παραγωγής δερμάτων και προϊόντων αυτών, με απόκλιση που κυμαίνεται στο 46-57% του μέσου όρου.

**Μέσοι ονομαστικοί μισθοί ανά τομέα δραστηριότητας**  
(σε ρούβλια/μήνα)

|                                                                                      | 2000         | 2005         | 2010          | 2012          | 2013          | 2014          | 2015          | 2016          |
|--------------------------------------------------------------------------------------|--------------|--------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| <b>Σύνολο οικονομίας</b>                                                             | <b>2.223</b> | <b>8.555</b> | <b>20.952</b> | <b>26.629</b> | <b>29.792</b> | <b>32.495</b> | <b>34.030</b> | <b>36.746</b> |
| Αγροτική Παραγωγή<br>(συμπεριλαμβανομένης της ζωικής<br>παραγωγής και της υλοτομίας) | 985          | 3.646        | 10.668        | 14.129        | 15.724        | 17.724        | 19.721        | 21.445        |
| Αλιεία                                                                               | 2.846        | 10.234       | 23.782        | 29.201        | 32.437        | 37.062        | 46.676        | 54.449        |
| Εξόρυξη ορυκτών                                                                      | 5.940        | 19.727       | 39.895        | 50.401        | 54.161        | 58.959        | 63.695        | 69.688        |
| Εξόρυξη ενεργειακών<br>προϊόντων                                                     | 6.985        | 23.456       | 46.271        | 57.210        | 61.084        | 66.780        | 71.418        | 77.479        |
| Εξόρυξη ορυκτών εκτός<br>ενεργειακών προϊόντων                                       | 4.000        | 13.176       | 28.306        | 38.267        | 41.754        | 44.441        | 48.724        | 54.022        |
| Μεταποίηση                                                                           | 2.365        | 8.421        | 19.078        | 24.512        | 27.045        | 29.511        | 31.910        | 34.748        |
| Παραγωγή<br>Τροφίμων/Ποτών/Καπνού                                                    | 2.183        | 7.304        | 17.317        | 21.105        | 23.327        | 25.081        | 26.793        | 28.705        |
| Υφαντουργεία                                                                         | 1.215        | 3.986        | 10.302        | 12.095        | 13.489        | 14.453        | 15.758        | 17.168        |
| Παραγωγή δερμάτων και<br>προϊόντων αυτών                                             | 1.348        | 4.695        | 11.346        | 13.136        | 14.725        | 16.119        | 17.796        | 20.024        |
| Παραγωγή ξυλείας και<br>προϊόντα αυτής                                               | 1.739        | 5.895        | 12.720        | 15.248        | 16.950        | 18.628        | 20.365        | 22.527        |
| Χαρτοποιία και τυπογραφία                                                            | 2.737        | 9.419        | 20.104        | 26.312        | 28.505        | 29.222        | 30.148        | 33.645        |
| Παραγωγή κοκ και προϊόντα<br>διύλισης πετρελαίου                                     | 4.916        | 19.397       | 41.563        | 59.195        | 64.760        | 75.517        | 81.605        | 88.199        |
| Χημική παραγωγή                                                                      | 2.755        | 9.928        | 22.229        | 28.901        | 32.514        | 36.218        | 39.342        | 43.519        |
| Παραγωγή πλαστικών<br>προϊόντων και καουτσούκ                                        | 2.140        | 6.879        | 15.766        | 19.758        | 21.599        | 23.270        | 25.006        | 28.057        |
| Παραγωγή λοιπών μη<br>μεταλλικών προϊόντων                                           | 2.182        | 7.922        | 18.118        | 23.180        | 25.458        | 27.335        | 28.051        | 29.232        |
| Μεταλλουργεία                                                                        | 3.855        | 10.261       | 21.152        | 26.564        | 28.520        | 30.437        | 33.059        | 35.777        |
| Παραγωγή μηχανών και<br>εξαρτημάτων                                                  | 1.975        | 8.380        | 20.103        | 25.671        | 28.231        | 30.268        | 32.246        | 35.265        |
| Παραγωγή ηλεκτρικών<br>συσκευών, ηλεκτρονικών, κλπ                                   | 2.004        | 8.219        | 20.178        | 26.354        | 29.354        | 32.779        | 36.765        | 40.207        |
| Παραγωγή μεταφορικών<br>μέσων και εξαρτημάτων                                        | 2.454        | 9.377        | 20.766        | 27.660        | 30.724        | 33.736        | 36.139        | 39.398        |
| Λοιπή παραγωγή                                                                       | 2.053        | 6.387        | 13.674        | 17.146        | 18.736        | 19.711        | 21.533        | 23.031        |
| Παραγωγή και διανομή ηλεκτρικής<br>ενέργειας, φυσικού αερίου και<br>νερού            | 3.157        | 10.637       | 24.156        | 29.437        | 32.231        | 34.808        | 36.865        | 39.607        |
| Κατασκευές                                                                           | 2.640        | 9.043        | 21.172        | 25.951        | 27.701        | 29.354        | 29.960        | 32.188        |
| Χονδρικό & Λιανικό Εμπόριο                                                           | 1.585        | 6.552        | 18.406        | 21.634        | 23.168        | 25.601        | 26.947        | 29.555        |
| Υπηρεσίες Εστίασης/Ξενοδοχείων                                                       | 1.640        | 6.033        | 13.466        | 16.631        | 18.304        | 19.759        | 20.626        | 22.102        |
| Μεταφορές & Επικοινωνίες                                                             | 3.220        | 11.351       | 25.590        | 31.444        | 34.576        | 37.011        | 38.982        | 41.762        |
| Επικοινωνίες                                                                         | 2.879        | 11.389       | 24.275        | 28.701        | 31.346        | 33.705        | 34.958        | 37.745        |

|                                              | 2000  | 2005   | 2010   | 2012   | 2013   | 2014   | 2015   | 2016   |
|----------------------------------------------|-------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
| Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες                  | 5.232 | 22.464 | 50.120 | 58.999 | 63.333 | 68.565 | 70.088 | 78.311 |
| Υπηρεσίες Διαχείρισης Ακινήτων – Real Estate | 2.457 | 10.237 | 25.623 | 30.926 | 33.846 | 37.559 | 39.815 | 44.040 |
| Δημόσιο – Τομέας Άμυνας – Κοινωνική Φροντίδα | 2.712 | 10.959 | 25.121 | 35.701 | 40.449 | 42.659 | 41.916 | 43.619 |
| Παιδεία                                      | 1.240 | 5.430  | 14.075 | 18.995 | 23.458 | 25.862 | 26.928 | 28.094 |
| Υγεία και παροχή κοινωνικής φροντίδας        | 1.333 | 5.906  | 15.724 | 20.641 | 24.439 | 27.068 | 28.179 | 29.845 |
| Παροχή λοιπών υπηρεσιών κοινής ωφελείας      | 1.548 | 6.291  | 16.371 | 20.985 | 24.740 | 27.876 | 30.072 | 32.294 |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

Ο μέσος κατώτατος μισθός στη Ρωσία κατά το 2016 διαμορφώθηκε στα 6.852 ρούβλια (2015: 5.965 ρούβλια), εμφανίζοντας αύξηση σε πραγματικούς όρους κατά 7,3% σε σχέση με το 2015. Το κατώτατο όριο διαβίωσης στη Ρωσία το 2016 διαμορφώθηκε στα 9.828 ρούβλια/μήνα, εμφανίζοντας αύξηση μόλις 1% σε σχέση με το 2015 (9.701 ρούβλια/μήνα). Το 2016, το 13,5% του πληθυσμού (19,8 εκ. άτομα) βρίσκονταν κάτω από το όριο αυτό (έναντι 19,5 εκατ. ατόμων το 2015).

Από την πλευρά της κατανάλωσης, κατά το 2016, παρατηρείται μια αναστροφή της θετικής πορείας των προηγούμενων ετών, ως αποτέλεσμα της μείωσης του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος. Έτσι, η κατανάλωση διαμορφώθηκε το 2016 στα 51,2 τρις ρούβλια, υποχωρώντας κατά 4,1 ποσοστιαίες μονάδες έναντι του προηγούμενου έτους.

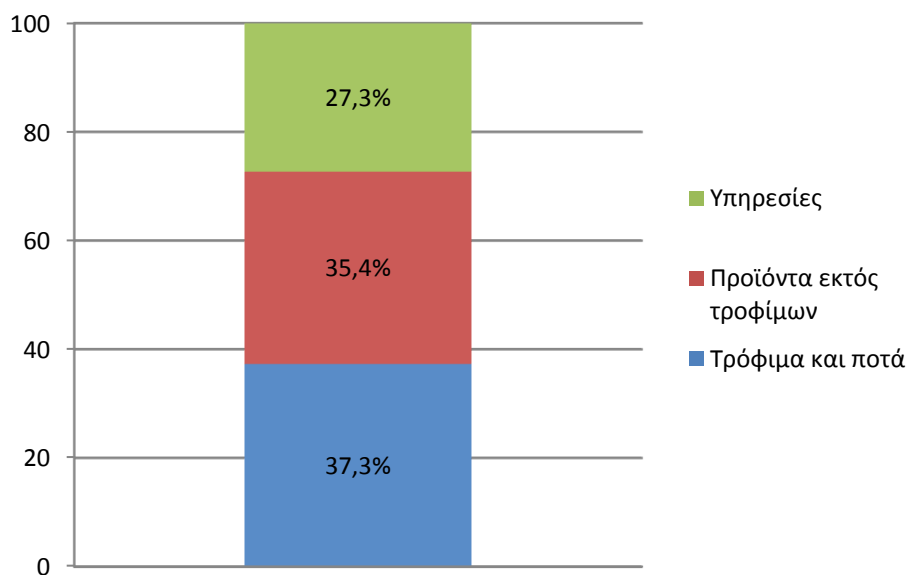
#### Κατανάλωση στη Ρωσία, 2000-2016

|                                                                         | 2000   | 2005   | 2010    | 2012    | 2013    | 2014    | 2015    | 2016    |
|-------------------------------------------------------------------------|--------|--------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Πραγματική τελική κατανάλωση νοικοκυριών (σε τρέχ. τιμές), δισ. ρούβλια | 3.814  | 12.455 | 27.962  | 39.807  | 44.053  | 48.515  | 49.996  | 51.227  |
| ως % ΑΕΠ                                                                | 52,3%  | 57,3%  | 59,8%   | 59,4%   | 61,8%   | 61,3%   | 59,9%   | 60,7%   |
| μεταβολή σε σχέση με το προηγούμενο έτος                                | 5,9%   | 10,8%  | 4,3%    | 5,9%    | 3,5%    | 1,7%    | -8,8%   | -4,1%   |
| κατά κεφαλήν κατανάλωση, ρούβλια                                        | 26.014 | 86.784 | 195.744 | 277.981 | 306.971 | 332.086 | 341.486 | 349.259 |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

Εξετάζοντας τη δομή της κατανάλωσης των νοικοκυριών, διαπιστώνουμε ότι περισσότερο από το ένα τρίτο του διαθέσιμου εισοδήματος δαπανάται σε τρόφιμα και ποτά. Μάλιστα, κατά το 2015, η συμμετοχή των δαπανών για τρόφιμα και ποτά αυξήθηκε κατά 3 μονάδες ως ποσοστό της συνολικής δαπάνης των νοικοκυριών, σε σχέση με το προηγούμενο έτος και διατηρήθηκε σε αυτό το επίπεδο και κατά το 2016.

### Δομή κατανάλωσης νοικοκυριών, 2016



Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

### Κατανομή διαθέσιμου εισοδήματος νοικοκυριών ανά προϊόν, 2016

|                                              | 2012        | 2013        | 2014        | 2015        | 2016        |
|----------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| <b>Καταναλωτικές δαπάνες νοικοκυριών</b>     | <b>100</b>  | <b>100</b>  | <b>100</b>  | <b>100</b>  | <b>100</b>  |
| <b>εξ αυτών:</b>                             |             |             |             |             |             |
| <b>Τρόφιμα για οικιακή κατανάλωση</b>        | <b>28,1</b> | <b>27,7</b> | <b>28,4</b> | <b>32,0</b> | <b>32,4</b> |
| Κρέας και προϊόντα κρέατος                   | 8,6         | 8,2         | 8,5         | 9,3         | 9,2         |
| Γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα              | 4,3         | 4,3         | 4,6         | 5,1         | 5,3         |
| Είδη αρτοποιίας                              | 4,2         | 4,2         | 4,3         | 4,9         | 4,9         |
| Ροφήματα, αναψυκτικά και άλλα προϊόντα       | 2,3         | 2,3         | 2,2         | 2,6         | 2,8         |
| Φρούτα                                       | 2,0         | 2,0         | 2,0         | 2,3         | 2,3         |
| Λαχανικά                                     | 1,8         | 1,8         | 2,0         | 2,2         | 2,2         |
| Ζάχαρη και είδη ζαχαροπλαστικής              | 1,9         | 1,8         | 1,7         | 2,1         | 2,2         |
| Ψάρια και αλιεύματα                          | 1,8         | 1,8         | 1,9         | 2,0         | 2,1         |
| Αυγά                                         | 0,4         | 0,4         | 0,4         | 0,5         | 0,5         |
| Έλαια και λιπαρά                             | 0,5         | 0,5         | 0,4         | 0,5         | 0,5         |
| Πατάτες                                      | 0,3         | 0,4         | 0,4         | 0,4         | 0,4         |
| <b>Εστίαση</b>                               | <b>3,3</b>  | <b>3,5</b>  | <b>3,4</b>  | <b>3,3</b>  | <b>3,2</b>  |
| <b>Αλκοολούχα ποτά</b>                       | <b>1,7</b>  | <b>1,7</b>  | <b>1,7</b>  | <b>1,8</b>  | <b>1,7</b>  |
| <b>Προϊόντα εκτός τροφίμων</b>               | <b>40,9</b> | <b>40,8</b> | <b>40,1</b> | <b>36,3</b> | <b>35,4</b> |
| Ένδυση και υπόδηση                           | 9,9         | 9,4         | 8,7         | 9,0         | 9,0         |
| Οχήματα, μετακινήσεις                        | 10,4        | 10,2        | 10,4        | 6,7         | 5,3         |
| Προϊόντα προσωπικής φροντίδας και ιατρικά    | 4,5         | 4,8         | 4,7         | 5,0         | 5,2         |
| Προϊόντα και εξοπλισμός για το σπίτι, έπιπλα | 5,5         | 5,6         | 5,2         | 4,5         | 4,8         |

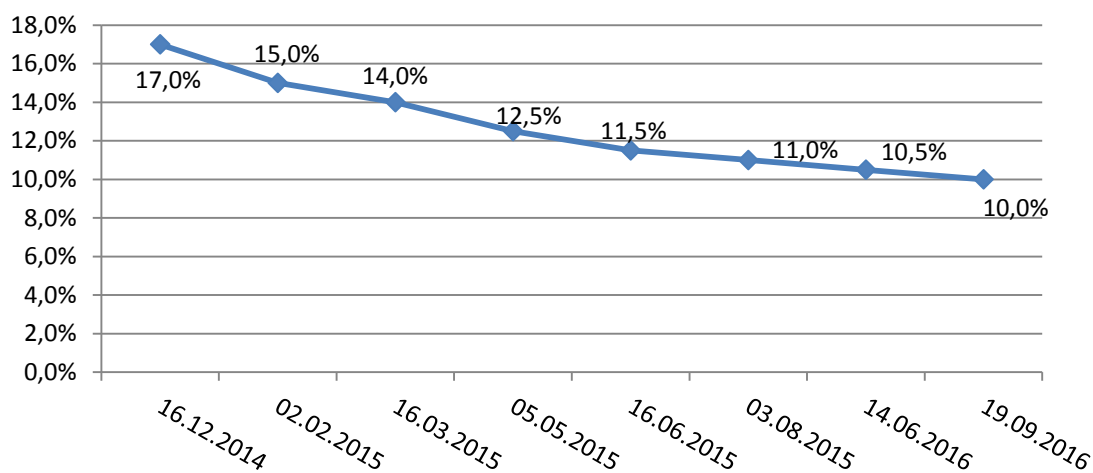
|                                       | 2012        | 2013        | 2014        | 2015        | 2016        |
|---------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Καύσιμα                               | 3,4         | 3,8         | 4,0         | 4,4         | 4,5         |
| Προϊόντα για αναψυχή και χόμπι        | 3,4         | 3,3         | 3,3         | 2,8         | 2,6         |
| Λοιπά μη εδώδιμα είδη                 | 1,7         | 1,5         | 1,7         | 1,7         | 1,7         |
| Καπνός                                | 0,9         | 0,9         | 1,1         | 1,2         | 1,3         |
| Δομικά υλικά                          | 1,3         | 1,3         | 1,0         | 1,0         | 1,0         |
| <b>Υπηρεσίες</b>                      | <b>26,0</b> | <b>26,3</b> | <b>26,4</b> | <b>26,6</b> | <b>27,3</b> |
| Στέγαση και υπηρεσίες κοινής ωφελείας | 8,8         | 8,8         | 8,9         | 9,5         | 10,1        |
| Πολιτιστικές υπηρεσίες                | 3,2         | 3,6         | 3,6         | 3,5         | 3,6         |
| Επισκευές, επιδιορθώσεις              | 3,1         | 3,0         | 2,8         | 3,4         | 3,2         |
| Τηλεπικοινωνίες                       | 3,1         | 2,9         | 2,8         | 2,8         | 2,7         |
| Μετακινήσεις                          | 2,7         | 2,7         | 2,6         | 2,3         | 2,4         |
| Άλλες υπηρεσίες                       | 1,6         | 1,9         | 2,3         | 1,9         | 2,0         |
| Εκπαιδευτικές υπηρεσίες               | 1,7         | 1,6         | 1,6         | 1,5         | 1,4         |
| Ιατρικές υπηρεσίες                    | 1,4         | 1,4         | 1,4         | 1,4         | 1,3         |
| Κέντρα αποκατάστασης                  | 0,4         | 0,4         | 0,4         | 0,4         | 0,5         |
| Νομικές υπηρεσίες                     | 0,1         | 0,1         | 0,0         | 0,0         | 0,1         |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

## V. ΕΠΙΤΟΚΙΟ

Η πορεία που ακολούθησε το βασικό επιτόκιο κατά το 2016 θα μπορούσε να περιγραφεί ως επιστροφή στην κανονικότητα, καθώς συνεχίστηκε η σταδιακή πτώση του που είχε ξεκινήσει από το 2015. Έτσι, μετά από τη δραματική αύξηση του επιτοκίου στο 17% στο τέλος του 2014 (από 5,5% στις αρχές του ίδιου έτους), προκειμένου να μετριασθούν οι ασφυκτικές πιέσεις που δεχόταν το ρωσικό νόμισμα, το επιτόκιο ακολούθησε μια σταδιακά καθοδική πορεία καθ' όλη τη διάρκεια του 2015. Το 2016 βρήκε το βασικό επιτόκιο στο 11% και μέχρι το τέλος του έτους μειώθηκε περαιτέρω μόλις κατά μία μονάδα, κλείνοντας το έτος στο 10%.

**Πορεία βασικού επιτοκίου τέλη 2014 έως 2016**



Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας

Η δραστική παρέμβαση της Κεντρικής Τράπεζας τον Δεκέμβριο του 2014 αποσκοπούσε στη στήριξη του εγχώριου νομίσματος ενάντια στη ραγδαία διολίσθηση που κατέγραψε κατά το τελευταίο τρίμηνο. Εξασφαλίζοντας υψηλή απόδοση στις καταθέσεις, η Κεντρική Τράπεζα επιχείρησε να ανακόψει τόσο τη πορεία διολίσθησής του νομίσματος, καθιστώντας το πιο ελκυστικό, όσο και την πορεία φυγής κεφαλαίων, προσφέροντας κίνητρα για την παραμονή τους.

Η απόφαση της Τράπεζας για σταδιακή μείωση του επιτοκίου στηρίζεται στις θετικές εξελίξεις όσον αφορά τον πληθωρισμό της χώρας, ο οποίος μειώθηκε θεαματικά κατά το 2016 (από 12,9% το 2015 σε 5,4% το 2016), με ταυτόχρονα τους πληθωριστικούς κινδύνους να έχουν υποχωρήσει σημαντικά, καθιστώντας τον στόχο της Κεντρικής Τράπεζας για επίτευξη πληθωρισμού 4% στο τέλος του 2017 απόλυτα εφικτό. Επιπλέον, οι επιδόσεις του ρωσικού ΑΕΠ, καθώς και η βελτίωση των μακροοικονομικών δεικτών κατά τη διάρκεια του έτους, αντικατοπτρίζουν την αυξανόμενη ικανότητα της ρωσικής οικονομίας να αντέξει τις διακυμάνσεις της τιμής του πετρελαίου, συμβάλλοντας περαιτέρω στην απόφαση της Κεντρικής Τράπεζας για μείωση του βασικού επιτοκίου.

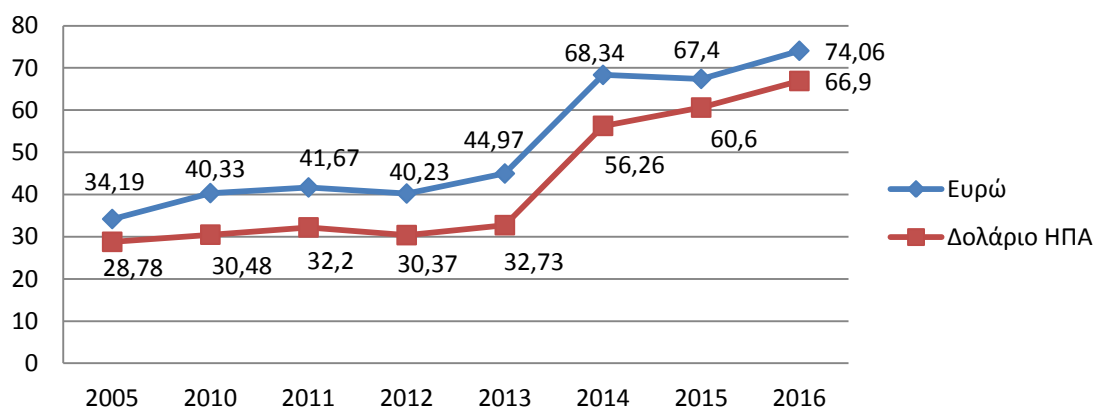
Σημειώνεται ότι από 01.01.2016 η τιμή του “επιτοκίου αναχρηματοδότησης” της Κεντρικής Τράπεζας τέθηκε ίση με αυτή του “βασικού επιτοκίου”, καθώς ήδη από καιρό είχε χάσει στην πράξη την σημασία του ως το επιτόκιο δανεισμού στην διατραπεζική αγορά. Ο ρόλος του ήταν μάλλον κατατοπιστικός και ουσιαστικά χρησιμοποιούνταν πλέον μόνον για τον υπολογισμό τόκων υπερημερίας, ποινών, επιδοτήσεων κ.ά. που προκύπτουν από το νόμο.

## VI. ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ ΙΣΟΤΙΜΙΑ

Κατά το 2016, συνεχίστηκε η αποδυνάμωση του ρωσικού νομίσματος έναντι του δολαρίου και του ευρώ, λόγω σημαντικών πιέσεων που σχετίζονται με την παρατεταμένα χαμηλή τιμή του πετρελαίου, τη στασιμότητα της ρωσικής οικονομίας και τις συνεχιζόμενες γεωπολιτικές εντάσεις, οι οποίες είχαν ως συνέπεια την επιβολή δυτικών κυρώσεων κατά της Ρωσίας.

Κατά το 2016, η μέση ετήσια συναλλαγματική ισοτιμία του ρουβλίου με το αμερικανικό δολάριο ανήλθε στα 66,9 ρούβλια/\$ΗΠΑ, έναντι 60,6 ρουβλίων/\$ΗΠΑ το 2015, και με το ευρώ στα 74,06 ρούβλια/ευρώ, έναντι 67,4 ρουβλίων/ευρώ το 2015. Αυτή η μεταβολή μεταφράζεται σε απώλεια της τάξης του 13,5% της αξίας του ρουβλίου σε σχέση με το δολάριο και του 15,7% της αξίας του σε σχέση με το ευρώ, έναντι του προηγούμενου έτους.

### Πορεία συναλλαγματικής ισοτιμίας ρουβλίου έναντι Ευρώ και Δολαρίου ΗΠΑ, 2005-2016



Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας

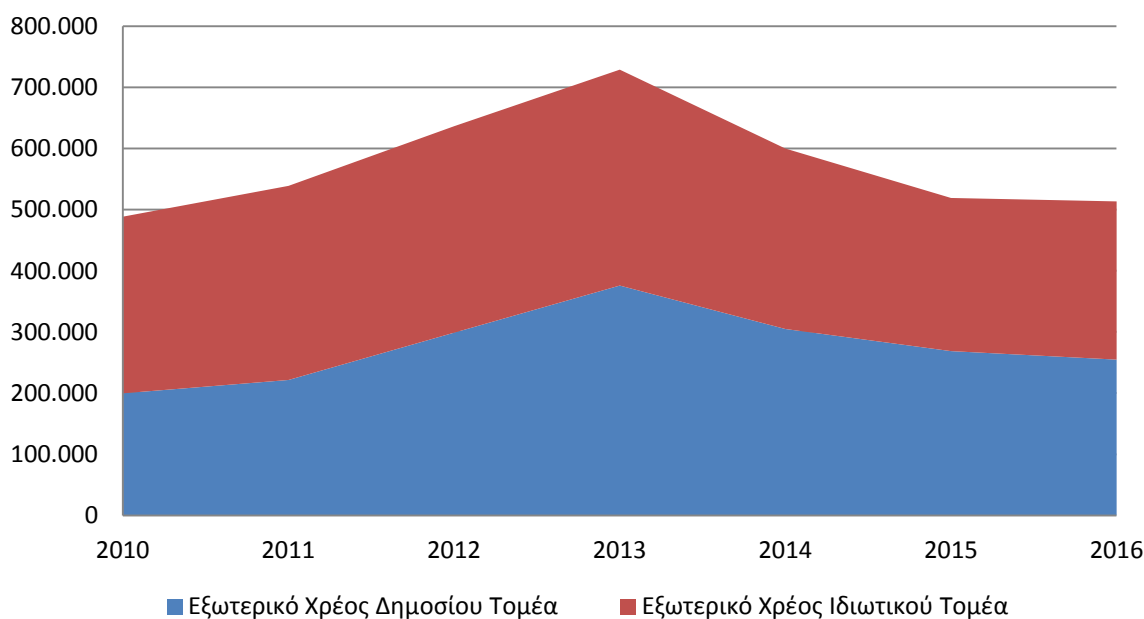


Επισημαίνουμε ότι έως τα τέλη του 2014 η Κεντρική Τράπεζα ακολουθούσε πολιτική παρέμβασης στην συναλλαγματική ισοτιμία, διαθέτοντας καθ' όλη τη διάρκεια του 2014 συνολικά πάνω από 80 δισ. δολάρια ΗΠΑ (περίπου 5% του ΑΕΠ) από τα συναλλαγματικά της αποθέματα για να στηρίξει το ρούβλι. Ωστόσο, στις 10 Νοεμβρίου 2014, πραγματοποίησε ένα σημαντικό βήμα προς την ελεύθερη διαπραγμάτευση του ρουβλίου, εγκαταλείποντας την πρακτική των απεριόριστων παρεμβάσεων στην αγορά συναλλάγματος. Έτσι, κατά τη διάρκεια του 2015, η Κεντρική Τράπεζα προέβη σε μία μόνο κίνηση πώλησης συναλλάγματος (τον Ιανουάριο του 2015), ενώ για ένα διάστημα τριών περίπου μηνών (Μάιος έως Ιούλιος 2015), η Κεντρική Τράπεζα προέβαινε σε καθημερινή αγορά σχετικά σταθερής ποσότητας συναλλάγματος, προκειμένου να αναπληρώσει τα συναλλαγματικά αποθέματά της. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2016, η Κεντρική Τράπεζα δεν προέβη σε καμία παρέμβαση στην αγορά συναλλάγματος.

## VII. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΡΕΟΣ

Το 2016 το εξωτερικό χρέος της Ρωσικής Ομοσπονδίας μειώθηκε οριακά κατά 1,1% και ανήλθε σε 513,5 δισ. \$ ΗΠΑ (έναντι 519,1 δισ. \$ ΗΠΑ το 2015). Από αυτά τα 254,8 δισ. δολάρια ΗΠΑ συνιστούν χρέος του ευρύτερου Δημοσίου Τομέα (από 268,7 δισ. \$ ΗΠΑ το 2015) και τα 258,6 δισ. \$ ΗΠΑ του ιδιωτικού (από 250,3 δισ. \$ ΗΠΑ το 2015). Πιο συγκεκριμένα, επισημαίνεται ότι μόλις 39,2 δισ. \$ ΗΠΑ αφορούν σε χρέος του στενού δημοσίου τομέα (Γενική Κυβέρνηση).

**Πορεία Εξωτερικού Χρέους, 2010-2016 (εκατ. δολ. ΗΠΑ)**



Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας

Το σύνολο του εξωτερικού χρέους της Ρωσίας αντιστοιχεί περίπου στο 39% του ΑΕΠ της χώρας.

Ακολουθεί πίνακας επιμέρους υποκατηγοριών του εξωτερικού χρέους του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά την πενταετία 2012-2016. Οι τιμές αποτυπώνουν τις υποχρεώσεις στο τέλος κάθε έτους.

**Εξωτερικό Χρέος Ρωσίας, 2012 – 2016**  
(σε εκ. δολάρια ΗΠΑ)

|                                                     | 2012           | 2013           | 2014           | 2015           | 2016           |
|-----------------------------------------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| <b>Σύνολο Εξωτερικού Χρέους Ρωσικής Ομοσπονδίας</b> | <b>636.421</b> | <b>728.864</b> | <b>599.901</b> | <b>519.101</b> | <b>513.478</b> |
| <b>Εξωτερικό Χρέος Δημοσίου Τομέα*</b>              | <b>298.930</b> | <b>375.905</b> | <b>304.892</b> | <b>268.750</b> | <b>254.846</b> |
| <b>Γενικής Κυβέρνησης</b>                           | <b>54.411</b>  | <b>61.743</b>  | <b>41.606</b>  | <b>30.551</b>  | <b>39.178</b>  |
| Βραχυπρόθεσμο                                       | 300            | 343            | 358            | 332            | 334            |
| Μακροπρόθεσμο                                       | 54.112         | 61.400         | 41.248         | 30.219         | 38.843         |
| <b>Κεντρικής Τράπεζας</b>                           | <b>15.639</b>  | <b>15.963</b>  | <b>10.599</b>  | <b>11.716</b>  | <b>12.265</b>  |
| Βραχυπρόθεσμο                                       | 6.921          | 7.227          | 2.381          | 3.856          | 4.637          |
| Μακροπρόθεσμο                                       | 8.718          | 8.736          | 8.218          | 7.860          | 7.628          |
| <b>Τραπεζών</b>                                     | <b>114.657</b> | <b>130.072</b> | <b>107.049</b> | <b>87.303</b>  | <b>79.004</b>  |
| Βραχυπρόθεσμο                                       | 21.045         | 26.560         | 17.277         | 11.924         | 13.622         |
| Μακροπρόθεσμο                                       | 93.613         | 103.513        | 89.772         | 75.379         | 65.382         |
| <b>Άλλων Τομέων</b>                                 | <b>75.123</b>  | <b>111.261</b> | <b>98.645</b>  | <b>88.589</b>  | <b>76.790</b>  |
| Βραχυπρόθεσμο                                       | 832            | 1.729          | 1.442          | 1.113          | 901            |
| Μακροπρόθεσμο                                       | 74.291         | 109.532        | 97.203         | 87.476         | 75.889         |
| <b>Υποχρεώσεις προς άμεσους επενδυτές</b>           | <b>39.099</b>  | <b>56.866</b>  | <b>46.993</b>  | <b>50.590</b>  | <b>47.610</b>  |
| <b>Εξωτερικό Χρέος Ιδιωτικού Τομέα*</b>             | <b>337.490</b> | <b>352.959</b> | <b>295.009</b> | <b>250.351</b> | <b>258.631</b> |
| <b>Τραπεζών</b>                                     | <b>84.907</b>  | <b>79.811</b>  | <b>62.504</b>  | <b>38.932</b>  | <b>35.212</b>  |
| Βραχυπρόθεσμο                                       | 35.396         | 30.185         | 22.587         | 13.335         | 13.098         |
| Μακροπρόθεσμο                                       | 49.511         | 49.626         | 39.917         | 25.597         | 22.115         |
| <b>Άλλων Τομέων</b>                                 | <b>171.457</b> | <b>174.215</b> | <b>144.150</b> | <b>122.150</b> | <b>129.659</b> |
| Βραχυπρόθεσμο                                       | 17.000         | 19.212         | 16.883         | 12.114         | 12.500         |
| Μακροπρόθεσμο                                       | 154.457        | 155.003        | 127.267        | 110.036        | 117.158        |
| <b>Υποχρεώσεις προς άμεσους επενδυτές</b>           | <b>81.127</b>  | <b>98.933</b>  | <b>88.355</b>  | <b>89.269</b>  | <b>93.761</b>  |

\* Το εξωτερικό χρέος του Δημοσίου τομέα περιλαμβάνει τις υποχρεώσεις της Γενικής Κυβέρνησης, της Κεντρικής Τράπεζας και εκείνων των οντοτήτων του τραπεζικού και άλλων τομέων που είναι δημόσιες επιχειρήσεις, δηλ. μη χρηματοπιστωτικές ή χρηματοπιστωτικές εταιρείες που υπόκεινται σε έλεγχο από την κυβέρνηση και την Κεντρική Τράπεζα. Ο έλεγχος διενεργείται (άμεσα ή έμμεσα) μέσω της κατοχής περισσότερων από το ήμισυ των μετοχών με δικαίωμα ψήφου ή με άλλο τρόπο που ελέγχει περισσότερο από το ήμισυ των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων. Τα χρέη οποιασδήποτε εσωτερικής θεσμικής μονάδας που δεν πληροί τον ορισμό του εξωτερικού χρέους του δημόσιου τομέα ταξινομείται ως εξωτερικό χρέος του ιδιωτικού τομέα.

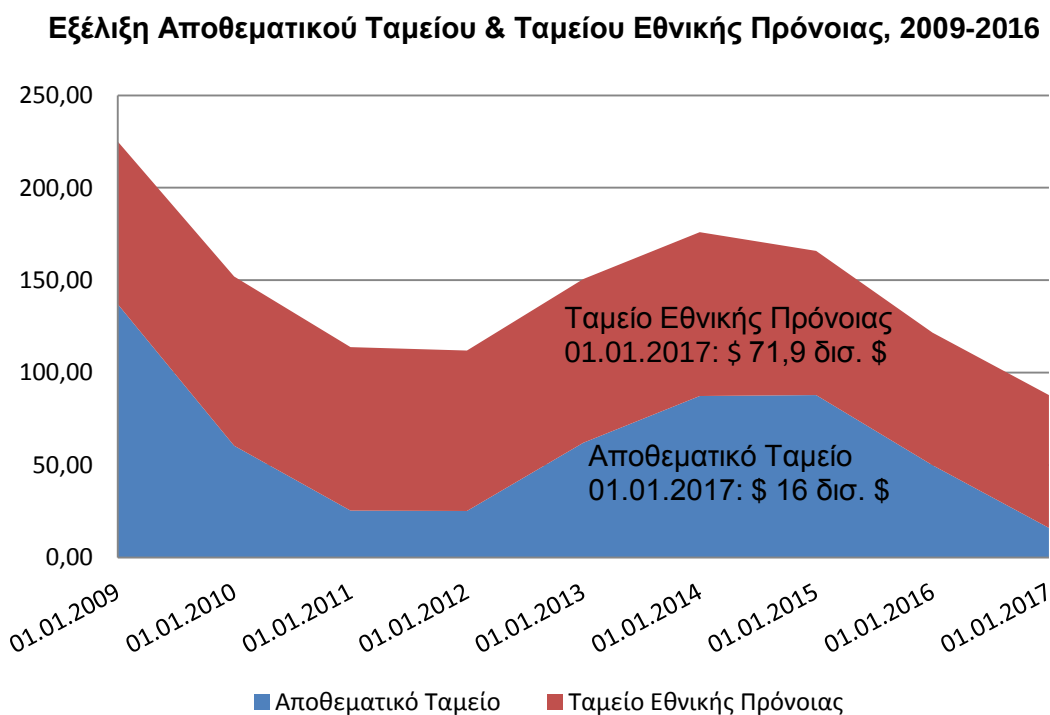
Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας

## VIII. ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ – ΤΑΜΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ – ΔΙΕΘΝΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ

Το 2008 το τότε Ταμείο Σταθερότητας κατενεμήθη στο Αποθεματικό Ταμείο (Reserve Fund) και το Ταμείο Εθνικής Πρόνοιας (National Welfare Fund). Τα δύο αυτά ταμεία αποτελούν μέρος του ομοσπονδιακού προϋπολογισμού.

Το Αποθεματικό Ταμείο έχει σχεδιαστεί για να συμπληρώνει τα έσοδα του προϋπολογισμού στην περίπτωση της μείωσης των εσόδων από το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο. Το Αποθεματικό Ταμείο συμβάλλει στην σταθερότητα της οικονομικής ανάπτυξης, τη μείωση των πληθωριστικών πιέσεων και τη μείωση της εξάρτησης της εθνικής οικονομίας από τις διακυμάνσεις των εσόδων από τις εξαγωγές φυσικών πόρων. Την 01.01.2017 οι πόροι του Αποθεματικού Ταμείου ανέρχονταν σε 972 δισ. ρούβλια (16 δισ. δολάρια ΗΠΑ), που αντιστοιχούν στο 1,1% του ρωσικού ΑΕΠ.

Το Εθνικό Ταμείο Πρόνοιας προορίζεται να αποτελέσει τμήμα ενός βιώσιμου μηχανισμού των συντάξεων των πολιτών της Ρωσικής Ομοσπονδίας για το μακροπρόθεσμο. Οι στόχοι του Εθνικού Ταμείου Πρόνοιας είναι η συμπλήρωση των εθελοντικών συνταξιοδοτικών προγραμμάτων των πολιτών και η εξισορρόπηση του προϋπολογισμού του Ταμείου Συντάξεων της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Την 01.01.2017 οι πόροι του Ταμείου Εθνικής Πρόνοιας ανέρχονταν σε 4.359,2 δισ. ρούβλια (71,9 δισ. δολάρια ΗΠΑ), που αντιστοιχούν στο 5% του ρωσικού ΑΕΠ.



Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών Ρωσικής Ομοσπονδίας

Ακολουθεί πίνακας της κατάστασης των αποθεμάτων των δύο Ταμείων κατά το κλείσιμο του έτους για την περίοδο 2009-2016.

| Ημερομηνία | Αποθεματικό Ταμείο |              |                     | Ταμείο Εθνικής Πρόνοιας |              |                     |
|------------|--------------------|--------------|---------------------|-------------------------|--------------|---------------------|
|            | δισ. δολ. ΗΠΑ      | δισ. ρούβλια | ποσοστό επί του ΑΕΠ | δισ. δολ. ΗΠΑ           | δισ. ρούβλια | ποσοστό επί του ΑΕΠ |
| 01.01.2009 | 137,10             | 4.027,64     | 9,8%                | 87,97                   | 2.584,49     | 6,3%                |
| 01.01.2010 | 60,50              | 1.830,51     | 4,7%                | 91,56                   | 2.769,02     | 7,1%                |
| 01.01.2011 | 25,40              | 775,21       | 1,7%                | 88,44                   | 2.695,52     | 5,8%                |
| 01.01.2012 | 25,20              | 811,52       | 1,4%                | 86,79                   | 2.794,43     | 4,7%                |
| 01.01.2013 | 62,10              | 1.885,68     | 2,8%                | 88,59                   | 2.690,63     | 4,0%                |
| 01.01.2014 | 87,40              | 2.859,72     | 4,0%                | 88,63                   | 2.900,64     | 4,1%                |
| 01.01.2015 | 87,90              | 4.945,49     | 5,9%                | 78,00                   | 4.388,09     | 5,3%                |
| 01.01.2016 | 49,95              | 3.640,57     | 4,2%                | 71,72                   | 5.227,18     | 6,1%                |
| 01.01.2017 | 16,03              | 972,13       | 1,1%                | 71,87                   | 4.359,16     | 5,0%                |

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών Ρωσικής Ομοσπονδίας

Το 2016 τα διεθνή αποθέματα της Ρωσίας παρουσίασαν αύξηση κατά 2,5% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Έτσι, στις 31.12.2016, ανέρχονταν πλέον στα 377,7 δισ. δολ. ΗΠΑ.

Σημειώνουμε ότι η αύξηση αυτή έρχεται σε συνέχεια συνεχούς πτώσης των αποθεμάτων για τρία συναπτά έτη, κυρίως λόγω των συχνών παρεμβάσεων της Κεντρικής Τράπεζας για τη στήριξη του εγχώριου νομίσματος, με αποκορύφωμα το 2014, όταν είχε δαπανηθεί το 24,4% των συνολικών αποθεμάτων κατά τη διάρκεια ενός μόνο έτους.

#### Εξέλιξη διεθνών αποθεμάτων Ρωσικής Ομοσπονδίας το διάστημα 2010-2016

| Ημερομηνία | Διεθνή αποθέματα (δισ. δολ. ΗΠΑ) | Μεταβολή |
|------------|----------------------------------|----------|
| 31/12/2010 | 479,38                           |          |
| 31/12/2011 | 498,65                           | 4,0%     |
| 31/12/2012 | 537,62                           | 7,8%     |
| 31/12/2013 | 509,60                           | -5,2%    |
| 31/12/2014 | 385,46                           | -24,4%   |
| 31/12/2015 | 368,40                           | -4,4%    |
| 31/12/2016 | 377,74                           | 2,5%     |

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Ρωσικής Ομοσπονδίας

## ΙΧ. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Το 2016 τα έσοδα του ενοποιημένου προϋπολογισμού της Ρωσικής Ομοσπονδίας ανήλθαν σε 28.181,5 δισ. ρούβλια και οι δαπάνες σε 31.323,7 δισ. ρούβλια. Συνολικά, η εκτέλεση του προϋπολογισμού το 2016 ολοκληρώθηκε με έλλειμμα 3.142,1 δισ. ρούβλια ή περίπου 3,7 % του ΑΕΠ έναντι ελλείμματος 2.819,5 δισ. ρουβλίων (3,5% του ΑΕΠ) το 2015.

### Ενοποιημένος προϋπολογισμός Ρωσικής Ομοσπονδίας 2016

|                                                                                              | Δισ. ρούβλια    | Ως % του ΑΕΠ |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|
| <b>Έσοδα - σύνολο</b>                                                                        | <b>28.181,5</b> | <b>32,8</b>  |
| από αυτά:                                                                                    |                 |              |
| Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων                                                           | 2.770,3         | 3,2          |
| Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων                                                           | 3.018,5         | 3,5          |
| Ασφάλιστρα για την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση                                            | 6.326,0         | 7,4          |
| Φόρος Προστιθέμενης Αξίας:                                                                   |                 |              |
| για εμπορεύματα (έργα, υπηρεσίες) που πωλούνται στο έδαφος της Ρωσικής Ομοσπονδίας           | 2.657,7         | 3,1          |
| για εμπορεύματα που εισάγονται στο έδαφος της Ρωσικής Ομοσπονδίας                            | 1.913,7         | 2,2          |
| Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης επί των εμπορευμάτων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους (προϊόντα): |                 |              |
| που παράγονται στο έδαφος της Ρωσικής Ομοσπονδίας                                            | 1.293,9         | 1,5          |
| που εισάγονται στο έδαφος της Ρωσικής Ομοσπονδίας                                            | 62,1            | 0,1          |
| Φόροι επί του συνολικού εισοδήματος                                                          | 388,5           | 0,5          |
| Φόροι ακίνητης περιουσίας                                                                    | 1.117,1         | 1,3          |
| Φόροι, τέλη και τακτικές πληρωμές για τη χρήση των φυσικών πόρων                             | 2.951,8         | 3,4          |
| Έσοδα από το εξωτερικό εμπόριο                                                               | 2.606,0         | 3,0          |
| Έσοδα από τη χρήση των αγαθών που ανήκουν στο κράτος και τη δημοτική περιουσία               | 1.744,9         | 2,0          |
| Πληρωμές για τη χρήση των φυσικών πόρων                                                      | 272,7           | 0,3          |
| Άλλες εισπράξεις                                                                             | 122,8           | 0,1          |
| <b>Δαπάνες - σύνολο</b>                                                                      | <b>31.323,7</b> | <b>36,4</b>  |
| από αυτές για:                                                                               |                 |              |
| Εθνικά Θέματα                                                                                | 1.849,9         | 2,1          |
| Εθνική άμυνα                                                                                 | 3.777,6         | 4,4          |
| Εθνική ασφάλεια και επιβολή του νόμου                                                        | 2.011,4         | 2,3          |
| Εθνική οικονομία                                                                             | 3.889,8         | 4,5          |
| από αυτές για:                                                                               |                 |              |
| Καύσιμα και Ενέργεια                                                                         | 65,6            | 0,1          |
| Γεωργία και αλιεία                                                                           | 331,7           | 0,4          |
| Μεταφορές                                                                                    | 693,7           | 0,8          |
| Συντήρηση οδικού δικτύου                                                                     | 1.366,2         | 1,6          |
| Επικοινωνίες και πληροφορική                                                                 | 97,4            | 0,1          |
| Εφαρμοσμένη έρευνα στον τομέα της εθνικής οικονομίας                                         | 251,7           | 0,3          |
| Άλλα θέματα που σχετίζονται με την εθνική οικονομία                                          | 898,8           | 1,0          |
| Στέγαση και υπηρεσίες κοινής ωφελείας                                                        | 992,6           | 1,2          |
| Κοινωνικοπολιτιστικές δραστηριότητες                                                         | 17.946,5        | 20,9         |
| Εξυπηρέτηση κρατικού και δημοτικού χρέους                                                    | 771,8           | 0,9          |
| <b>Έλλειμμα</b>                                                                              | <b>3.142,1</b>  | <b>3,7</b>   |

Πηγή: Ρωσική Στατιστική Υπηρεσία, στοιχεία Γενικού Λογιστηρίου

### Χ. ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Το ισοζύγιο πληρωμών της Ρωσικής Ομοσπονδίας, αν και παραμένει σαφώς πλεονασματικό, κατέγραψε σημαντική μείωση το 2016, κυρίως λόγω της μείωσης του εμπορικού πλεονάσματος και της ταυτόχρονης πτώσης του ισοζυγίου χρηματοοικονομικών συναλλαγών.

Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών σημείωσε δραματική μείωση, καθώς το πλεόνασμα του εμπορικού ισοζυγίου κατέγραψε πτώση κατά σχεδόν 40%, αλλά και οι υπόλοιποι συντελεστές που συνήθως επηρεάζουν αρνητικά το ισοζύγιο στην περίπτωση της ρωσικής οικονομίας (π.χ. ισοζύγιο υπηρεσιών, ισοζύγιο κεφαλαιακών αποδόσεων) παρουσίασαν κατά το 2016 αρνητικές τιμές.

Όσον αφορά το εμπορικό ισοζύγιο, εντονότερη πτώση καταγράφηκε στις εξαγωγές ενεργειακών προϊόντων, που υποχώρησαν κατά μέσο όρο κατά 25%, ενώ μικρότερη μείωση σημείωσαν οι εξαγωγές μη ενεργειακών προϊόντων, που μειώθηκαν κατά 8,4%. Αντίθετα, οι εισαγωγές παρουσίασαν οριακή μόνο μείωση της τάξης του 0,7%. Ως αποτέλεσμα, το έλλειμμα του μη ενεργειακού εμπορικού ισοζυγίου διευρύνθηκε από τα 50,4 δισ. δολ. ΗΠΑ το 2015, στα 61,1 δισ. δολ. ΗΠΑ κατά το 2016.

Το ισοζύγιο υπηρεσιών, παρουσίασε αισθητή μείωση του ελλείμματος κατά 35,3% το 2016 και διαμορφώθηκε σε 23,9 δισ. \$ ΗΠΑ από 36,9 δισ. \$ ΗΠΑ το 2015. Αναλυτικότερα οι εξαγωγές υπηρεσιών ανήλθαν στα 50,5 δισ. \$ ΗΠΑ (2015: 51,7 δισ. \$ ΗΠΑ) και οι εισαγωγές υπηρεσιών σε 74,4 δισ. \$ ΗΠΑ (2015: 88,6 δισ. \$ ΗΠΑ).

Το έλλειμμα στο ισοζύγιο εισοδημάτων μειώθηκε στα 2,2 δισ. \$ ΗΠΑ από 5,1 δισ. \$ ΗΠΑ το 2015, ενώ οριακή χειροτέρευση καταγράφηκε στο έλλειμμα του ισοζυγίου κεφαλαιακών αποδόσεων, το οποίο αυξήθηκε από 31,8 δισ. \$ ΗΠΑ το 2015 στα 32,6 δισ. \$ ΗΠΑ το 2016.

Χειροτέρευση σημείωσε και το ισοζύγιο κεφαλαιακών μεταβιβάσεων του οποίου το έλλειμμα αυξήθηκε από 309 εκατ. δολ. ΗΠΑ το 2015 σε 767 εκατ. \$ ΗΠΑ το 2016. Σε κάθε περίπτωση, βέβαια, παρά τη χειροτέρευση αυτή, η εικόνα που παρουσίαζε το ισοζύγιο αυτό είναι σαφώς βελτιωμένη από το τεράστιο έλλειμμα που είχε καταγράψει το 2014 ύψους 42 δισ. \$ ΗΠΑ.

Συνολικά το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και το ισοζύγιο κεφαλαίων το 2016 ανήλθε στα 24,2 δισ. \$ ΗΠΑ.

Το ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών εμφάνισε πλεόνασμα ύψους 13 δισ. \$ ΗΠΑ, σημαντικά μειωμένο σε σχέση με το πλεόνασμα ύψους 69,9 δισ. \$ ΗΠΑ του 2015.

#### Ισοζύγιο Πληρωμών Ρωσικής Ομοσπονδίας, 2013-2016

| σε εκ. δολ. ΗΠΑ                      | 2016          | 2015          | 2014          | 2013          |
|--------------------------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| <b>ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ</b> | <b>25.006</b> | <b>68.943</b> | <b>59.462</b> | <b>34.801</b> |
| <b>Εμπορικό ισοζύγιο</b>             | 90.011        | 148.513       | 189.737       | 181.939       |
| Εξαγωγές                             | 281.682       | 341.467       | 497.763       | 523.275       |
| Αργό πετρέλαιο                       | 73.712        | 89.588        | 153.888       | 173.670       |
| Προϊόντα πετρελαίου                  | 46.106        | 67.453        | 115.875       | 109.335       |
| Φυσικό αέριο                         | 31.280        | 41.844        | 55.240        | 67.232        |
| Λοιπά                                | 130.583       | 142.582       | 172.760       | 173.039       |
| Εισαγωγές                            | 191.671       | 192.954       | 308.026       | 341.337       |
| <b>Ισοζύγιο υπηρεσιών</b>            | -23.875       | -36.920       | -55.240       | -58.259       |
| Εξαγωγές                             | 50.504        | 51.697        | 65.798        | 70.123        |
| Μεταφορικές υπηρεσίες                | 17.032        | 16.719        | 20.542        | 20.747        |
| Ταξίδια                              | 7.788         | 8.420         | 11.759        | 11.988        |
| Λοιπές υπηρεσίες                     | 25.684        | 26.558        | 33.497        | 37.387        |

| σε εκ. δολ. ΗΠΑ                                                                               | 2016          | 2015          | 2014            | 2013           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------|-----------------|----------------|
| <i>Εισαγωγές</i>                                                                              | 74.379        | 88.617        | 121.039         | 128.382        |
| Μεταφορικές υπηρεσίες                                                                         | 11.560        | 11.728        | -15.420         | -17.505        |
| Ταξίδια                                                                                       | 23.951        | 34.932        | -50.428         | -53.453        |
| Λοιπές υπηρεσίες                                                                              | 38.868        | 41.958        | -55.191         | -57.425        |
| <b>Ισοζύγιο μισθοδοσίας</b>                                                                   | -2.169        | -5.104        | -10.074         | -13.170        |
| <b>Ισοζύγιο κεφαλαιακών αποδόσεων</b>                                                         | -32.563       | -31.842       | -57.238         | -66.515        |
| Αποκτηθέντα εισοδήματα                                                                        | 37.014        | 33.652        | 42.573          | 37.738         |
| Πληρωτέα εισοδήματα                                                                           | 69.577        | 65.494        | -99.811         | -104.254       |
| <b>Ισοζύγιο μισθωμάτων</b>                                                                    | 39            | 17            | 130             | 81             |
| <b>Ισοζύγιο δευτερογενών εσόδων</b>                                                           | -6.436        | -5.720        | -7.853          | -9.274         |
| <b>ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΩΝ</b>                                                      | <b>-767</b>   | <b>-309</b>   | <b>-42.012</b>  | <b>-395</b>    |
| <b>ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ &amp; ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΩΝ</b>                           | <b>24.239</b> | <b>68.634</b> | <b>17.450</b>   | <b>34.406</b>  |
| <b>ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ</b>                                                 | <b>13.119</b> | <b>69.986</b> | <b>-133.765</b> | <b>-46.212</b> |
| Καθαρή ανάληψη υποχρεώσεων<br>(‘+’ αύξηση, ‘-’ μείωση)                                        | -4.323        | -71.091       | -50.666         | 124.389        |
| Καθαρή απόκτηση ενεργητικού (εκτός<br>συναλλαγματικών αποθεμάτων)<br>(‘+’ αύξηση, ‘-’ μείωση) | 8.797         | -1.105        | -83.099         | -170.602       |
| <b>Καθαρά σφάλματα και παραλείψεις</b>                                                        | <b>-2.876</b> | <b>3.055</b>  |                 |                |
| <b>ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ (‘+’ αύξηση, ‘-’ μείωση)</b>                           | <b>8.244</b>  | <b>1.704</b>  | <b>107.547</b>  | <b>22.077</b>  |

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Ρωσικής Ομοσπονδίας

## Γ. Ο ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

### Ι. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

#### 1. Αγροκτηνοτροφικός Τομέας

(α) **Φυτική παραγωγή:** Το 2016 αποδείχθηκε μία πολύ επιτυχής χρονιά για τον γεωργικό τομέα. Παραθέτουμε πίνακα όγκου παραγωγής στις κυριότερες καλλιέργειες και ακολουθεί ανάλυση:

**Φυτική Παραγωγή 1990 – 2016 (σε χιλ. τόνους)**

|                                       | 1990    | 2000   | 2010   | 2013   | 2014*   | 2015*   | 2016*   | Μεταβολή<br>2016/2015 |
|---------------------------------------|---------|--------|--------|--------|---------|---------|---------|-----------------------|
| <b>Σιτηρά και<br/>όσπρια</b>          | 116.676 | 65.420 | 60.960 | 92.385 | 105.315 | 104.786 | 120.672 | 15,2%                 |
| σιτάρι                                | 49.596  | 34.460 | 41.508 | 52.091 | 59.711  | 61.786  | 73.295  | 18,6%                 |
| κριθάρι                               | 27.235  | 14.039 | 8.350  | 15.389 | 20.444  | 17.546  | 17.993  | 2,5%                  |
| καλαμπόκι                             | 2.451   | 1.489  | 3.084  | 11.635 | 11.332  | 13.173  | 15.310  | 16,2%                 |
| βρώμη                                 | 12.326  | 6.002  | 3.220  | 4.932  | 5.274   | 4.536   | 4.761   | 5,0%                  |
| όσπρια                                | 4.922   | 1.197  | 1.371  | 2.037  | 2.196   | 2.357   | 2.943   | 24,9%                 |
| σίκαλη                                | 16.431  | 5.444  | 1.636  | 3.360  | 3.281   | 2.087   | 2.541   | 21,8%                 |
| ρύζι                                  | 896     | 584    | 1.061  | 935    | 1.049   | 1.110   | 1.081   | -2,6%                 |
| φαγόπυρο                              | 809     | 997    | 339    | 834    | 662     | 861     | 1.186   | 37,8%                 |
| κεχρί                                 | 1.946   | 1.124  | 134    | 419    | 493     | 572     | 630     | 10,0%                 |
| <b>Βιομηχανικές<br/>καλλιέργειες:</b> |         |        |        |        |         |         |         |                       |
| ζαχαρότευτλα                          | 32.327  | 14.051 | 22.256 | 39.321 | 33.513  | 39.031  | 51.367  | 31,6%                 |
| σπέρματα ελαίων                       | 4.662   | 4.474  | 7.457  | 13.137 | 12.859  | 13.837  | 16.258  | 17,5%                 |
| ηλιόσπορος                            | 3.427   | 3.919  | 5.345  | 9.842  | 8.475   | 9.280   | 11.010  | 18,6%                 |
| σόγια                                 | 717     | 342    | 1.222  | 1.517  | 2.364   | 2.708   | 3.135   | 15,8%                 |
| κράμβη                                | 258     | 149    | 670    | 1.259  | 1.338   | 1.012   | 999     | -1,3%                 |
| σινάπι                                | 192     | 46     | 36     | 50     | 93      | 67      | 73      | 9,4%                  |
| ίνες λιναριού                         | 71      | 51     | 35     | 39     | 37      | 45      | 41      | -8,8%                 |
| σπόροι λιναριού                       | 48      | 19     | 5      | 5      | 6       | 8       | 8       | 3,1%                  |
| <b>Πατάτες</b>                        | 30.848  | 29.465 | 21.141 | 30.199 | 31.501  | 33.646  | 31.108  | -7,5%                 |
| <b>Λαχανικά</b>                       | 9.538   | 10.312 | 11.561 | 13.506 | 14.155  | 14.703  | 14.723  | 0,1%                  |
| λάχανο                                | ...     | 3.017  | 2.738  | 3.335  | 3.499   | 3.611   | 3.626   | 0,4%                  |
| τομάτες                               | ...     | 1.509  | 2.050  | 2.162  | 2.300   | 2.282   | 2.366   | 3,7%                  |
| κρεμμύδι                              | ...     | 1.134  | 1.536  | 1.985  | 1.994   | 2.102   | 2.023   | -3,7%                 |
| καρότα                                | ...     | 1.387  | 1.303  | 1.605  | 1.662   | 1.781   | 1.847   | 3,7%                  |
| αγγούρια                              | ...     | 949    | 1.162  | 1.068  | 1.111   | 1.130   | 1.143   | 1,2%                  |
| παντζάρι                              | ...     | 853    | 836    | 1.002  | 1.070   | 1.084   | 1.098   | 1,3%                  |
| λοιπά λαχανικά                        | ...     | 398    | 679    | 919    | 932     | 984     | 1.031   | 4,8%                  |
| κολοκύθα                              | ...     | 364    | 507    | 660    | 713     | 744     | 669     | -10,2%                |
| κολοκύθι                              | ...     | 486    | 482    | 468    | 519     | 626     | 556     | -11,1%                |
| σκόρδο                                | ...     | 179    | 214    | 233    | 256     | 255     | 262     | 2,9%                  |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας



\* Περιλαμβάνεται και η περιοχή της Κριμαίας.

Η παραγωγή σιτηρών, παρουσίασε σημαντική αύξηση της τάξης του 15% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, καταγράφοντας το υψηλότερο ιστορικά επίπεδο στις επιδόσεις της ρωσικής γεωργίας. Σημειώνουμε ότι η δεύτερη καλύτερη επίδοση επιτεύχθηκε το 2008 με παραγωγή περίπου 108 εκ. τόνων και η τρίτη καλύτερη ήταν το 2014 με παραγωγή 105 εκατ. τόνων.

Κατά το 2016, οριακή ήταν η αύξηση της παραγωγής λαχανικών, κατά 0,1%, η οποία τα τελευταία χρόνια ακολουθεί διαρκώς ανοδική πορεία, έχοντας φτάσει περί τα 15 εκατ. τόνους. Η επίδοση αυτή αποκτά ακόμα μεγαλύτερη σημασία, λαμβάνοντας υπόψη την τεράστια εξάρτηση της ρωσικής αγοράς από τις εισαγωγές λαχανικών, καθώς και την εν ισχύ απαγόρευση εισαγωγής αγροτικών προϊόντων από χώρες που έχουν επιβάλει κυρώσεις στη Ρωσία λόγω της στάσης της στο ουκρανικό ζήτημα. Άλλωστε, η ρωσική κυβέρνηση έχει δηλώσει ρητά την πρόθεσή της να αξιοποιήσει την απουσία των εισαγομένων προϊόντων ως προστασία και κίνητρο στις εγχώριες επιχειρήσεις που προσπαθούν να καλύψουν αυτή την αγορά. Υπενθυμίζουμε ότι τα προϊόντα που απουσιάζουν από τη ρωσική αγορά ως αποτέλεσμα των αντιμέτρων ήταν προέλευσης ΗΠΑ, χωρών ΕΕ, Καναδάς Αυστραλίας, Νορβηγίας, στις οποίες αργότερα προστέθηκαν και οι Ουκρανία, Αλβανία, Μαυροβούνιο, Ισλανδία, Λιχτενστάιν.

Πολύ καλές επιδόσεις καταγράφηκαν και σε σειρά άλλων καλλιεργειών, όπως στην παραγωγή οσπρίων, σίκαλης, καλαμποκιού, σόγιας, που αποτελεί το βασικό συστατικό των ζωοτροφών, καθώς και στην παραγωγή ζαχαρότευτλων και ηλιόσπορου.

**(β) Κτηνοτροφία:** Θετικές ήταν οι εξελίξεις και σε ό,τι αφορά στην κτηνοτροφία, καθώς η ρωσική παραγωγή κατέγραψε αύξηση της τάξης του 4,7%. Παραθέτουμε πίνακα του όγκου παραγωγής στις κυριότερες κατηγορίες και ακολουθεί ανάλυση:

#### Ζωική Παραγωγή 2008 – 2016

|                                                         | 2008  | 2009  | 2010  | 2011  | 2012  | 2013   | 2014   | 2015   | 2016   | Μεταβολή<br>2016/2015 |
|---------------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|--------|--------|--------|--------|-----------------------|
| Ζώα και πουλερικά<br>(χιλιάδες τόνοι)<br>εκ των οποίων: | 7.072 | 7.835 | 8.424 | 8.932 | 9.687 | 10.436 | 11.147 | 11.718 | 12.271 | 4,7%                  |
| βοοειδή                                                 | 2.297 | 2.332 | 2.282 | 2.161 | 2.206 | 2.184  | 2.231  | 2.166  | 2.174  | 0,4%                  |
| χοίροι                                                  | 1.824 | 2.075 | 2.305 | 2.449 | 2.637 | 3.059  | 3.326  | 3.539  | 3.920  | 10,8%                 |
| αιγοπρόβατα                                             | 200   | 231   | 225   | 252   | 262   | 278    | 296    | 299    | 304    | 1,6%                  |
| πουλερικά                                               | 2.688 | 3.133 | 3.548 | 4.008 | 4.519 | 4.853  | 5.227  | 5.646  | 5.810  | 2,9%                  |
| Γάλα (εκατ. τόνοι)                                      | 19,1  | 19,2  | 19,1  | 19,2  | 19,8  | 18,9   | 19,7   | 20,1   | 21     | 2,8%                  |
| Αυγά (εκατ. τεμάχια)                                    | 28,1  | 28,8  | 30,1  | 30,4  | 31    | 30,7   | 30,9   | 31,7   | 32     | 1,3%                  |
| Μαλλί (χιλιάδες τόνοι)                                  | 33,4  | 34,7  | 31,5  | 36,9  | 35,9  | 36,6   | 40,7   | 42     | 43     | 2,4%                  |
| Μέλι (χιλιάδες τόνοι)                                   | 27,5  | 24,8  | 23,4  | 26,5  | 27,5  | 29,9   | 33     | 31,2   | 32     | 3,1%                  |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά τα τελευταία έτη παρατηρείται μια θεαματική πτώση των εισαγωγών κρεατικών (ΚΣΟ 0201, 0202, 0203, 0207), στη Ρωσία, καθώς οι εισαγωγές σε αυτές τις κατηγορίες μειώθηκαν από 1,8 εκατ. τόνους το 2013 σε 850 χιλ. τόνους το 2016. Κατά την ίδια τριετία η εγχώρια παραγωγή αυξήθηκε από 10,4 εκατ. τόνους το 2013 σε 12,3 εκατ. τόνους το 2016.

### Εισαγωγές & εγχώρια παραγωγή κρεατικών 2014-2016 (σε χιλ. τόνους)

|                         | 2013   | 2014      | 2015      | 2016      | Μεταβολή<br>2016/2015 |
|-------------------------|--------|-----------|-----------|-----------|-----------------------|
| <b>Εγχώρια παραγωγή</b> | 10.436 | 11.147    | 11.718    | 12.271    | 4,7%                  |
| <b>Εισαγωγές</b>        | 1.809  | 1.460     | 999       | 850       | -14,9%                |
| <b>Σύνολο</b>           | 14.258 | 12.607,00 | 12.717,00 | 13.121,00 | 3,2%                  |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία & Ομοσπονδιακή Τελωνειακή Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

Σε αυτή την εξέλιξη επηρέασαν ασφαλώς παράγοντες όπως η δραστική μεταβολή της ισοτιμίας του εθνικού νομίσματος και η θέση σε ισχύ των απαγορεύσεων εισαγωγής στο πλαίσιο των ρωσικών αντιμέτρων, αλλά κομβική είναι και η συνεισφορά του κρατικού προγράμματος στήριξης της εγχώριας γεωργικής παραγωγής και υποκατάστασης των εισαγωγών, που αξιοποίησε τις δυσμενείς για τις εισαγωγές συνθήκες προς όφελος των εγχώριων επιχειρήσεων.

**(γ) Αλιεία:** Στον τομέα της αλιείας, η Ρωσία παρουσίασε πτωτική τάση σχεδόν σε όλες τις κατηγορίες κατά το 2016. Συγκεκριμένα παρήγαγε 0,9 εκ. τόνους φρέσκων/κατεψυγμένων ιχθυερών, έναντι 1,2 εκ. τόνων το 2015, και 52,2 χιλ. τόνους οστρακοειδών και μαλακοστράκων, έναντι 67,9 χιλ. τόνων το 2015.

### Παραγωγή Αλιευμάτων 2010 – 2016 (χιλ. τόνοι)

|                                         | 2010  | 2012  | 2013  | 2014  | 2015  | 2016 | Μεταβολή<br>2016/2015 |
|-----------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|------|-----------------------|
| Ιχθυηρά                                 | 1.151 | 1.399 | 1.461 | 1.167 | 1.175 | 902  | -23,2%                |
| Οστρακοειδή και<br>μαλακόστρακα         | 39,8  | 44,5  | 52,7  | 55,3  | 67,9  | 52,2 | -23,1%                |
| Άλλα προϊόντα<br>υδάτινης<br>προέλευσης | 3,5   | 5,4   | 3,1   | 4,2   | 4,3   | 5,4  | 25,6%                 |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

**(δ) Δασική παραγωγή:** Όσον αφορά τέλος την δασική παραγωγή αναφέρεται, ότι η Ρωσία είναι η πρώτη χώρα παραγωγής ξυλείας στο κόσμο. Η συνολική έκταση των δασών υπερβαίνει τα 1.184 εκατομμύρια εκτάρια. Τα συνολικά αποθέματα ξύλου εκτιμώνται περίπου σε 82,8 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα. Εξ αυτών τα κωνοφόρα καλύπτουν περί τα ¾. Η Ρωσία κατέχει περίπου 1/5 του συνόλου των παγκόσμιων δασικών πόρων. **Η ετήσια παραγωγή ακατέργαστης ξυλείας της χώρας το 2016 ανήλθε περίπου στα 130 εκ. κυβικά μέτρα.**

**Η συνολική καλλιεργούμενη έκταση εκτιμάται στα 78,5 εκ. εκτάρια.** Στο βόρειο τμήμα της χώρας κυριαρχεί η κτηνοτροφία, λόγω της φτωχής σύστασης μεγάλου μέρους των εδαφών που δεν ευνοεί τις αγροτικές καλλιέργειες. Λόγω των δυσμενών κλιματικών και εδαφολογικών συνθηκών μεγάλου τμήματος της χώρας, οι καλλιεργούμενες εκτάσεις καλύπτουν μόνον το 3,2% της συνολικής επιφανείας. Το 45% της συνολικής επιφανείας καλύπτεται από δάση και η ξυλεία αποτελεί ένα από τα κύρια εξαγωγικά προϊόντα. Στο νότιο τμήμα της χώρας καθώς και στην δυτική Σιβηρία υπάρχουν διάφορες καλλιέργειες με κυρίαρχα τα δημητριακά. Πάντως, η εκτεταμένη βιομηχανική μόλυνση, η υπερεντατική εκμετάλλευση των εδαφών καθώς και η συχνή επιλογή ακατάλληλων καλλιεργειών έχουν προκαλέσει εκτεταμένα προβλήματα στις καλλιεργήσιμες εκτάσεις και στο σύνολο των παραγόμενων προϊόντων.

## 2. Ενεργειακά Προϊόντα

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του Υπουργείου Ενέργειας της Ρωσικής Ομοσπονδίας, η παραγωγή πετρελαίου το 2016 ανήλθε συνολικά στους 547,5 εκ. τόνους (2015: 534,2 εκ. τόνοι), σημειώνοντας αύξηση 2,5%. Εξήχθη ποσότητα 254,2 εκ. τόνων (2015: 241,3 εκ.τόνοι), 13 εκ. τόνοι περισσότεροι σε σχέση με το προηγούμενο έτος (αύξηση 5,3%). Η μέση τιμή Urals το 2016 ανήλθε σε 41,8 \$ ΗΠΑ/βαρέλι, καταγράφοντας μείωση της τάξης του 18,5% σε σχέση με το 2015 (2015: 51,2 \$ ΗΠΑ/βαρέλι).

Η Ρωσία διαθέτει διαπιστωμένα αποθέματα πετρελαίου που ανέρχονται στο 5% των παγκόσμιων αποθεμάτων. Εκτιμάται όμως ότι τα πραγματικά αποθέματα είναι κατά πολύ μεγαλύτερα. Το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής πετρελαίου προέρχεται από τις Περιφέρειες των Ουραλίων και του Βόλγα. Μεγαλύτερος παραγωγός είναι η εταιρεία ROSNEFT, η οποία παράγει κατά προσέγγιση το 1/3 της συνολικής ποσότητας.

Όσον αφορά στο φυσικό αέριο, το 2016 η παραγωγή φυσικού αερίου μειώθηκε κατά 0,7% σε σχέση το προηγούμενο έτος και ανήλθε σε 640,2 δισ. κ.μ. (2015: 635,5 δισ.κ.μ.). Οι εξαγωγές ανήλθαν σε 208,6 δισ.κ.μ., παρουσιάζοντας μείωση 1,4% σε σχέση με το προηγούμενο έτος (2015: 211,5 δισ. κ.μ.).

Η μέση τιμή συμβολαίου πώλησης ρωσικού φυσικού αερίου στα γερμανικά σύνορα ανήλθε στα 4,4 \$ΗΠΑ/MMBTU έναντι 7,3 \$ΗΠΑ/MMBTU το 2015 (-39,7% σε σχέση με το 2015).

Μεγαλύτερη εταιρεία παραγωγός και διακινητής φυσικού αερίου είναι ως γνωστόν η εταιρεία **GAZPROM** με 72% των εγχωρίων και 17% των παγκόσμιων αποθεμάτων ήτοι περί τα 36,4 τρις κ.μ. (31.12.2016). Το 2016 η εταιρεία παρήγαγε 420,1 δισ. κ.μ. φυσικού αερίου, ήτοι 11% της παγκόσμιας παραγωγής. Οι εξαγωγές της εταιρείας προς τις χώρες της Ευρώπης ανήλθαν σε 178,3 δισ. κ.μ. (12,4% περισσότερο σε σχέση με το προηγούμενο έτος). Οι χώρες της Δυτικής Ευρώπης αντιπροσώπευαν περίπου το 80% των εξαγωγών της εταιρείας, ενώ οι χώρες της Κεντρικής Ευρώπης έλαβαν το 20%.

Το διάστημα 2013-2016, η GAZPROM εξήγαγε στην Ευρώπη τις εξής ποσότητες φυσικού αερίου:

### Εξαγωγές φυσικού αερίου στην Ευρώπη 2013-2016 (δισ.κ.μ.)

| ΧΩΡΑ             | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 |
|------------------|------|------|------|------|
| Γερμανία         | 41,0 | 40,3 | 47,4 | 49,8 |
| Τουρκία          | 26,7 | 27,3 | 27,0 | 24,8 |
| Ιταλία           | 25,3 | 21,7 | 24,4 | 24,7 |
| Ηνωμένο Βασίλειο | 16,6 | 15,5 | 22,5 | 17,9 |
| Γαλλία           | 8,6  | 7,6  | 10,5 | 11,5 |
| Πολωνία          | 12,9 | 9,1  | 8,9  | 11,1 |
| Αυστρία          | 5,2  | 4,2  | 5,0  | 6,1  |
| Ουγγαρία         | 6,0  | 5,4  | 6,0  | 5,5  |
| Τσεχία           | 7,9  | 0,8  | 0,9  | 4,5  |
| Ολλανδία         | 2,9  | 4,7  | 8,4  | 4,2  |

|                     |            |            |            |            |
|---------------------|------------|------------|------------|------------|
| Σλοβακία            | 5,5        | 4,4        | 3,8        | 3,7        |
| Βουλγαρία           | 2,9        | 2,8        | 3,1        | 3,2        |
| <b>Ελλάδα</b>       | <b>2,6</b> | <b>1,7</b> | <b>2,0</b> | <b>2,7</b> |
| Φινλανδία           | 3,5        | 3,1        | 2,8        | 2,5        |
| Σερβία              | 2,0        | 1,5        | 1,9        | 1,7        |
| Δανία               | 0,3        | 0,4        | 0,7        | 1,7        |
| Ρουμανία            | 1,4        | 0,5        | 0,3        | 1,5        |
| Σλοβενία            | 0,5        | 0,4        | 0,5        | 0,5        |
| Ελβετία             | 0,4        | 0,3        | 0,3        | 0,3        |
| Βοσνία – Ερζεγοβίνη | 0,2        | 0,2        | 0,2        | 0,2        |
| Π.Γ.Δ.Μ.            | <0,05      | 0,1        | 0,1        | 0,1        |

**Η παραγωγή άνθρακα** το 2016 ανήλθε σε 385 εκ. τόνους (2015: 372 εκ. τόνοι, 2014: 357 εκ. τόνοι, 2013: 350 εκ. τόνοι) εκ των οποίων εξήχθησαν 151,4 εκ τόνοι.

### 3. Λοιπές Πρώτες Ύλες

Η παραγωγή **σιδήρου** το 2016 παρέμεινε σταθερή και ανήλθε σε 101 εκ. τόνους (2015: 101 εκ. τόνοι, 2014: 102,1 εκ. τόνοι). Όσον αφορά στη κατηγορία των **μη μεταλλικών ορυκτών** που χρησιμοποιούνται στις κατασκευές, η παραγωγή αυξήθηκε κατά 5%, από 446 εκ.κ.μ. το 2015, σε 468 εκ.κ.μ. το 2016.

**Μεταλλουργία, Μεταλλεία – ορυχεία.** Το ρωσικό έδαφος είναι πολύ πλούσιο σε μεταλλεύματα και ορυκτά. Σε αρκετές περιπτώσεις, η χώρα αποτελεί τον κυριότερο παραγωγό και εξαγωγέα παγκοσμίως. Οι ρωσικές εξαγωγές σε μεγάλο βαθμό εξαρτώνται από την εξαγωγή τέτοιων προϊόντων. Η Ρωσία διαθέτει το 1/5 της παγκόσμιας παραγωγής νικελίου και κοβαλτίου. Επίσης, είναι από τους μεγαλύτερους παραγωγούς άνθρακα, αλουμινίου, τιτανίου, σιδηρομεταλλευμάτων, χρυσού, πλατίνας και διαμαντιών. Ο τομέας καλύπτει το 16% της συνολικής βιομηχανικής παραγωγής και το 9,6% των συνολικών εξαγωγών. Ενίοτε η παραγωγή ελέγχεται από μία μόνον εταιρεία. Παραδείγματος χάριν η εταιρεία Almazey Rossii-Sakha ελέγχει το 25% της παγκόσμιας παραγωγής διαμαντιών, η Norilsk Nickel το 30% της παραγωγής νικελίου και το 40% της πλατίνας, ενώ η Russian Aluminium το 12-13% της παγκόσμιας παραγωγής αλουμινίου.

## II. ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ – ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ

Το 2016, η βιομηχανική παραγωγή επανήλθε σε τροχιά ανάπτυξης, μετά τη μείωση της τάξης του 3,4% που είχε καταγράψει το 2015. Συνολικά, η βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε κατά 1,1% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Την μεγαλύτερη αύξηση σημείωσε ο τομέας των ελαστικών και πλαστικών προϊόντων (5,4%), ο τομέας των χημικών προϊόντων και της κλωστοϋφαντουργίας (από 5,3%), τα προϊόντα δέρματος και τα υποδήματα (5,1%), τα μηχανήματα και ο εξοπλισμός (3,8%), τα προϊόντα ξύλου (2,8%) και, με μικρότερη αύξηση, οι τομείς εξόρυξης πρώτων υλών (2,5%) και τροφίμων (2,4%).

Οι υπόλοιποι τομείς κατέγραψαν αρνητική τάση στον όγκο παραγωγής, με κυριότερα τέτοια παραδείγματα την παραγωγή μη μεταλλικών ορυκτών (-6,6%), την παραγωγή οχημάτων και μεταφορικού εξοπλισμού (-3%) και την μεταλλουργία (-2,3%).

### Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή βιομηχανικής παραγωγής 2010 – 2016

|                                                                     | 2010  | 2011  | 2012  | 2013  | 2014  | 2015  | 2016  |
|---------------------------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| <b>Βιομηχανική Παραγωγή</b>                                         | 107,3 | 105   | 103,4 | 100,4 | 101,7 | 96,6  | 101,1 |
| Εξόρυξη Πρώτων Υλών                                                 | 103,8 | 101,8 | 101   | 101,1 | 101,4 | 100,3 | 102,5 |
| Εξόρυξη Ενεργειακών Προϊόντων                                       | 103,6 | 101,2 | 100,7 | 100,9 | 101,4 | 100   | 102,6 |
| Εξόρυξη Πρώτων Υλών εκτός Ενεργειακών Προϊόντων                     | 104,9 | 106,6 | 103,4 | 102,3 | 101,6 | 102,2 | 100,8 |
| Μεταποίηση                                                          | 110,6 | 108   | 105,1 | 100,5 | 102,1 | 94,6  | 100,1 |
| Τρόφιμα, Καπνός Ποτά                                                | 103,2 | 103,9 | 104,1 | 100,6 | 102,5 | 102   | 102,4 |
| Κλωστοϋφαντουργία                                                   | 108,8 | 100,8 | 100,7 | 104,3 | 97,5  | 88,3  | 105,3 |
| Προϊόντα Δέρματος και Υποδήματα                                     | 119,9 | 105,7 | 98,1  | 95,6  | 97,2  | 88,6  | 105,1 |
| Προϊόντα επεξεργασίας ξύλου, έπιπλα                                 | 113,4 | 110,2 | 96,2  | 108   | 94,7  | 96,6  | 102,8 |
| Προϊόντα χάρτου                                                     | 103,1 | 106,5 | 105,8 | 94,8  | 100,4 | 93,7  | 100,8 |
| Προϊόντα πετρελαίου και Κοκ                                         | 106   | 103,8 | 103,1 | 102,3 | 105,7 | 100,3 | 97,6  |
| Χημικά Προϊόντα                                                     | 110,6 | 109,5 | 104,1 | 105,4 | 100,1 | 106,3 | 105,3 |
| Ελαστικά και Πλαστικά Προϊόντα                                      | 124,4 | 111,4 | 112,8 | 105,9 | 107,5 | 96,3  | 105,4 |
| Μη μεταλλικά Ορυκτά                                                 | 114,5 | 107,4 | 110,7 | 98    | 101,8 | 92,2  | 93,4  |
| Μεταλλουργία                                                        | 112,4 | 107   | 104,8 | 100   | 100,6 | 93,5  | 97,7  |
| Μηχανήματα και Εξοπλισμός                                           | 115,2 | 111,1 | 102,7 | 96,6  | 92,2  | 88,9  | 103,8 |
| Ηλεκτρικός και Οπτικός Εξοπλισμός                                   | 118,9 | 111,9 | 106,4 | 99    | 99,5  | 92,1  | 99,0  |
| Οχήματα και μεταφορικός Εξοπλισμός                                  | 127,2 | 117,2 | 110,3 | 102,2 | 108,5 | 91,5  | 97,0  |
| Λοιπά προϊόντα                                                      | 120,6 | 105,3 | 102,6 | 95,4  | 102,7 | 94    | 93,8  |
| Παραγωγή και Διανομή Ηλεκτρικής Ενέργειας, Φυσικού Αερίου και Νερού | 102,2 | 100,2 | 101,3 | 97,5  | 99,9  | 98,4  | 101,5 |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

### III. ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

#### 1. Λιανικό Εμπόριο

Επί σοβιετικού καθεστώτος, η οικονομία βασιζόταν στην παραγωγή και όχι στην κατανάλωση. Κατά συνέπεια, ο καταναλωτής ήταν παραμελημένος με συχνές ελλείψεις στην αγορά, προβλήματα τροφοδοσίας, μακριές ουρές για βασικά αγαθά και κακής ποιότητας προϊόντα και υπηρεσίες. Σε κάθε κομμάτι της αγοράς δραστηριοποιούνταν κρατικά μονοπώλια, ενώ τα κενά καλύπτονταν από ανεπίσημη ιδιωτική δραστηριότητα. Ωστόσο, επειδή τα καταστήματα ήταν σχετικώς μικρού μεγέθους και δεν απαιτούσαν υψηλά κεφάλαια, ήταν τα πρώτα που πέρασαν σε ιδιωτικό έλεγχο. Από αυτόν τον τομέα ξεκίνησε η ίδρυση των νέων εταιρειών.

Η άνοδος των ατομικών εισοδημάτων τα τελευταία χρόνια, σε συνδυασμό με την γοητεία που ασκούσαν τα ξένα εμπορικά σήματα, την στιγμή μάλιστα που τα αντίστοιχα ρωσικά είχαν καταρρεύσει, οδήγησαν σε μεγάλη αύξηση των εισαγωγών καταναλωτικών ειδών και ταχεία άνοδο του λιανικού εμπορίου. Σήμερα ο τομέας είναι ένας από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους της ρωσικής οικονομίας.

**Α) Δίκτυα διανομής:** Το σύστημα διανομής προϊόντων κατανάλωσης στην Ρωσία παρουσίασε σημαντικές αλλαγές μετά την διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και την απελευθέρωση των εισαγωγών στην χώρα. Κατά την διάρκεια της Σοβιετικής Ένωσης, η βιομηχανία ήταν προσανατολισμένη στην παραγωγή προϊόντων εξοπλισμού σε βάρος των προϊόντων κατανάλωσης.

Μετά την απελευθέρωση των τιμών από το 1992 και την θέση σε εφαρμογή ενός καθεστώτος πιο εύκαμπτου για την εισαγωγή των προϊόντων, δημιουργήθηκαν πολλά καταστήματα, κίосκια και 'supermarkets'. Τα δίκτυα διανομής αναπτύχθηκαν ξαφνικά και ορισμένοι τομείς παρουσιάζουν δίκτυα διανομής αρκετά ανεπτυγμένα, ενώ σε άλλους τομείς τα δίκτυα βρίσκονται σε πρωτογενή μορφή. Στις μεγάλες κυρίως πόλεις, όπως η Μόσχα και η Αγία Πετρούπολη, έχουν δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια καλά οργανωμένα κανάλια διανομής και στον τομέα της λιανικής πώλησης μεγάλα εμπορικά καταστήματα και εμπορικά κέντρα αναπτύσσονται με ταχείς ρυθμούς. Στην αγορά έχουν κάνει την εμφάνισή τους, επίσης, μεγάλες αλυσίδες καταστημάτων, εγχώριες και ξένες σε διάφορους τομείς π.χ. ηλεκτρικές συσκευές (Technosila, Mir, Video, Eldrado), οικιακός εξοπλισμός (Klioutch, OK Dom Leroy-Merlin, Obi), καλλυντικά (L'Etoile, Ile de Beaute, Douglas, Rivoli), αθλητικά είδη (Sportmaster, Epitcenter, Intersport, Decathlon), κινητά-μηχανήματα τηλεπικοινωνιών (Evroset, Svyaznoi) φαρμακευτικά (36.6), τρόφιμα (Metro, Auchan), έπιπλα IKEA (Σουηδία), Ramstore (Τουρκία) κλπ.

Σήμερα τα εμπορικά καταστήματα στην Ρωσία κατανέμονται στις εξής κατηγορίες:

**Παραδοσιακές μορφές λιανικής πώλησης** Τα καταστήματα 'universmag' -'universam', (διακινούν πολλά προϊόντα πλην τροφίμων), τα καταστήματα 'gastronom' – 'producty' (τρόφιμα), 'Sviet' (φωτιστικά), 'Khoziaistvenny' (οικιακός εξοπλισμός), τα περίπτερα και οι ανοιχτές αγορές, παρά το γεγονός ότι κατέχουν σημαντικό μερίδιο αγοράς χάνουν έδαφος, προς όφελος σύγχρονων δικτύων διανομής. Στις παραδοσιακές μορφές πώλησης περιλαμβάνονται τα: **α) κίосκια:** προτείνουν στον καταναλωτή διάφορα προϊόντα, κυρίως τρόφιμα, και ανταγωνίζονται σοβαρά τα μαγαζιά της γειτονιάς (πολύ πιο κοντά, ανοιχτά όλο το 24ωρο). Τα κίосκια είναι πολυάριθμα στους δρόμους, αλλά στην Μόσχα υπάρχει προσπάθεια περιορισμού τους με θέσπιση σχετικής νομοθεσίας. **β) καταστήματα της γειτονιάς:** μετά την ιδιωτικοποίησή τους, έγινε προσπάθεια καλυτέρευσης της ποικιλίας των διατεθειμένων προϊόντων, αλλά η γκάμα

παραμένει περιορισμένη. Οι ιδιοκτήτες αυτών των καταστημάτων ('producty') κατέχουν συνήθως πολλά καταστήματα. Σήμερα τα καταστήματα αυτά κατέχουν μεγάλο μερίδιο της αγοράς. **γ) οι ανοιχτές αγορές:** προτείνουν κυρίως τρόφιμα και άλλα καταναλωτικά προϊόντα. Οι ανοιχτές αγορές, οι αγορές χονδρεμπορίου, ημι-χονδρεμπορίου, και οι ειδικές αγορές (ενδύματα, τρόφιμα, ηλεκτρονικά) είναι συνήθως εγκατεστημένες στην περιφέρεια, στα περίχωρα μεγάλων πόλεων και προσφέρουν στους καταναλωτές ποικιλία προϊόντων χαμηλής κυρίως τιμής. Τελευταίες εκτιμήσεις φέρουν τον κόσμο να προμηθεύεται περί το 9% των τροφίμων (ιδιαίτερα του κρέατος, καρπών/φρούτων και λαχανικών) και πλέον του 14% των λοιπών αγαθών (ιδιαίτερα των ρούχων, υποδημάτων, καλτσών) που έχει ανάγκη από τις ανοιχτές αγορές.

**Σύγχρονες αλυσίδες supermarket.** Η διάρθρωση των δικτύων διανομής στην Ρωσία άλλαξε σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Τα πρώτα supermarket δυτικού τύπου, εμφανίσθηκαν στην ρωσική αγορά μετά το 1990, με περιορισμένες αρχικές επιφάνειες και απευθύνονταν κυρίως στους καταναλωτές υψηλών εισοδημάτων. Προς το παρόν, όλα είναι ευνοϊκά για την ανάπτυξη των νέων μεγάλων αλυσίδων καταστημάτων, όπως το ευνοϊκότερο πολιτικό και οικονομικό κλίμα για την προσέλκυση επενδύσεων, η αύξηση των μέσων εισοδημάτων του Ρώσου καταναλωτή κ.α.. Μετά το 2000, παρατηρήθηκε μία μεγάλη ανάπτυξη των αλυσίδων καταστημάτων στην Ρωσία. Το 1997, για πρώτη φορά η μεγάλη αλυσίδα καταστημάτων 'Ramstor' τουρκικών συμφερόντων άνοιξε καταστήματα στην Ρωσία και ακολούθησε η γαλλική 'AUCHAN' (τρόφιμα) κ.λ.π. Παράλληλα, οι ρωσικές αλυσίδες (Sedmoi Kontinent, Perekreostok, Pyaterochka, Kopeika, Tander) δραστηριοποιούνται δυναμικά στην αγορά.

Το 2004 η μείωση του συντελεστή ΦΠΑ από 20% σε 18% και η κατάργηση του φόρου λιανικής πώλησης 5% ευνόησαν την ανάπτυξη του λιανικού εμπορίου. Ο μεγαλύτερος όμιλος λιανικής πώλησης τροφίμων της Ρωσίας είναι η 'X5 Group', στον οποίο ανήκουν οι αλυσίδες supermarket 'Perekreostok', 'Pyaterochka', ενώ σημαντική θέση στην αγορά κατέχουν και η 'Magnit', η 'Seventh Continent', ο όμιλος 'MARTA GROUP', με τις αλυσίδες 'BILLA' και 'GROSMART' και ο όμιλος 'AUCHAN'.

Επόμενος στόχος των εταιρειών του κλάδου στην Ρωσία, αποτελεί η επέκταση των δικτύων διανομής στην επαρχία. Ωστόσο, η επέκταση στην επαρχία απαιτεί μεγάλες επενδύσεις ιδιαίτερα στον τομέα των 'logistics', γεγονός που συνεχίζει να ευνοεί/προστατεύει τις ήδη υπάρχουσες περιφερειακές επιχειρήσεις πχ οι αλυσίδες 'Sibirskii Gigant', 'Sibirskaia Gubernia' κυριαρχούν στην Σιβηρία, η ρωσική αλυσίδα 'Lenta' κυριαρχεί στην Βόρειο-Δυτική Ρωσία και η 'Victoria' με τις επωνυμίες 'Kvartal' και 'Deshevo' στην περιοχή του Kaliningrand.

**Τα εμπορικά κέντρα στη Ρωσία.** Η ισχυροποίηση των εμπορικών κέντρων αφορά την Μόσχα αλλά και την περιφέρεια και αναμένεται να συνεχιστεί ακάθεκτα τα επόμενα χρόνια. Ενίοτε λέγεται ότι, κάθε ημέρα ανοίγει ένα εμπορικό κέντρο στην Ρωσία. Οι τιμές των εμπορικών χώρων στην Ρωσία σήμερα είναι αρκετά υψηλές, ιδιαίτερα στην Μόσχα.

## **Β) Πρόσφατες εξελίξεις στο χώρο του λιανικού εμπορίου το 2016**

Κατά το 2016, ο όγκος του λιανικού εμπορίου συνέχισε να μειώνεται κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες, με τη γενική κατηγορία τροφίμων/ποτών/καπνού να καταγράφει απώλειες 5% σε σχέση με το προηγούμενο έτος και την κατηγορία των προϊόντων εκτός τροφίμων να υποχωρεί κατά 4% σε σχέση με το 2015.



Οι αιτίες ανάγονται στον αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας συνολικά, στη στενότητα στις χορηγήσεις καταναλωτικών δανείων, στην αύξηση των τιμών, την μείωση των πραγματικών εισοδημάτων κ.α.

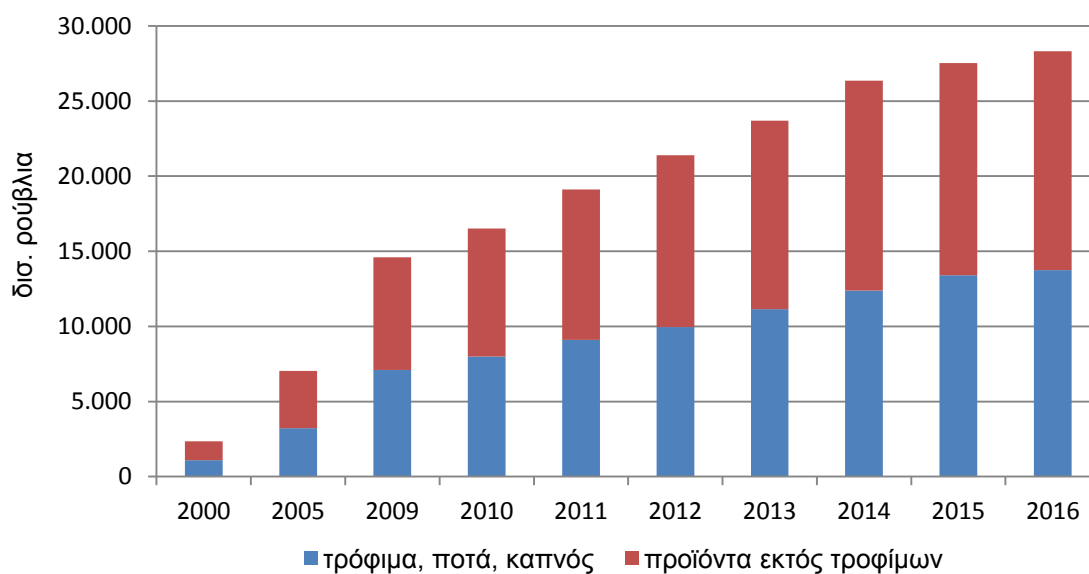
Σε όρους αξίας, ο συνολικός κύκλος εργασιών του λιανικού εμπορίου στην Ρωσία αυξήθηκε κατά 2,9% και διαμορφώθηκε σε 28,3 τρισ. ρούβλια, έναντι 27,5 τρισ. ρουβλίων το 2014. Οι πωλήσεις τροφίμων/ποτών/καπνού ανήλθαν σε 13,8 τρισ. ρούβλια (2015: 13,4 τρισ. ρούβλια), ενώ οι πωλήσεις των λοιπών προϊόντων ανήλθαν σε 14,6 τρισ. ρούβλια, έναντι 14,1 τρισ. ρουβλίων το 2015.

**Μεταβολή όγκου λιανικού εμπορίου Ρωσικής Ομοσπονδίας 1992-2016**  
(ποσοστιαία μεταβολή σε σχέση με προηγούμενο έτος)

|                          | 1992 | 2000 | 2005 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 |
|--------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| λιανικό εμπόριο - σύνολο | 100  | 109  | 113  | 107  | 107  | 106  | 104  | 103  | 90   | 95   |
| τρόφιμα, ποτά, καπνός    | 91   | 107  | 110  | 105  | 103  | 104  | 103  | 100  | 91   | 95   |
| προϊόντα εκτός τροφίμων  | 107  | 110  | 115  | 108  | 111  | 109  | 105  | 105  | 89   | 96   |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

**Κύκλος Εργασιών Λιανικού Εμπορίου Ρωσικής Ομοσπονδίας 2000-2016**  
(σε δισ. ρούβλια)



Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

**Μερίδια βασικών προϊόντων επί συνόλου λιανικών πωλήσεων (%)**

|                              | 2011        | 2012        | 2013       | 2014       | 2015        | 2016        |
|------------------------------|-------------|-------------|------------|------------|-------------|-------------|
| <b>Σύνολο Προϊόντων</b>      | <b>100</b>  | <b>100</b>  | <b>100</b> | <b>100</b> | <b>100</b>  | <b>100</b>  |
| <b>Τρόφιμα, Ποτά, Καπνός</b> | <b>47,6</b> | <b>46,6</b> | <b>47</b>  | <b>47</b>  | <b>48,8</b> | <b>48,6</b> |
| Κρέας και πουλερικά          | 3,6         | 3,5         | 3,4        | 3,5        | 3,7         | 3,6         |
| Προϊόντα κρέατος             | 4           | 4           | 3,9        | 3,9        | 4           | 4           |
| Κονσέρβες κρέατος            | 0,4         | 0,4         | 0,4        | 0,4        | 0,4         | 0,4         |



|                                       | 2011        | 2012        | 2013      | 2014      | 2015        | 2016        |
|---------------------------------------|-------------|-------------|-----------|-----------|-------------|-------------|
| Ψάρια & θαλασσινά                     | 2           | 1,9         | 1,9       | 2         | 2,1         | 2,1         |
| Βούτυρο                               | 0,8         | 0,7         | 0,7       | 0,8       | 0,8         | 0,8         |
| Φυτικά έλαια                          | 0,7         | 0,6         | 0,6       | 0,5       | 0,6         | 0,7         |
| Μαργαρίνη                             | 0,2         | 0,2         | 0,2       | 0,1       | 0,2         | 0,2         |
| Γάλα & κρέμες γάλακτος                | 2,1         | 2           | 2,1       | 2,3       | 2,5         | 2,5         |
| Τυριά                                 | 1           | 1           | 1         | 1,2       | 1,2         | 1,2         |
| Αυγά                                  | 0,6         | 0,6         | 0,6       | 0,6       | 0,7         | 0,7         |
| Ζάχαρη                                | 0,9         | 0,8         | 0,8       | 0,8       | 0,9         | 0,9         |
| Προϊόντα Ζαχαροπλαστικής              | 3,1         | 3           | 3         | 3         | 3,3         | 3,5         |
| Αλεύρι                                | 0,4         | 0,4         | 0,4       | 0,4       | 0,4         | 0,4         |
| Σίκαλη                                | 0,6         | 0,6         | 0,5       | 0,5       | 0,6         | 0,6         |
| Ζυμαρικά                              | 0,5         | 0,5         | 0,5       | 0,5       | 0,5         | 0,5         |
| Άρτος και Αρτοποιήματα                | 2,3         | 2,2         | 2,2       | 2,2       | 2,4         | 2,4         |
| Πατάτες                               | 0,5         | 0,4         | 0,5       | 0,5       | 0,5         | 0,4         |
| Φρέσκα λαχανικά                       | 1,6         | 1,4         | 1,4       | 1,4       | 1,6         | 1,5         |
| Φρέσκα φρούτα                         | 1,7         | 1,6         | 1,6       | 1,7       | 2           | 2           |
| Τσάι                                  | 0,5         | 0,5         | 0,5       | 0,5       | 0,5         | 0,6         |
| Αλκοολούχα ποτά και μπύρα             | 7,4         | 7,4         | 7,4       | 7,1       | 6,9         | 6,8         |
| Προϊόντα καπνού                       | 1,5         | 1,6         | 1,8       | 2,1       | 2,3         | 2,5         |
| <b>Προϊόντα εκτός τροφίμων</b>        | <b>52,3</b> | <b>53,4</b> | <b>53</b> | <b>53</b> | <b>51,2</b> | <b>51,4</b> |
| Υφάσματα                              | 0,3         | 0,3         | 0,3       | 0,2       | 0,2         | 0,2         |
| Παλτά, μπουφάν κλπ                    | 6,9         | 6,8         | 6,7       | 6,4       | 5,8         | 5,6         |
| Ενδύματα από γούνα                    | 0,5         | 0,5         | 0,5       | 0,4       | 0,4         | 0,4         |
| Κάλτσες                               | 0,3         | 0,3         | 0,3       | 0,3       | 0,3         | 0,3         |
| Υποδήματα                             | 2,5         | 2,5         | 2,4       | 2,3       | 2,1         | 2           |
| Προϊόντα καθαρισμού και γυαλίσματος   | 0,5         | 0,5         | 0,5       | 0,5       | 0,6         | 0,6         |
| Είδη προσωπικής υγιεινής              | 0,2         | 0,2         | 0,2       | 0,2       | 0,2         | 0,2         |
| Καλλυντικά και προϊόντα αρωματοποιίας | 1,6         | 1,6         | 1,7       | 1,7       | 1,9         | 1,9         |
| Ωρολόγια                              | 0,1         | 0,1         | 0,1       | 0,1       | 0,1         | 0,1         |
| Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές              | 0,6         | 0,6         | 0,6       | 0,6       | 0,5         | 0,6         |
| Κινητά τηλέφωνα                       | 0,7         | 0,7         | 0,7       | 0,7       | 0,8         | 0,9         |
| Ηχοσυστήματα                          | 0,2         | 0,1         | 0,1       | 0,1       | 0,1         | 0,1         |
| Τηλεοράσεις                           | 0,6         | 0,7         | 0,6       | 0,7       | 0,5         | 0,6         |
| Μηχανήματα καταγραφής ήχου            | 0,1         | 0,1         | 0,1       | 0,04      | 0,04        | 0,03        |
| Ψυγεία                                | 0,5         | 0,5         | 0,4       | 0,4       | 0,4         | 0,4         |
| Πλυντήρια                             | 0,3         | 0,3         | 0,3       | 0,3       | 0,3         | 0,3         |
| Ποδήλατα & μοτοποδήλατα               | 0,1         | 0,1         | 0,1       | 0,1       | 0,1         | 0,1         |
| Μοτοσυκλέτες                          | 0           | 0,04        | 0,04      | 0,1       | 0,04        | 0,04        |
| Αυτοκίνητα                            | 5,6         | 6,1         | 6,1       | 6         | 5           | 5           |
| Βενζίνη                               | 6,3         | 6,5         | 6,6       | 6,3       | 6,4         | 6,5         |
| Έπιπλα οικίας                         | 1,6         | 1,6         | 1,6       | 1,6       | 1,6         | 1,5         |
| Χαλιά και τάπητες                     | 0,2         | 0,2         | 0,2       | 0,2       | 0,2         | 0,2         |
| Δομικά υλικά                          | 1,9         | 2           | 2         | 2         | 2           | 1,9         |
| Κοσμήματα από πολύτιμα μέταλλα        | 0,7         | 0,8         | 0,8       | 0,8       | 0,8         | 0,8         |
| Φαρμακευτικά, ιατρικά, ορθοπαιδικά    | 3,3         | 3,3         | 3,3       | 3,5       | 3,9         | 4,2         |
| Βιβλία,                               |             |             |           | 0,3       | 0,3         | 0,3         |
| εφημερίδες, περιοδικά                 | 0,7         | 0,6         | 0,6       | 0,2       | 0,2         | 0,2         |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

Η δομή των μεριδίων των διαφόρων κατηγοριών προϊόντων επί του συνολικού κύκλου εργασιών του λιανικού εμπορίου το 2016 παρέμεινε σχεδόν ίδια όπως και το προηγούμενο έτος. Το μεγαλύτερο μερίδιο συνεχίζουν να καταλαμβάνουν το κρέας και τα προϊόντα κρέατος (7,6%), τα αλκοολούχα προϊόντα (6,8%), η βενζίνη (6,5%), τα παλτά/μπουφάν (5,6%) και τα φαρμακευτικά, ιατρικά και ορθοπεδικά προϊόντα (4,2%).

Σύμφωνα με το “Global Retailer Development Index”, ο τομέας των λιανικών πωλήσεων της Ρωσίας καταλαμβάνει την 22<sup>η</sup> θέση παγκοσμίως, καθώς εισέρχεται στο στάδιο της ωριμότητας κατά τη διάρκεια της οποίας οι καταναλωτές δεν μειώνουν απαραίτητα τη δαπάνη τους σε περιόδους αστάθειας, αντ’ αυτού δαπανούν πιο «έξυπνα». Επίσης καθώς η αγορά της Μόσχας και της Αγίας Πετρούπολης προσεγγίζουν σταδιακά τον κορεσμό, οι λιανέμποροι μεταφέρονται σιγά-σιγά προς την περιφέρεια. Γεγονός παραμένει επίσης ότι υπάρχει έλλειψη μοντέρνων εμπορικών πολυχώρων αυξάνοντας το κόστος και το χρόνο πρόσβασης στην αγορά. Ο τομέας της λιανικής τροφίμων συνεχίζει να αυξάνεται.

Κατά το 2016, την πρώτη θέση στην αγορά λιανικού εμπορίου της Ρωσίας κατέλαβε ο όμιλος εταιρειών X5 Retail Group, του οποίου τα έσοδα σημείωσαν αύξηση 27,5% και ανήλθαν σε 1,025 τρισ. ρούβλια. Η επίδοση αυτή, η οποία αποτελεί την καλύτερη επίδοση του ομίλου από το 2011, επέτρεψε στο X5 να προσπεράσει τον κύριο ανταγωνιστή του, το δίκτυο καταστημάτων “Magnit”, του οποίου τα έσοδα, εξαιρουμένων των εσόδων από τα καταστήματα καλλυντικών, κλάδο στον οποίο δεν εκπροσωπείται ο όμιλος X5, ανήλθαν σε 1,005 τρισ. ρούβλια, κατά 21 εκ. ρούβλια χαμηλότερα από αυτά του X5.

Ο όμιλος X5 διαθέτει τα δίκτυα καταστημάτων “Pyaterochka”, “Perekrestok” και “Carousel”. Κατά τη διάρκεια του 2016 ο όμιλος άνοιξε 2.167 νέα καταστήματα. Το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων του ομίλου προέρχεται από το δίκτυο “Pyaterochka”, ο αριθμός καταστημάτων του οποίου αυξήθηκε κατά 42,1% κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Συνολικά, σύμφωνα με τα στοιχεία της εταιρείας, την 30<sup>η</sup> Σεπτεμβρίου 2016 ο όμιλος διέθετε 8.380 καταστήματα, επιτυγχάνοντας νέο ρεκόρ με την προσθήκη περίπου 1 εκ. τ.μ. νέων εμπορικών χώρων.

Το δίκτυο “Magnit”, το οποίο κατείχε την πρώτη θέση στη ρωσική αγορά από το 2013, διαθέτει τα καταστήματα “U Doma”, “Magnit Hypermarket”, “Magnit Family” και “Magnit Cosmetics”. Κατά το 2016, οι συνολικές καθαρές λιανικές πωλήσεις του δικτύου “Magnit”, με όλες τις μορφές καταστημάτων που διαθέτει, αυξήθηκαν κατά 12,8% το 2016 και ανήλθαν σε 1,070 τρισ. ρούβλια. Ο ρυθμός αυτός ανάπτυξης αποδείχθηκε ότι ήταν η χειρότερη επίδοση του δικτύου των τελευταίων εννέα ετών και κάτω από τις προβλέψεις της εταιρείας, που ανέμενε ανάπτυξη της τάξης του 14-16%. Το περασμένο έτος το δίκτυο άνοιξε 1.970 νέα καταστήματα, με τον αριθμό των καταστημάτων “U Doma” που αποτελεί το βασικό σχήμα του δικτύου “Magnit” να παρουσιάζει μείωση. Συνολικά, την 31<sup>η</sup> Δεκεμβρίου 2016, το δίκτυο διέθετε 14.059 καταστήματα όλων των κατηγοριών.

Στο τέλος του τέταρτου τριμήνου του 2016, οι πωλήσεις του ομίλου X5 αυξήθηκαν κατά 27,5% φθάνοντας τα 291,3 δισ. ρούβλια, ποσό κατά 3% υψηλότερο από τα έσοδα του δικτύου “Magnit” για την ίδια περίοδο (282,5 δισ. ρούβλια, αύξηση 9%). Όπως αποδεικνύει ο δείκτης συγκρίσιμων πωλήσεων (like-for-like sales: προσαρμοσμένος δείκτης που συγκρίνει τις επιδόσεις μιας εταιρείας για δύο χρονιές, λαμβάνοντας υπόψη μόνο εκείνες τις δραστηριότητες που ήταν σε ισχύ κατά τη διάρκεια και των δύο χρονικών περιόδων), το δίκτυο “Magnit” εμφάνισε αρνητική δυναμική συγκρίσιμων πωλήσεων (-1,3%) λόγω της μείωσης της κίνησης κατά 1,8% τους

τελευταίους τρεις μήνες του περασμένου έτους. Αντίθετα, ο όμιλος X5 για την ίδια περίοδο εμφάνισε δείκτη συγκρίσιμων πωλήσεων στο 7,5%, που οφείλεται στην αύξηση της κίνησης κατά 1,8% και της μέσης καταναλωτικής δαπάνης κατά 5,6%.

Τη πρώτη δεκάδα των κυριότερων αλυσίδων διανομής τροφίμων στη Ρωσία συμπληρώνουν οι εταιρείες Auchan Group, Dixie Group, O'Key Group, Metro, Lenta, Spar Russia, Sedmoy Kontinent, Element Trade (Monetka).

## 2. Κατασκευές

Το 2016 το παραγόμενο έργο του κλάδου των κατασκευών έφτασε σε τρέχουσες τιμές τα 6.184,4 δισ. ρούβλια, έναντι 6.148,4 δισ. ρουβλίων το 2015. Κατά την τελευταία τριετία ο κλάδος βρίσκεται σε φάση συρρίκνωσης, μετά από μακρά περίοδο διαρκούς ανάπτυξης, καθώς ο κύκλος εργασιών μειώθηκε, σε σταθερές τιμές, κατά 2,3% το 2014, 4,8 το 2015 και 4,3% το 2016.

### Κύκλος εργασιών κατασκευαστικού τομέα 2000-2016

|             | δισ. ρούβλια<br>(σε τρέχουσες<br>τιμές) | μεταβολή (%)<br>από προηγούμενο<br>έτος (σε σταθερές<br>τιμές) |
|-------------|-----------------------------------------|----------------------------------------------------------------|
| <b>2000</b> | 503,8                                   | 13,5                                                           |
| <b>2005</b> | 1.754,4                                 | 13,2                                                           |
| <b>2010</b> | 4.454,1                                 | 5,0                                                            |
| <b>2011</b> | 5.140,3                                 | 5,1                                                            |
| <b>2012</b> | 5.714,1                                 | 2,5                                                            |
| <b>2013</b> | 6.019,5                                 | 0,1                                                            |
| <b>2014</b> | 6.125,2                                 | -2,3                                                           |
| <b>2015</b> | 6.148,4                                 | -4,8                                                           |
| <b>2016</b> | 6.184,4                                 | -4,3                                                           |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

### Κατασκευή νέων κτιρίων 2015-2016

|                          | Αριθμός νέων<br>κτιρίων |                | Συνολικός όγκος<br>νεόδμητων (εκ. κ.μ.) |              | Συνολική επιφάνεια<br>νεόδμητων (εκ. τ.μ.) |              |
|--------------------------|-------------------------|----------------|-----------------------------------------|--------------|--------------------------------------------|--------------|
|                          | 2015                    | 2016           | 2015                                    | 2016         | 2015                                       | 2016         |
| Νεόδμητα κτίρια - σύνολο | <b>306.391</b>          | <b>278.295</b> | <b>622,8</b>                            | <b>608,5</b> | <b>139,4</b>                               | <b>135,8</b> |
| από τα οποία:            |                         |                |                                         |              |                                            |              |
| Κτίρια κατοικιών         | 286.129                 | 259.518        | 415,7                                   | 400,4        | 106,2                                      | 103,4        |
| Κτίρια μη οικιστικά      | 20.262                  | 18.777         | 207,1                                   | 208,1        | 33,2                                       | 32,4         |
| από τα οποία:            |                         |                |                                         |              |                                            |              |
| Βιομηχανικά              | 3.145                   | 2.861          | 48,8                                    | 45,5         | 4,8                                        | 4,6          |
| Αγροτικά                 | 2.494                   | 2.734          | 27,3                                    | 34,7         | 5,1                                        | 5,8          |
| Εμπορικά                 | 7.162                   | 6.067          | 72,0                                    | 65,4         | 11,6                                       | 10,2         |
| Γραφεία                  | 1.257                   | 1.191          | 10,0                                    | 9,6          | 2,1                                        | 1,9          |

|                          | Αριθμός νέων κτιρίων |       | Συνολικός όγκος νεόδμητων (εκ. κ.μ.) |      | Συνολική επιφάνεια νεόδμητων (εκ. τ.μ.) |      |
|--------------------------|----------------------|-------|--------------------------------------|------|-----------------------------------------|------|
|                          | 2015                 | 2016  | 2015                                 | 2016 | 2015                                    | 2016 |
| Σχολικά                  | 1.228                | 752   | 19,5                                 | 14,8 | 4,5                                     | 3,3  |
| Κτίρια συστήματος υγείας | 765                  | 672   | 4,0                                  | 4,7  | 0,9                                     | 1,1  |
| Λοιπά                    | 4.211                | 4.500 | 25,5                                 | 33,4 | 4,2                                     | 5,5  |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

### 3. Μεταφορές

Το 2016 στον κλάδο των εμπορευματικών μεταφορών σημειώθηκε οριακή αύξηση της τάξης του 0,2% του μεταφερόμενου φορτίου, το οποίο ανήλθε στους 7,6 δισ. τόνους.

Κατά είδος μεταφορικού μέσου, παρατηρούμε συνέχιση της μείωσης των όγκων που διακινούνται σιδηροδρομικώς κατά 7,7% (το 2015 είχαν ήδη μειωθεί κατά 11,4%) και της αύξησης των θαλάσσιων μεταφορών κατά 31,6% (σε συνέχεια αύξησης κατά 12,5% που είχε σημειωθεί το 2015), οι οποίες ωστόσο συνεχίζουν να διατηρούν ασήμαντο μερίδιο στο συνολικό μείγμα.

Μελετώντας τα μερίδια του εμπορικού μεταφορικού έργου ανά μέσο, διαπιστώνουμε την κυριαρχία των οδικών μεταφορών με 67,6% επί του συνόλου, έναντι 16,2% των σιδηροδρομικών, 1,6% των ποτάμιων, και 0,3% των θαλασσιών.

#### Εμπορευματικές μεταφορές – όγκος φορτίων ανά μεταφορικό μέσο 2000-2016 (εκ. τόνοι)

|                | 2000         | 2010         | 2011         | 2012         | 2013         | 2014         | 2015         | 2016         | Μεταβολή 2016/2015 | Μερίδιο 2016  |
|----------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------------|---------------|
| <b>Σύνολο</b>  | <b>7.907</b> | <b>7.749</b> | <b>8.337</b> | <b>8.519</b> | <b>8.264</b> | <b>8.006</b> | <b>7.582</b> | <b>7.597</b> | <b>0,2%</b>        | <b>100,0%</b> |
| σιδηροδρομικές | 1.047        | 1.312        | 1.382        | 1.421        | 1.381        | 1.375        | 1.329        | 1.227        | -7,7%              | 16,2%         |
| οδικές         | 5.878        | 5.236        | 5.663        | 5.842        | 5.635        | 5.417        | 5.041        | 5.138        | 1,9%               | 67,6%         |
| μέσω αγωγών    | 829          | 1.061        | 1.131        | 1.096        | 1.095        | 1.078        | 1.071        | 1.088        | 1,6%               | 14,3%         |
| θαλάσσιες      | 35           | 37           | 34           | 18           | 17           | 16           | 19           | 25           | 31,6%              | 0,3%          |
| ποτάμιες       | 117          | 102          | 126          | 141          | 135          | 119          | 121          | 118          | -2,5%              | 1,6%          |
| αεροπορικές    | 0,8          | 1,1          | 1,2          | 1,2          | 1,2          | 1,3          | 1,2          | 1,1          | -8,3%              | 0,0%          |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

Όσον αφορά στις επιβατικές μεταφορές, τα στοιχεία της Ρωσικής Στατιστικής Υπηρεσίας δείχνουν μικρή μείωση του συνολικού αριθμού των επιβατών κατά 2,3% σε σχέση με το 2015, ήτοι 18,7 δισ. επιβάτες ετησίως, έναντι 19,1 δισ. επιβατών το 2015.

Συνολικά τα μερίδια ανά μέσο μεταφοράς έχουν ως εξής: 60,4% λεωφορείο, 17,7% μετρό, 7,9% τρόλεϊ, 7,5% τραμ, 5,6% τρένο, 0,5% αεροπλάνο.

## Επιβατικές μεταφορές – αριθμός επιβατών ανά μεταφορικό μέσο 2000-2016 (εκ. άτομα)

|               | 2000          | 2010          | 2011          | 2012          | 2013          | 2014          | 2015          | 2016          | Μεταβολή<br>2016/2015 | Μερίδιο<br>2016 |
|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|-----------------------|-----------------|
| <b>Σύνολο</b> | <b>44.854</b> | <b>22.065</b> | <b>21.913</b> | <b>21.370</b> | <b>19.652</b> | <b>19.558</b> | <b>19.122</b> | <b>18.690</b> | <b>-2,3%</b>          | <b>100,0%</b>   |
| σιδηρόδρομος  | 1.419         | 947           | 993           | 1.059         | 1.080         | 1.076         | 1.025         | 1.040         | 1,5%                  | 5,6%            |
| λεωφορείο     | 23.001        | 13.434        | 13.305        | 12.766        | 11.587        | 11.554        | 11.523        | 11.296        | -2,0%                 | 60,4%           |
| ταξί          | 16            | 30            | 27            | 29            | 31            | 22            | 27            | 45            | 66,7%                 | 0,2%            |
| τραμ          | 7.421         | 2.079         | 2.004         | 1.928         | 1.629         | 1.551         | 1.478         | 1.397         | -5,5%                 | 7,5%            |
| τρόλεϊ        | 8.759         | 2.206         | 2.152         | 2.051         | 1.735         | 1.803         | 1.616         | 1.483         | -8,2%                 | 7,9%            |
| μετρό         | 4.186         | 3.294         | 3.351         | 3.446         | 3.491         | 3.437         | 3.336         | 3.312         | -0,7%                 | 17,7%           |
| θάλασσα       | 1,1           | 1,5           | 1,3           | 1,1           | 0,5           | 6,9           | 9,6           | 13            | 35,4%                 | 0,1%            |
| ποτάμια       | 28            | 16            | 14            | 14            | 13            | 13            | 13            | 13            | 0,0%                  | 0,1%            |
| αέρας         | 23            | 59            | 66            | 76            | 86            | 95            | 94            | 91            | -3,2%                 | 0,5%            |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

**Κατάσταση οδικού δικτύου.** Τα επίσημα στατιστικά στοιχεία αναδεικνύουν μία προβληματική κατάσταση σε ότι αφορά το οδικό δίκτυο της χώρας. Το 2005 το οδικό δίκτυο της χώρας κάλυπτε 581.000 χλμ., ενώ πέντε χρόνια νωρίτερα, το 2000 υπήρχαν 584.000 χλμ. δικτύου. Από το 2010 και έπειτα πραγματοποιείται συνεχής επέκταση και στο τέλος του 2016 υπήρχαν 1.498.000 χιλιόμετρα δικτύου. Ωστόσο, το ποσοστό του δικτύου που είναι ασφαλτοστρωμένο είναι αρκετά χαμηλό και μάλιστα βαίνει μειούμενο καθώς το δίκτυο επεκτείνεται. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι, το 2005, το 91,4% του δικτύου ήταν ασφαλτοστρωμένο, το 2010 το ποσοστό έπεσε στο 80,6% και το 2016 το ποσοστό υποχώρησε ακόμη περισσότερο στο 70,4%.

**Ατυχήματα.** Επιπλέον, ο αριθμός των οδικών ατυχημάτων και η θνησιμότητα που συνδέεται με αυτά είναι πολύ υψηλός σε σύγκριση με αυτόν της δυτικής Ευρώπης. Το 2016 συνέβησαν 174.000 οδικά ατυχήματα από τα οποία έχασαν τη ζωή τους 20.300 άτομα. Συγκριτικά αναφέρουμε ότι σημειώνονται 24 θάνατοι ανά 100.000 άτομα εν συγκρίσει με 8 στην Γαλλία και 5 στο Ηνωμένο Βασίλειο, παρ' όλο που σε αυτές τις χώρες ο αριθμός των αυτοκινήτων είναι κατά πολύ μεγαλύτερος.

## Μήκος μεταφορικού δικτύου (χιλ. χλμ.) 2000-2016

|                                | 1992 | 2000 | 2005 | 2010 | 2011 | 2012  | 2013  | 2014  | 2015  | 2016  |
|--------------------------------|------|------|------|------|------|-------|-------|-------|-------|-------|
| σιδηροδρομικές γραμμές         | 88   | 86   | 85   | 86   | 86   | 86    | 86    | 86    | 86    | 86    |
| Οδικός άξονας                  | 466  | 584  | 581  | 825  | 927  | 1.278 | 1.396 | 1.450 | 1.480 | 1.498 |
| εκ των οποίων ασφαλτοστρωμένος | 419  | 532  | 531  | 665  | 728  | 925   | 984   | 1.023 | 1.044 | 1.054 |
| γραμμές τραμ                   | 3,1  | 3    | 2,8  | 2,6  | 2,5  | 2,5   | 2,5   | 2,5   | 2,5   | 2,5   |
| γραμμές τρόλεϊ                 | 4,6  | 4,8  | 4,9  | 4,9  | 4,8  | 4,8   | 4,8   | 5,3   | 5,3   | 5,3   |
| γραμμές μετρό (χλμ)            | 367  | 405  | 436  | 475  | 485  | 497   | 512   | 514   | 517   | 532   |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

#### 4. Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών

Διαθέσιμα στοιχεία υπάρχουν μόνο έως το 2015. Το μέγεθος της σχετικής αγοράς ανήλθε το 2015 σε 1,2 τρις. ρούβλια. Το 33,4% αφορά σε εξοπλισμό, 17,5% σε προγράμματα και 49% σε υπηρεσίες.

| δισ. ρούβλια                                                                                                          | 2005 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013  | 2014  | 2015  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|------|------|------|-------|-------|-------|
| Κόστος τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών - σύνολο                                                             | 215  | 516  | 603  | 843  | 1.246 | 1.175 | 1.184 |
| από το οποίο:                                                                                                         |      |      |      |      |       |       |       |
| κόστος για την αγορά εξοπλισμού                                                                                       | 78,5 | 113  | 140  | 201  | 322   | 414   | 396   |
| κόστος για την αγορά λογισμικού                                                                                       | 21,9 | 81,2 | 104  | 169  | 170   | 162   | 207   |
| κόστος για τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες                                                                                | 56,7 | 168  | 185  | 250  | 405   | 279   | 270   |
| κόστος κατάρτισης των εργαζομένων που συνδέονται με την ανάπτυξη και τη χρήση των ΤΠΕ                                 | 2,2  | 3,7  | 4,7  | 5,6  | 4,6   | 12,2  | 6,8   |
| κόστος για τις υπηρεσίες τρίτων οργανώσεων και ειδικών στις ΤΠΕ (εκτός από τις υπηρεσίες επικοινωνιών και κατάρτισης) | 34,9 | 98,9 | 120  | 147  | 268   | 200   | 239   |
| άλλα κόστη                                                                                                            | 21,1 | 51,1 | 49,8 | 69,5 | 75,7  | 107,0 | 65,1  |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Ρωσικής Ομοσπονδίας

#### 5. Τουρισμός

Όσον αφορά την τουριστική δαπάνη, μέχρι την ολοκλήρωση συγγραφής της παρούσας, δεν είχαν δημοσιευθεί στοιχεία για το έτος 2016. Σημειώνουμε ότι το 2015 καταγράφηκε μια αξιοσημείωτη υποχώρηση της ρωσικής δαπάνης για τουριστικές υπηρεσίες, της τάξης του 30%, έναντι του προηγούμενου έτους, σε συνέχεια της πτωτικής τάσης που είχε εμφανιστεί ήδη με πιο ήπιο τρόπο το 2014 (-6,9%). Οι αιτίες της συρρίκνωσης της τουριστικής δαπάνης εντοπιζόνταν στην δυσμενή συγκυρία που διένυε η ρωσική οικονομία και στην σοβαρή υποτίμηση του ρωσικού νομίσματος που οδήγησε σε σαρωτική απώλεια της αγοραστικής δύναμης των Ρώσων στο εξωτερικό.

Το 2015 η μέση κατά κεφαλή δαπάνη των Ρώσων για διεθνείς τουριστικές υπηρεσίες ήταν 238 δολ. ΗΠΑ. Η αντίστοιχη κατά κεφαλή δαπάνη το 2013, έτος κατά το οποίο η Ρωσική τουριστική δαπάνη κατέγραψε τιμή ρεκόρ, ήταν 374 δολ. ΗΠΑ. Σύμφωνα με στοιχεία του Παγκοσμίου Οργανισμού Τουρισμού, το 2015 η Ρωσία βρισκόταν στην 6<sup>η</sup> θέση στη διεθνή κατάταξη όσον αφορά στην δαπάνη για διεθνείς τουριστικές υπηρεσίες, με συνολική δαπάνη 38,4 δισ. δολ. ΗΠΑ και μερίδιο στην παγκόσμια δαπάνη 2,8%. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2014 βρισκόταν στην 5<sup>η</sup> θέση της παγκόσμιας κατάταξης και το 2013 στην 4<sup>η</sup> θέση.

### Τουριστική δαπάνη 2010 – 2015 (δισ. δολ. ΗΠΑ)

|             | Παγκόσμια δαπάνη | Δαπάνη Ρωσίας | Μερίδιο Ρωσίας | Ρωσία: μεταβολή από προηγούμενο έτος |
|-------------|------------------|---------------|----------------|--------------------------------------|
| <b>2010</b> | 996,4            | 30,2          | 3,0%           | 26,8%                                |
| <b>2011</b> | 1.109,9          | 37,3          | 3,4%           | 23,8%                                |
| <b>2012</b> | 1.174,3          | 48,1          | 4,1%           | 28,8%                                |
| <b>2013</b> | 1.256,6          | 59,5          | 4,7%           | 23,7%                                |
| <b>2014</b> | 1.411,5          | 55,4          | 3,9%           | -6,9%                                |
| <b>2015</b> | 1.371,2          | 38,4          | 2,8%           | -30,6%                               |

Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα, Διεθνής Οργανισμός Τουρισμού

Σύμφωνα με στοιχεία της Ομοσπονδιακής Στατιστικής Υπηρεσίας Rosstat, η ροή Ρώσων τουριστών προς το εξωτερικό εμφάνισε μείωση της τάξης του 7,9% κατά το 2016, με συνολικά 31,7 εκ. Ρώσων τουριστών να επισκέπτονται χώρες του εξωτερικού έναντι 34,4 εκ. το 2015. Η μείωση αυτή οφείλεται στην αποδυνάμωση του ρωσικού νομίσματος και στην περαιτέρω μείωση του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος των Ρώσων κατά 6% το 2016.

Ο πιο δημοφιλής προορισμός των Ρώσων τουριστών ήταν για άλλη μία χρονιά η Αμπχαζία (η ανεξαρτησία της οποίας δεν αναγνωρίζεται από την Ελλάδα και την Ε.Ε.), με 4,2 εκ. τουρίστες, καταγράφοντας αύξηση κατά 11,3% σε σχέση με το 2015. Ακολουθεί η Φιλανδία με 2,9 εκ. Ρώσους τουρίστες (μείωση 5,6% από το 2015), το Καζακστάν με 2,85 εκ. τουρίστες από τη Ρωσία (μείωση 8,8% σε σχέση με το 2015) και η Ουκρανία με 1,8 εκ. Ρώσους τουρίστες (αύξηση 8,9% από το 2015). Την πρώτη πεντάδα συμπληρώνει η Κίνα, η οποία δέχθηκε 1,7 εκ. τουρίστες από τη Ρωσία, καταγράφοντας εντυπωσιακή αύξηση της τάξης του 30,5%.

Η Ελλάδα κατέλαβε τη 13<sup>η</sup> θέση μεταξύ των προορισμών των Ρώσων τουριστών το 2016 (έναντι της 16<sup>ης</sup> θέσης το 2015), έχοντας σημειώσει αύξηση της τάξης του 23,4%. Συνολικά, σύμφωνα με τα στοιχεία της Rosstat, την χώρα μας επισκέφθηκαν 782 χιλ. Ρώσοι τουρίστες το 2016, ήτοι 148 χιλ. τουρίστες περισσότεροι από το 2015 (2015: 634.000 τουρίστες από τη Ρωσία). Ωστόσο, επισημαίνουμε την απόκλιση που εμφανίζεται μεταξύ των στοιχείων των ρωσικών και των ελληνικών αρχών, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, το 2016 η χώρα μας υποδέχθηκε 595.500 Ρώσους τουρίστες, καταγράφοντας αύξηση 16%, έναντι των 512.800 τουριστών που είχε υποδεχθεί το 2015.

Τη μεγαλύτερη αύξηση ως προς τον αριθμό των Ρώσων επισκεπτών, σύμφωνα με τα στοιχεία της Rosstat, σημείωσε η Κύπρος (47,8%), η οποία δέχθηκε 813 χιλ. Ρώσους τουρίστες το 2016, η Κίνα όπως ήδη αναφέρθηκε (30,5%), και η Βουλγαρία (29,6%) με 413 χιλ. Ρώσους τουρίστες.

Αντίθετα, τη μεγαλύτερη μείωση σημείωσε η Αίγυπτος, η οποία δεν εμφανίζεται καθόλου ανάμεσα στις 60 πρώτες χώρες-προορισμούς που ανακοίνωσε η Rosstat. Σημειώνουμε ότι το 2015, η χώρα είχε υποδεχθεί 2,2 εκ. Ρώσους τουρίστες. Επίσης, δραματική πτώση σημειώθηκε στον εισερχόμενο τουρισμό από τη Ρωσία προς την Τουρκία (-77%), με τον αριθμό των Ρώσων που επισκέφθηκαν την χώρα να ανέρχεται σε 797 χιλ. το 2016 έναντι 3,5 εκ. το 2015.

Στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται οι 20 δημοφιλέστεροι προορισμοί των Ρώσων τουριστών το 2016.

**20 δημοφιλέστεροι προορισμοί Ρώσων τουριστών, 2016**  
(σε χιλ. άτομα)

| α/α           | Χώρες        | 2016          | 2015          | Μεταβολή<br>2016/2015 | Μερίδιο<br>2016 |
|---------------|--------------|---------------|---------------|-----------------------|-----------------|
| 1             | Αμπχαζία*    | 4.257         | 3.824         | 11,3%                 | 13,4%           |
| 2             | Φινλανδία    | 2.894         | 3.067         | -5,6%                 | 9,1%            |
| 3             | Καζακστάν    | 2.850         | 3.125         | -8,8%                 | 9,0%            |
| 4             | Ουκρανία     | 1.804         | 1.657         | 8,9%                  | 5,7%            |
| 5             | Κίνα         | 1.676         | 1.284         | 30,5%                 | 5,3%            |
| 6             | Εσθονία      | 1.511         | 1.477         | 2,3%                  | 4,8%            |
| 7             | Πολωνία      | 1.104         | 1.322         | -16,5%                | 3,5%            |
| 8             | Γερμανία     | 1.057         | 1.111         | -4,8%                 | 3,3%            |
| 9             | Ταϊλάνδη     | 867           | 675           | 28,4%                 | 2,7%            |
| 10            | Κύπρος       | 813           | 550           | 47,8%                 | 2,6%            |
| 11            | Τουρκία      | 797           | 3.460         | -77,0%                | 2,5%            |
| 12            | Ισπανία      | 790           | 693           | 14,0%                 | 2,5%            |
| 13            | Ελλάδα       | 782           | 634           | 23,4%                 | 2,5%            |
| 14            | Γεωργία      | 742           | 651           | 13,9%                 | 2,3%            |
| 15            | Ιταλία       | 710           | 662           | 7,2%                  | 2,2%            |
| 16            | Λιθουανία    | 693           | 743           | -6,7%                 | 2,2%            |
| 17            | Αζερμπαϊτζάν | 627           | 584           | 7,3%                  | 2,0%            |
| 18            | Τυνησία      | 624           |               |                       | 2,0%            |
| 19            | Βουλγαρία    | 535           | 413           | 29,6%                 | 1,7%            |
| 20            | ΗΑΕ          | 499           | 472           | 5,8%                  | 1,6%            |
| <b>Σύνολο</b> |              | <b>31.659</b> | <b>34.390</b> | <b>-7,9%</b>          | <b>100,0%</b>   |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία

\* Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ελλάδα δεν αναγνωρίζουν την ανεξαρτησία της Αμπχαζίας

## 6. Χρηματοπιστωτικός Τομέας

Ο ρωσικός χρηματοπιστωτικός τομέας λειτούργησε καθ' όλη τη διάρκεια του 2015 και του 2016 υπό τις συνθήκες που δημιουργήσαν οι διεθνείς κυρώσεις. Το καθεστώς των διεθνών κυρώσεων που στόχευαν στον χρηματοπιστωτικό τομέα της Ρωσίας είχε ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της πρόσβασης των ρωσικών τραπεζών σε διεθνή κεφάλαια, γεγονός το οποίο με τη σειρά του είχε ως αποτέλεσμα την αισθητή μείωση του εξωτερικού τους χρέους, καθώς οι ρωσικές τράπεζες προέβαιναν σε αποπληρωμές υποχρεώσεων του διεθνούς δανεισμού τους χωρίς να καταφεύγουν πλέον στη διεθνή αγορά. Έτσι, το συνολικό εξωτερικό χρέος του τραπεζικού τομέα μειώθηκε μεταξύ 2015 και 2016, κατά 9,6%, ενώ ήδη, κατά το 2015, είχε προηγηθεί θεαματική μείωση της τάξης του 37,7%. Οι κυρώσεις επηρέασαν αρχικά την συμπεριφορά των κρατικών τραπεζών, αλλά τα υψηλά επιτόκια και το αυξανόμενο κόστος εξυπηρέτησης του χρέους με τη νέα ισοτιμία, οδήγησαν γρήγορα και τις ιδιωτικές τράπεζες σε αντίστοιχες επιλογές ως προς τη διεθνή τους έκθεση.



**Βασικοί δείκτες ρωσικού χρηματοπιστωτικού τομέα (ετήσιος ρυθμός μεταβολής)**

|                                             | 2010  | 2011  | 2012  | 2013  | 2014  | 2015  | 2016  |
|---------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Στοιχεία ενεργητικού                        | 14,9% | 23,1% | 18,9% | 16,0% | 35,2% | 6,9%  | -3,5% |
| Ίδια κεφάλαια                               | 2,4   | 10,8% | 16,6% | 15,6% | 12,2% | 13,6% | 4,2%  |
| Δάνεια και άλλες απαιτήσεις από οργανισμούς | 12,1% | 26,0% | 12,7% | 12,7% | 31,3% | 12,7% | -9,5% |
| Δάνεια και άλλες απαιτήσεις από ιδιώτες     | 14,3% | 35,9% | 39,4% | 28,7% | 13,8% | -5,7% | 1,1%  |
| Καταθέσεις φυσικών προσώπων                 | 31,2% | 20,9% | 20,2% | 19,0% | 9,4%  | 25,2% | 4,2%  |

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας

Σε αυτό το πλαίσιο, σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της χώρας, το 2016 τα στοιχεία του ενεργητικού των ρωσικών τραπεζών παρουσίασαν μείωση κατά 3,5%, και διαμορφώθηκαν στα 80 τρισ. ρούβλια. Μείωση κατά 9,5% σημείωσαν και τα δάνεια και οι απαιτήσεις από οργανισμούς, οι οποίες διαμορφώθηκαν σε 32,8 τρισ. ρούβλια. Αντίθετα, αύξηση της τάξης του 4,2% παρουσίασαν τα ίδια κεφάλαια των ρωσικών τραπεζών, που διαμορφώθηκαν σε 9,4 τρισ. ρούβλια. Στο τέλος του 2016, η απόδοση των στοιχείων του ενεργητικού (return on assets) των ρωσικών τραπεζών διαμορφώθηκε στο 1%. Αντίθετα, σημαντικά αυξημένη εμφανίστηκε η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων (return on equity) κατά το εξεταζόμενο διάστημα, η οποία διαμορφώθηκε στο 10%.

Εντυπωσιακή αύξηση σημειώθηκαν στα κέρδη των ρωσικών τραπεζών το 2016, τα οποία διαμορφώθηκαν σε 929,6 δισ. ρούβλια, αυξημένα κατά περίπου 4 φορές σε σχέση με το 2015, οπότε είχαν ανέλθει σε 192 δισ. ρούβλια. Επιπλέον, η κεφαλαιοποίηση των ρωσικών τραπεζών, βρίσκεται στην παρούσα φάση σε ικανοποιητικό επίπεδο, με τον συντελεστή κεφαλαιακής επάρκειας (CAR) να διαμορφώνεται στο 13% το 2016, ικανοποιητικά υψηλότερος από το κατώτατο όριο του 8%. Αυτό σημαίνει ότι οι τράπεζες διαθέτουν επαρκή αποθέματα κεφαλαίου για να αυξήσουν τα δάνεια που χορηγούν.

Ωστόσο, κατά το 2016, ο ρυθμός χορήγησης πιστώσεων προς την οικονομία μειώθηκε, παρά την αύξηση των τραπεζικών κεφαλαίων. Με άλλα λόγια, ενώ οι τράπεζες διαθέτουν κατ' αρχήν τα κεφάλαια για να δανείσουν, προτιμούν να τα διατηρούν ως απόθεμα. Στο πρόβλημα αυτό του ισχνού δανεισμού αναφέρθηκε και ο Ρώσος Πρόεδρος Βλαντίμιρ Πούτιν στην ομιλία του ενώπιον της Ομοσπονδιακής Συνέλευσης την 1<sup>η</sup> Δεκεμβρίου 2016. Σύμφωνα με τον Ρώσο Πρόεδρο, η ανάγκη τόνωσης της χρηματοδότησης του πραγματικού τομέα της οικονομίας είναι αδιαμφισβήτητη, ωστόσο, η ανάπτυξη του δανεισμού μπορεί να γίνει μόνο από υγιείς τράπεζες που διαθέτουν στέρεα αποθέματα κεφαλαίου. Ωστόσο, παρά την αναπλήρωση των κεφαλαίων των τραπεζών με 827 δισ. ρούβλια κατά το διάστημα 2015-2016 στο πλαίσιο της στήριξης που παρείχε το κράτος κατά της κρίσης, οι πιστώσεις προς την οικονομία επιδεικνύουν ασταθή δυναμική.

Επιπλέον, κατά το υπό εξέταση έτος, οι καταθέσεις των φυσικών προσώπων αυξήθηκαν κατά 4,2% φτάνοντας τα 24,2 τρισ. ρούβλια. Οι καταθέσεις από πλευράς νομικών προσώπων (εκτός τραπεζών) μειώθηκαν κατά 10% και ανήλθαν σε 24,3 τρισ. ρούβλια.

Η εξέλιξη κατά τη διάρκεια του χρόνου στα επιτόκια των καταθέσεων των φυσικών προσώπων σε ρούβλια, με προθεσμία πλέον του ενός έτους, παρουσίασε διακυμάνσεις και μειώθηκε από

9,88% τον Ιανουάριο 2016, σε 8,28% το Δεκέμβριο του ίδιου έτους (με κατώτατο σημείο του έτους το 8,95% που ίσχυσε κατά τον Οκτώβριο).

Το μέσο επιτόκιο των δανείων προς φυσικά πρόσωπα, με προθεσμία πλέον του ενός έτους σε ρούβλια, διαμορφώθηκε σε 15,88% στο τέλος του 2016, σαφώς μειωμένο από το 20,67% του περασμένου έτους, και των δανείων προς μη χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς σε 11,93%, με αυτό για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να φθάνει το 13,68%.

#### Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα στη Ρωσική Ομοσπονδία 2013-2016

|                                                                                                                      | 31.12.2016 | 31.12.2015 | 31.12.2014 | 31.12.2013 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|------------|------------|------------|
| <b>Καταχώρηση πιστωτικών ιδρυμάτων</b>                                                                               |            |            |            |            |
| Συνολικός αριθμός πιστωτικών ιδρυμάτων εγγεγραμμένων από την Τράπεζα της Ρωσίας ή άλλη εξουσιοδοτημένη αρχή          | 975        | 1.021      | 1.049      | 1.071      |
| Αριθμός πιστωτικών ιδρυμάτων ξένης ιδιοκτησίας                                                                       | 67         | 68         | 75         | 76         |
| <b>Πιστωτικά ιδρύματα σε λειτουργία</b>                                                                              |            |            |            |            |
| Συνολικός αριθμός πιστωτικών ιδρυμάτων με άδεια για τη διεξαγωγή τραπεζικών λειτουργιών                              | 623        | 733        | 834        | 923        |
| Συνολικός αριθμός πιστωτικών ιδρυμάτων με ξένη συμμετοχή στο εγκεκριμένο κεφάλαιο                                    | 174        | 199        | 225        | 251        |
| από τα οποία:                                                                                                        |            |            |            |            |
| — πλήρους ξένης ιδιοκτησίας                                                                                          | 67         | 68         | 75         | 76         |
| — πιστωτικά ιδρύματα με ξένη συμμετοχή ≥ 50%                                                                         | 25         | 38         | 38         | 46         |
| Εγγεγραμμένο εγκεκριμένο κεφάλαιο λειτουργούντων πιστωτικών ιδρυμάτων (εκ. ρούβλια)                                  | 2.383.203  | 2.329.409  | 1.840.301  | 1.463.914  |
| Συνολικός αριθμός υποκαταστημάτων των λειτουργούντων πιστωτικών ιδρυμάτων στη Ρωσία                                  | 1.098      | 1.398      | 1.708      | 2.005      |
| Συνολικός αριθμός γραφείων αντιπροσωπείας των λειτουργούντων πιστωτικών ιδρυμάτων                                    | 285        | 308        | 318        | 344        |
| από τα οποία:                                                                                                        |            |            |            |            |
| — στη Ρωσία                                                                                                          | 255        | 269        | 276        | 300        |
| — σε χώρες εκτός ΚΑΚ                                                                                                 | 21         | 28         | 28         | 30         |
| — σε χώρες ΚΑΚ                                                                                                       | 9          | 11         | 14         | 14         |
| <b>Ανάκληση αδειών και εκκαθάριση νομικών προσώπων</b>                                                               |            |            |            |            |
| Πιστωτικά ιδρύματα, των οποίων η άδεια έχει ανακληθεί και τα οποία δεν έχουν διαγραφεί από το Κρατικό Μητρώο         | 343        | 288        | 214        | 148        |
| Πιστωτικά ιδρύματα, των οποίων η άδεια έχει ανακληθεί και των οποίων η εκκαθάριση έχει καταγραφεί στο Κρατικό Μητρώο | 2.193      | 2.147      | 2.117      | 2.088      |

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας

Ιστορικά, ο τραπεζικός τομέας της Ρωσίας αντιμετωπίζει τα εξής προβλήματα: **α) έλλειψη μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων (κεφαλαίων)**, λόγω των αδύναμων θεσμικών επενδυτών (ασφαλιστικές εταιρείες, συνταξιοδοτικά ταμεία), της μη εμπιστοσύνης των εγχώριων παραγόντων στην Ρωσική οικονομία και της μαζικής εξαγωγής κεφαλαίων στο εξωτερικό, **β) εξάρτηση από εξωτερικές πηγές μακροπρόθεσμων κεφαλαίων**, γεγονός το οποίο αποκτά

ιδιαίτερη βαρύτητα υπό τις παρούσες συνθήκες διεθνών κυρώσεων, γ) χαμηλή κεφαλαιοποίηση, δ) πολυδιάσπαση και συγκέντρωση του τραπεζικού κεφαλαίου και των υπηρεσιών στην Μόσχα και την Αγία Πετρούπολη, ε) εξάρτηση από τις διεθνείς τιμές των πρώτων υλών, η οποία οδηγεί στην συγκέντρωση των κινδύνων του Ρωσικού τραπεζικού συστήματος και στ) κυριαρχία των κρατικών τραπεζών (οι Sberbank, VTB, Rosselkhozbank και Gazprombank διαχειρίζονται περί του 50% των συνολικών τραπεζικών κεφαλαίων).

Από το 2008-09 και μετά η εμπιστοσύνη στο Ρωσικό τραπεζικό σύστημα ενισχύεται σταθερά. Στο παρελθόν η μαζική απόσυρση καταθέσεων προκαλούσε ισχυρές αναταράξεις. Η αποτελεσματικότητα της Υπηρεσίας Ασφάλισης Καταθέσεων και η θέση σαφούς προτεραιότητας εκ μέρους της κυβέρνησης για στήριξη του κλάδου επέτρεψε την ανάκτηση της εμπιστοσύνης των καταθετών και την άνευ προηγουμένου εισροή καταθέσεων το 2010.

Από το 1991 και μέχρι σήμερα το τραπεζικό σύστημα της Ρωσίας διαιρείται σε 4 μεγάλες κατηγορίες: α) τις «κρατικές» τράπεζες (πάνω από 50% ιδιοκτησία του κράτους), β) τις μεγάλες ιδιωτικές τράπεζες κυρίως της Μόσχας, γ) τις ξένες θυγατρικές και δ) τις μικρομεσαίες ιδιωτικές τράπεζες της Μόσχας και της περιφέρειας.

Ακολουθεί πίνακας ταξινόμησης των ρωσικών τραπεζών με βάση το μέγεθος του εγγεγραμμένου κεφαλαίου:

**Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κατά μέγεθος εγγεγραμμένου κεφαλαίου (σε εκ. ρούβλια)  
1998 - 2016**

|                                                      | 1998        | 2000        | 2005        | 2010        | 2012       | 2013       | 2014       | 2015       | 2016       |
|------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| <b>Σύνολο ενεργών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων</b>    | <b>1476</b> | <b>1311</b> | <b>1253</b> | <b>1012</b> | <b>956</b> | <b>923</b> | <b>834</b> | <b>733</b> | <b>623</b> |
| εξ αυτών,<br>εγγεγραμμένο κεφάλαιο (σε εκ. ρούβλια): |             |             |             |             |            |            |            |            |            |
| ≤ 3                                                  | 352         | 174         | 56          | 17          | 15         | 15         | 10         | 13         | 10         |
| 3 - 10                                               | 464         | 282         | 106         | 23          | 15         | 15         | 13         | 12         | 10         |
| 10 - 30                                              | 349         | 313         | 205         | 46          | 41         | 45         | 38         | 38         | 37         |
| 30 - 60                                              | 189         | 254         | 212         | 98          | 46         | 36         | 30         | 28         | 26         |
| 60 - 150                                             | 72          | 127         | 227         | 222         | 168        | 143        | 112        | 88         | 67         |
| 150 - 300                                            | 21          | 68          | 204         | 250         | 276        | 251        | 212        | 171        | 137        |
| 300 - 500                                            | 29          | 93          | 243         | 98          | 95         | 116        | 118        | 104        | 90         |
| 500 - 1.000                                          |             |             |             | 103         | 123        | 116        | 111        | 97         | 77         |
| 1.000 - 10.000                                       |             |             |             | 133         | 154        | 161        | 163        | 153        | 136        |
| ≥10.000                                              |             |             |             | 22          | 23         | 25         | 27         | 29         | 33         |

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας

Η συγκέντρωση του Ρωσικού τραπεζικού συστήματος παραμένει υψηλή τόσο όσον αφορά τον αριθμό αυτών όσο και όσον αφορά το κεφάλαιο. Η πλειονότητα αυτών είναι καταχωρημένες στο ευρωπαϊκό τμήμα της χώρας (και πλέον του 50% αυτών στην ίδια την πρωτεύουσα), ένα μικρό μέρος συνιστούν οι τράπεζες της περιφέρειας στο ανατολικό τμήμα και ακόμα λιγότερες είναι

αυτές που βρίσκονται στην Άπω Ανατολή. Ο αριθμός των τελευταίων μειώνεται τα τελευταία 4 χρόνια, γεγονός το οποίο συνάδει με την πολιτική της Ρωσικής Κεντρικής Τράπεζας, που επιδιώκει την βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της διαφάνειας και της βιωσιμότητας του εθνικού τραπεζικού συστήματος. Απόδειξη της τάσης αυτής είναι το γεγονός ότι στο τέλος του 2016, ο αριθμός των δραστηριοποιούμενων στην Ρωσία τραπεζών μειώθηκε στις 623 από 733 που ήταν ένα χρόνο πριν.

Οι πέντε μεγαλύτερες τράπεζες από άποψη ενεργητικού αντιστοιχούν στο 55,3% του συνολικού ενεργητικού του τραπεζικού τομέα. Εξ αυτών, στις τέσσερις πρώτες θέσεις βρίσκονται τράπεζες του δημοσίου τομέα, και συγκεκριμένα οι Sberbank, VTB, Gazprombank και VTB24, ενώ η πρώτη είσοδος ιδιωτικής τράπεζας γίνεται στην πέμπτη θέση, με την Bank Otkritie.

Η προσχώρηση της Ρωσίας στον ΠΟΕ δεν δίνει το δικαίωμα ίδρυσης παραρτημάτων ξένων τραπεζών στην Ρωσία αλλά αυξάνει το μερίδιο τους στο συνολικό κεφάλαιο του κλάδου έως και 57,5% έναντι 15% που είναι σήμερα. Κατά συνέπεια ξένη τράπεζα στην Ρωσία μπορεί να δραστηριοποιηθεί είτε μέσω σύστασης εγχώριου νομικού προσώπου είτε μέσω ίδρυσης Γραφείου αντιπροσωπείας.

## Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

### Ι. ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΑΓΑΘΩΝ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Σύμφωνα με στοιχεία της Ομοσπονδιακής Τελωνειακής Υπηρεσίας, το εξωτερικό εμπόριο της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά το 2016 σημείωσε πτώση κατά 11% και διαμορφώθηκε σε 471,2 δισ. δολάρια ΗΠΑ. Οι ρωσικές εξαγωγές μειώθηκαν κατά 17% σε σχέση με το 2015 και ανήλθαν σε 287,6 δισ. δολάρια ΗΠΑ. Οι εισαγωγές της Ρωσίας ακολούθησαν οριακά πτωτική πορεία (-0,4%) και διαμορφώθηκαν σε 183,6 δισ. δολάρια ΗΠΑ. Το εμπορικό πλεόνασμα της χώρας, αν και υπέστη σημαντική μείωση κατά 60 δισ. δολάρια ΗΠΑ, παρέμεινε σε αρκετά υψηλό επίπεδο της τάξης των 104 δισ. δολαρίων ΗΠΑ.

| (σε εκ. \$ ΗΠΑ)          | 2016      | 2015      | Μεταβολή<br>2016/2015 |
|--------------------------|-----------|-----------|-----------------------|
| <b>Εξαγωγές</b>          | 287.574,0 | 346.486,2 | -17,0%                |
| <b>Εισαγωγές</b>         | 183.590,1 | 184.347,8 | -0,4%                 |
| <b>Όγκος Εμπορίου</b>    | 471.164,1 | 530.833,9 | -11,2%                |
| <b>Εμπορικό Ισοζύγιο</b> | 103.983,8 | 162.138,4 | -35,9%                |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Τελωνειακή Υπηρεσία

Όσον αφορά τους εμπορικούς εταίρους της Ρωσίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση παρέμεινε στην πρώτη θέση, έχοντας υποστεί μείωση, ωστόσο, του μεριδίου της επί του συνολικού όγκου εμπορίου της Ρωσίας, το οποίο διαμορφώθηκε στο 42,8% από 44,8% που ήταν το 2015. Οι εισαγωγές της Ρωσίας από την Ε.Ε. μειώθηκαν οριακά κατά 0,4% και ανήλθαν σε 69,9 δισ. δολ. ΗΠΑ, ενώ σημαντική μείωση της τάξης του 21,2% σημείωσαν οι εξαγωγές της Ρωσίας προς την Ε.Ε., οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 130,5 δισ. δολ. ΗΠΑ. Συνολικά, ο όγκος εμπορίου μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης – Ρωσίας σημείωσε πτώση 15% και ανήλθε σε 200,4 δισ. δολ. ΗΠΑ.

Σε επίπεδο χωρών, οι σημαντικότεροι εμπορικοί εταίροι της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά το 2016 διαμορφώθηκαν ως εξής:

1. **Κίνα:** αύξησε το μερίδιό της επί του συνολικού όγκου εμπορίου της Ρωσίας από 12,1% το 2015 σε 14,1% το 2016. Ο όγκος εμπορίου των δύο χωρών διαμορφώθηκε σε 66,1 δισ. δολάρια ΗΠΑ, αυξημένος κατά 4% σε σχέση με το 2015 (2015: 63,5 δισ. δολ. ΗΠΑ).
2. **Γερμανία:** διατήρησε το μερίδιό της επί του συνολικού όγκου εμπορίου της Ρωσίας (8,7%). Σε απόλυτα μεγέθη, ωστόσο, κατέγραψε μείωση, της τάξης του 11%, από 45,8 δισ. δολ. ΗΠΑ το 2015 σε 40,7 δισ. δολ. ΗΠΑ το 2016.
3. **Ολλανδία:** μειώθηκε το μερίδιό της επί του συνολικού όγκου εμπορίου της Ρωσίας από 8,4% το 2015 σε 6,9% το 2016. Από τα 43,9 δισ. δολ. ΗΠΑ, ο όγκος εμπορίου των δύο χωρών διαμορφώθηκε το 2016 σε 32,3 δισ. δολ. ΗΠΑ, μειωμένος κατά 26,6%
4. **Λευκορωσία:** αύξησε το μερίδιό της σε 5% επί του συνολικού όγκου εμπορίου της Ρωσίας και κατέλαβε την 4<sup>η</sup> θέση μεταξύ των εμπορικών εταίρων της Ρωσίας (από την 5<sup>η</sup> που κατείχε το 2015). Σε απόλυτα μεγέθη, ο όγκος εμπορίου διαμορφώθηκε σε 23,5 δισ. δολάρια ΗΠΑ, μειωμένος κατά 3% σε σχέση με το 2015
5. **ΗΠΑ:** μερίδιο 4,3% επί του συνολικού όγκου εμπορίου της Ρωσίας. Σε απόλυτα μεγέθη, ο όγκος εμπορίου διαμορφώθηκε σε 20,3 δισ. δολάρια ΗΠΑ, μειωμένος κατά 3% σε σχέση με το 2015.

6. **Ιταλία:** με μερίδιο εμφανώς μειωμένο από το 2015 (από 5,8% στο 4,2% επί του συνολικού όγκου εμπορίου της Ρωσίας), έπεσε στην 6<sup>η</sup> θέση από την 4<sup>η</sup>, με όγκο εμπορίου ύψους 19,8 δισ. δολ. ΗΠΑ, σημαντικά μειωμένο κατά 35,4%, κυρίως λόγω της μείωσης των ρωσικών εξαγωγών προς τη χώρα.
7. **Ιαπωνία:** μερίδιο 3,4% επί του συνολικού όγκου εμπορίου της Ρωσίας. Σε απόλυτα μεγέθη, ο όγκος εμπορίου διαμορφώθηκε σε 16,1 δισ. δολάρια ΗΠΑ, μειωμένος κατά 24,6% σε σχέση με το 2015
8. **Τουρκία:** με μερίδιο επί του συνολικού όγκου εμπορίου της Ρωσίας μειωμένο από το 4,4% του 2015 σε 3,4% το 2016, έπεσε στην 8<sup>η</sup> θέση από την 6<sup>η</sup> που κατείχε το 2015. Σε απόλυτα μεγέθη, ο όγκος εμπορίου διαμορφώθηκε σε 15,8 δισ. δολάρια ΗΠΑ, μειωμένος κατά 32,1% σε σχέση με το 2015, με τις ρωσικές εξαγωγές προς τη χώρα να σημειώνουν πτώση 29% και τις τουρκικές εξαγωγές στη Ρωσία να είναι ακόμα περισσότερο μειωμένες, κατά 47%.
9. **Ν. Κορέα:** με μερίδιο 3,2% επί του συνολικού όγκου εμπορίου της Ρωσίας, διατήρησε την 9<sup>η</sup> θέση. Σε απόλυτα μεγέθη, ο όγκος εμπορίου διαμορφώθηκε σε 15 δισ. δολάρια ΗΠΑ, μειωμένος κατά 16% σε σχέση με το 2015.
10. **Γαλλία:** αύξησε το μερίδιό της σημαντικά από 2,2% το 2015 σε 2,8% το 2016, ανεβαίνοντας στη 10<sup>η</sup> θέση από την 13<sup>η</sup> που κατείχε το 2015. Σε απόλυτα μεγέθη, ο όγκος εμπορίου διαμορφώθηκε σε 13,3 δισ. δολάρια ΗΠΑ, αυξημένος κατά 14% σε σχέση με το 2015, με τις γαλλικές εξαγωγές να εμφανίζουν θεαματική άνοδο κατά 43,4%.

Η Ελλάδα, ανέβηκε πέντε θέσεις σε σχέση με το 2015 και κατέλαβε την 31<sup>η</sup> θέση μεταξύ των εμπορικών εταίρων της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά το 2016, με μερίδιο ωστόσο οριακά βελτιωμένο στο 0,6% επί του συνολικού όγκου εμπορίου της Ρωσίας. Οι ρωσικές εξαγωγές προς την Ελλάδα παρουσίασαν αύξηση κατά 5,5% και ανήλθαν σε 2,7 δισ. δολάρια ΗΠΑ και οι εισαγωγές από την Ελλάδα μειώθηκαν κατά 6,9 % και ανήλθαν σε 213 εκ. δολάρια ΗΠΑ. Ο όγκος εμπορίου διαμορφώθηκε στα 2,87 δισ. δολάρια ΗΠΑ, αυξημένος κατά 4,4%.

Όσον αφορά στη σύνθεση του εξωτερικού εμπορίου της Ρωσίας, από την πλευρά των εξαγωγών, το μεγαλύτερο μερίδιο (59,2%), αν και ελαφρώς μειωμένο σε σχέση με πέρυσι (63,8%), εξακολουθούν να κατέχουν τα καύσιμα και ενεργειακά προϊόντα, το 10,2% τα μέταλλα και τεχνουργήματά τους (αύξηση μεριδίου από το 9,6% του 2015) και ακολουθούν τα μηχανήματα, εξοπλισμός και οχήματα με μερίδιο αυξημένο από 7,4% το 2015 σε 8,5% το 2016, τα χημικά προϊόντα και το καουτσούκ με μερίδιο σταθερό στο 7,3%, καθώς και τα τρόφιμα και οι γεωργικές πρώτες ύλες με αύξηση του μεριδίου τους σε 6% το 2016 (σημειώνεται η συνεχιζόμενη αύξηση του μεριδίου τους από 3,8% το 2014 σε 4,7% το 2015 και 6% το 2016).

Από πλευράς εισαγωγών, το σημαντικότερο μερίδιο καταλαμβάνουν τα μηχανήματα, εξοπλισμός και οχήματα με μερίδιο 47,4% επί του συνόλου, και ακολουθούν τα χημικά προϊόντα και το καουτσούκ με μερίδιο 18,6%, τα τρόφιμα και οι γεωργικές πρώτες ύλες με 13,7% (μείωση μεριδίου από 14,5% που είχαν το 2015), τα μέταλλα και τεχνουργήματά τους με 6,2% και τα υφάσματα, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και υποδήματα με 6%.

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται αναλυτικά οι εμπορικοί εταίροι της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά το 2016, και η σύνθεση των εξαγωγών και εισαγωγών της Ρωσίας ανά κατηγορία προϊόντων και ανά προϊόν (βασικότερα εισαγόμενα και εξαγόμενα προϊόντα).

**Εξωτερικό Εμπόριο Ρωσικής Ομοσπονδίας 2016**  
**Εμπορικοί Εταίροι**  
(εκ. \$ ΗΠΑ)

| α/α | Χώρα          | 2016              |           |           | Μερίδιο %<br>(ως προς<br>όγκο<br>εμπορίου) | 2015              |           |           | Μερίδιο %<br>(ως προς<br>όγκο<br>εμπορίου) | Μεταβολή 2016/2015, % |          |           |
|-----|---------------|-------------------|-----------|-----------|--------------------------------------------|-------------------|-----------|-----------|--------------------------------------------|-----------------------|----------|-----------|
|     |               | Όγκος<br>Εμπορίου | Εξαγωγές  | Εισαγωγές |                                            | Όγκος<br>Εμπορίου | Εξαγωγές  | Εισαγωγές |                                            | Όγκος<br>Εμπορίου     | Εξαγωγές | Εισαγωγές |
|     | <b>Κόσμος</b> | 467.752,8         | 285.491,1 | 182.261,7 | 100,0%                                     | 526.261,4         | 343.542,8 | 182.718,7 | 100,0%                                     | -11,1%                | -16,9%   | -0,3%     |
|     | <b>ΕΕ</b>     | 200.391,6         | 130.491,0 | 69.900,6  | 42,8%                                      | 235.827,5         | 165.635,8 | 70.191,7  | 44,8%                                      | -15,0%                | -21,2%   | -0,4%     |
|     | <b>ΑΠΕΚ*</b>  | 140.482,3         | 67.402,9  | 73.079,4  | 30,0%                                      | 147.787,3         | 78.446,2  | 69.341,1  | 28,1%                                      | -4,9%                 | -14,1%   | 5,4%      |
|     | <b>ΚΑΚ**</b>  | 56.689,7          | 37.358,0  | 19.331,7  | 12,1%                                      | 66.055,6          | 45.018,3  | 21.037,3  | 12,6%                                      | -14,2%                | -17,0%   | -8,1%     |
|     | <b>ΕΟΕ***</b> | 39.028,0          | 25.460,6  | 13.567,4  | 8,3%                                       | 42.384,7          | 28.474,8  | 13.909,9  | 8,1%                                       | -7,9%                 | -10,6%   | -2,5%     |
| 1   | Κίνα          | 66.108,2          | 28.021,3  | 38.087,0  | 14,1%                                      | 63.553,1          | 28.602,3  | 34.950,8  | 12,1%                                      | 4,0%                  | -2,0%    | 9,0%      |
| 2   | Γερμανία      | 40.709,4          | 21.258,5  | 19.451,0  | 8,7%                                       | 45.791,9          | 25.351,4  | 20.440,5  | 8,7%                                       | -11,1%                | -16,1%   | -4,8%     |
| 3   | Ολλανδία      | 32.275,7          | 29.254,6  | 3.021,1   | 6,9%                                       | 43.944,4          | 40.848,7  | 3.095,7   | 8,4%                                       | -26,6%                | -28,4%   | -2,4%     |
| 4   | Λευκορωσία    | 23.457,0          | 14.050,7  | 9.406,3   | 5,0%                                       | 24.218,9          | 15.350,0  | 8.868,9   | 4,6%                                       | -3,1%                 | -8,5%    | 6,1%      |
| 5   | ΗΠΑ           | 20.276,8          | 9.353,6   | 10.923,2  | 4,3%                                       | 20.909,9          | 9.456,4   | 11.453,5  | 4,0%                                       | -3,0%                 | -1,1%    | -4,6%     |
| 6   | Ιταλία        | 19.770,4          | 11.931,3  | 7.839,1   | 4,2%                                       | 30.613,6          | 22.293,6  | 8.320,0   | 5,8%                                       | -35,4%                | -46,5%   | -5,8%     |
| 7   | Ιαπωνία       | 16.064,0          | 9.384,2   | 6.679,8   | 3,4%                                       | 21.302,5          | 14.489,7  | 6.812,9   | 4,0%                                       | -24,6%                | -35,2%   | -2,0%     |
| 8   | Τουρκία       | 15.845,8          | 13.698,3  | 2.147,5   | 3,4%                                       | 23.340,6          | 19.291,3  | 4.049,3   | 4,4%                                       | -32,1%                | -29,0%   | -47,0%    |
| 9   | Ν. Κορέα      | 15.140,4          | 10.027,1  | 5.113,3   | 3,2%                                       | 18.051,9          | 13.491,8  | 4.560,1   | 3,4%                                       | -16,1%                | -25,7%   | 12,1%     |
| 10  | Γαλλία        | 13.267,5          | 4.778,2   | 8.489,2   | 2,8%                                       | 11.631,5          | 5.712,4   | 5.919,1   | 2,2%                                       | 14,1%                 | -16,4%   | 43,4%     |
| 11  | Πολωνία       | 13.057,2          | 9.098,7   | 3.958,5   | 2,8%                                       | 13.762,9          | 9.665,5   | 4.097,4   | 2,6%                                       | -5,1%                 | -5,9%    | -3,4%     |
| 12  | Καζακστάν     | 13.039,1          | 9.426,9   | 3.612,2   | 2,8%                                       | 15.569,5          | 10.786,0  | 4.783,4   | 3,0%                                       | -16,3%                | -12,6%   | -24,5%    |
| 13  | Ην. Βασίλειο  | 10.375,9          | 6.943,8   | 3.432,0   | 2,2%                                       | 11.196,8          | 7.474,5   | 3.722,3   | 2,1%                                       | -7,3%                 | -7,1%    | -7,8%     |
| 14  | Ουκρανία      | 10.231,0          | 6.280,3   | 3.950,7   | 2,2%                                       | 14.966,6          | 9.294,1   | 5.672,5   | 2,8%                                       | -31,6%                | -32,4%   | -30,4%    |
| 15  | Φινλανδία     | 9.013,3           | 6.535,3   | 2.478,0   | 1,9%                                       | 9.761,9           | 7.092,2   | 2.669,7   | 1,9%                                       | -7,7%                 | -7,9%    | -7,2%     |
| 16  | Βέλγιο        | 8.010,0           | 5.741,1   | 2.269,0   | 1,7%                                       | 8.453,9           | 6.361,2   | 2.092,7   | 1,6%                                       | -5,3%                 | -9,7%    | 8,4%      |
| 17  | Ινδία         | 7.710,0           | 5.312,8   | 2.397,2   | 1,6%                                       | 7.831,4           | 5.573,5   | 2.257,9   | 1,5%                                       | -1,6%                 | -4,7%    | 6,2%      |
| 18  | Τσεχία        | 5.460,0           | 2.693,5   | 2.766,5   | 1,2%                                       | 6.106,0           | 3.259,8   | 2.846,1   | 1,2%                                       | -10,6%                | -17,4%   | -2,8%     |
| 19  | Λεττονία      | 5.187,6           | 4.844,2   | 343,4     | 1,1%                                       | 7.459,2           | 7.068,9   | 390,2     | 1,4%                                       | -30,5%                | -31,5%   | -12,0%    |
| 20  | Ελβετία       | 5.052,5           | 3.109,7   | 1.942,8   | 1,1%                                       | 4.589,6           | 2.615,3   | 1.974,3   | 0,9%                                       | 10,1%                 | 18,9%    | -1,6%     |
| 21  | Ισπανία       | 4.426,8           | 1.953,1   | 2.473,7   | 0,9%                                       | 5.507,3           | 2.683,0   | 2.824,4   | 1,0%                                       | -19,6%                | -27,2%   | -12,4%    |
| 22  | Ταϊβάν        | 4.316,5           | 2.703,3   | 1.613,2   | 0,9%                                       | 3.938,5           | 2.623,0   | 1.315,4   | 0,7%                                       | 9,6%                  | 3,1%     | 22,6%     |
| 23  | Βραζιλία      | 4.309,0           | 1.785,6   | 2.523,5   | 0,9%                                       | 4.838,8           | 1.923,7   | 2.915,1   | 0,9%                                       | -10,9%                | -7,2%    | -13,4%    |
| 24  | Ουγγαρία      | 4.306,7           | 2.649,9   | 1.656,8   | 0,9%                                       | 4.745,1           | 3.030,2   | 1.715,0   | 0,9%                                       | -9,2%                 | -12,6%   | -3,4%     |
| 25  | Σλοβακία      | 4.162,4           | 2.497,0   | 1.665,4   | 0,9%                                       | 5.336,7           | 3.577,2   | 1.759,5   | 1,0%                                       | -22,0%                | -30,2%   | -5,3%     |
| 26  | Σουηδία       | 3.891,8           | 2.223,8   | 1.668,0   | 0,8%                                       | 4.287,6           | 2.434,6   | 1.853,0   | 0,8%                                       | -9,2%                 | -8,7%    | -10,0%    |



| α/α | Χώρα          | 2016              |          |           | Μερίδιο %<br>(ως προς<br>όγκο<br>εμπορίου) | 2015              |          |           | Μερίδιο %<br>(ως προς<br>όγκο<br>εμπορίου) | Μεταβολή 2016/2015, % |          |           |
|-----|---------------|-------------------|----------|-----------|--------------------------------------------|-------------------|----------|-----------|--------------------------------------------|-----------------------|----------|-----------|
|     |               | Όγκος<br>Εμπορίου | Εξαγωγές | Εισαγωγές |                                            | Όγκος<br>Εμπορίου | Εξαγωγές | Εισαγωγές |                                            | Όγκος<br>Εμπορίου     | Εξαγωγές | Εισαγωγές |
| 27  | Βιετνάμ       | 3.838,3           | 1.373,0  | 2.465,3   | 0,8%                                       | 3.895,9           | 1.842,5  | 2.053,4   | 0,7%                                       | -1,5%                 | -25,5%   | 20,1%     |
| 28  | Ρουμανία      | 3.076,5           | 1.845,5  | 1.231,0   | 0,7%                                       | 2.990,1           | 1.679,2  | 1.310,9   | 0,6%                                       | 2,9%                  | 9,9%     | -6,1%     |
| 29  | Λιθουανία     | 2.923,1           | 2.508,9  | 414,3     | 0,6%                                       | 3.394,6           | 2.946,5  | 448,1     | 0,6%                                       | -13,9%                | -14,9%   | -7,5%     |
| 30  | Αυστρία       | 2.886,7           | 1.051,9  | 1.834,7   | 0,6%                                       | 3.175,2           | 1.162,6  | 2.012,5   | 0,6%                                       | -9,1%                 | -9,5%    | -8,8%     |
| 31  | Ελλάδα        | 2.873,8           | 2.660,8  | 213,0     | 0,6%                                       | 2.751,8           | 2.523,0  | 228,8     | 0,5%                                       | 4,4%                  | 5,5%     | -6,9%     |
| 32  | Βουλγαρία     | 2.800,2           | 2.318,8  | 481,5     | 0,6%                                       | 2.373,2           | 1.887,5  | 485,7     | 0,5%                                       | 18,0%                 | 22,9%    | -0,9%     |
| 33  | Ουζμπεκιστάν  | 2.726,0           | 1.965,0  | 761,0     | 0,6%                                       | 2.837,0           | 2.235,2  | 601,8     | 0,5%                                       | -3,9%                 | -12,1%   | 26,5%     |
| 34  | Εσθονία       | 2.678,6           | 2.041,6  | 637,0     | 0,6%                                       | 2.687,3           | 2.176,5  | 510,8     | 0,5%                                       | -0,3%                 | -6,2%    | 24,7%     |
| 35  | Ινδονησία     | 2.615,7           | 403,4    | 2.212,2   | 0,6%                                       | 1.961,5           | 439,0    | 1.522,5   | 0,4%                                       | 33,4%                 | -8,1%    | 45,3%     |
| 36  | Σιγκαπούρη    | 2.292,3           | 1.796,5  | 495,9     | 0,5%                                       | 3.007,6           | 2.491,0  | 516,6     | 0,6%                                       | -23,8%                | -27,9%   | -4,0%     |
| 37  | Δανία         | 2.231,2           | 1.400,5  | 830,7     | 0,5%                                       | 2.817,9           | 1.943,4  | 874,6     | 0,5%                                       | -20,8%                | -27,9%   | -5,0%     |
| 38  | Μάλτα         | 2.230,1           | 2.200,4  | 29,7      | 0,5%                                       | 2.527,0           | 2.501,4  | 25,6      | 0,5%                                       | -11,7%                | -12,0%   | 16,0%     |
| 39  | Ισραήλ        | 2.188,9           | 1.469,3  | 719,6     | 0,5%                                       | 2.345,8           | 1.539,5  | 806,3     | 0,4%                                       | -6,7%                 | -4,6%    | -10,8%    |
| 40  | Ιράν          | 2.184,3           | 1.881,8  | 302,6     | 0,5%                                       | 1.284,1           | 1.016,9  | 267,2     | 0,2%                                       | 70,1%                 | 85,1%    | 13,2%     |
| 41  | Μαλαισία      | 2.176,4           | 972,1    | 1.204,3   | 0,5%                                       | 1.937,8           | 622,6    | 1.315,2   | 0,4%                                       | 12,3%                 | 56,1%    | -8,4%     |
| 42  | Αζερμπαϊτζάν  | 1.954,3           | 1.508,1  | 446,3     | 0,4%                                       | 2.804,8           | 2.287,1  | 517,8     | 0,5%                                       | -30,3%                | -34,1%   | -13,8%    |
| 43  | Ταϊλάνδη      | 1.762,7           | 616,0    | 1.146,7   | 0,4%                                       | 2.051,9           | 560,9    | 1.491,1   | 0,4%                                       | -14,1%                | 9,8%     | -23,1%    |
| 44  | Μεξικό        | 1.705,9           | 1.061,5  | 644,4     | 0,4%                                       | 1.587,4           | 998,5    | 589,0     | 0,3%                                       | 7,5%                  | 6,3%     | 9,4%      |
| 45  | Νορβηγία      | 1.402,4           | 736,9    | 665,5     | 0,3%                                       | 1.381,4           | 754,6    | 626,8     | 0,3%                                       | 1,5%                  | -2,3%    | 6,2%      |
| 46  | Αρμενία       | 1.335,5           | 957,3    | 378,3     | 0,3%                                       | 1.260,5           | 1.050,9  | 209,6     | 0,2%                                       | 6,0%                  | -8,9%    | 80,5%     |
| 47  | Ιρλανδία      | 1.214,3           | 317,0    | 897,3     | 0,3%                                       | 1.103,9           | 273,0    | 830,8     | 0,2%                                       | 10,0%                 | 16,1%    | 8,0%      |
| 48  | Κιργιζία      | 1.196,3           | 1.025,7  | 170,5     | 0,3%                                       | 1.374,1           | 1.302,4  | 71,7      | 0,3%                                       | -12,9%                | -21,2%   | 137,8%    |
| 49  | Μολδαβία      | 1.160,7           | 912,0    | 248,7     | 0,2%                                       | 1.222,3           | 1.036,4  | 185,9     | 0,2%                                       | -5,0%                 | -12,0%   | 33,8%     |
| 50  | Καναδάς       | 1.139,0           | 419,6    | 719,4     | 0,2%                                       | 1.382,0           | 544,4    | 837,6     | 0,3%                                       | -17,6%                | -22,9%   | -14,1%    |
| 51  | Πορτογαλία    | 1.052,6           | 657,0    | 395,5     | 0,2%                                       | 688,4             | 294,9    | 393,5     | 0,1%                                       | 52,9%                 | 122,8%   | 0,5%      |
| 52  | Σλοβενία      | 990,7             | 183,0    | 807,6     | 0,2%                                       | 981,2             | 114,8    | 866,5     | 0,2%                                       | 1,0%                  | 59,4%    | -6,8%     |
| 53  | Μογγολία      | 931,6             | 895,7    | 35,9      | 0,2%                                       | 1.161,4           | 1.117,3  | 44,1      | 0,2%                                       | -19,8%                | -19,8%   | -18,6%    |
| 54  | Τουρκμενιστάν | 901,7             | 570,6    | 331,2     | 0,2%                                       | 987,1             | 913,6    | 73,5      | 0,2%                                       | -8,7%                 | -37,5%   | 350,6%    |
| 55  | Χονγκ Κονγκ   | 865,3             | 697,6    | 167,7     | 0,2%                                       | 968,7             | 776,1    | 192,6     | 0,2%                                       | -10,7%                | -10,1%   | -12,9%    |
| 56  | Αργεντινή     | 847,0             | 163,0    | 684,0     | 0,2%                                       | 946,7             | 122,0    | 824,7     | 0,2%                                       | -10,5%                | 33,6%    | -17,1%    |
| 57  | Κροατία       | 808,2             | 576,4    | 231,8     | 0,2%                                       | 1.226,6           | 988,5    | 238,1     | 0,2%                                       | -34,1%                | -41,7%   | -2,6%     |
| 58  | Γεωργία       | 792,6             | 590,2    | 202,5     | 0,2%                                       | 694,4             | 530,9    | 163,4     | 0,1%                                       | 14,1%                 | 11,2%    | 23,9%     |
| 59  | Ν. Αφρική     | 717,7             | 196,6    | 521,1     | 0,2%                                       | 836,4             | 270,9    | 565,6     | 0,2%                                       | -14,2%                | -27,4%   | -7,9%     |



| α/α | Χώρα                  | 2016              |          |           | Μερίδιο %<br>(ως προς<br>όγκο<br>εμπορίου) | 2015              |          |           | Μερίδιο %<br>(ως προς<br>όγκο<br>εμπορίου) | Μεταβολή 2016/2015, % |          |           |
|-----|-----------------------|-------------------|----------|-----------|--------------------------------------------|-------------------|----------|-----------|--------------------------------------------|-----------------------|----------|-----------|
|     |                       | Όγκος<br>Εμπορίου | Εξαγωγές | Εισαγωγές |                                            | Όγκος<br>Εμπορίου | Εξαγωγές | Εισαγωγές |                                            | Όγκος<br>Εμπορίου     | Εξαγωγές | Εισαγωγές |
| 60  | Τατζικιστάν           | 687,9             | 661,5    | 26,4      | 0,1%                                       | 814,7             | 762,5    | 52,2      | 0,2%                                       | -15,6%                | -13,2%   | -49,4%    |
| 61  | Χιλή                  | 641,9             | 43,5     | 598,4     | 0,1%                                       | 745,2             | 59,0     | 686,2     | 0,1%                                       | -13,9%                | -26,3%   | -12,8%    |
| 62  | Αυστραλία             | 532,4             | 64,5     | 467,9     | 0,1%                                       | 684,4             | 102,6    | 581,8     | 0,1%                                       | -22,2%                | -37,1%   | -19,6%    |
| 63  | Φιλιππίνες            | 440,0             | 145,8    | 294,2     | 0,1%                                       | 587,5             | 321,3    | 266,2     | 0,1%                                       | -25,1%                | -54,6%   | 10,5%     |
| 64  | Κύπρος                | 334,5             | 282,8    | 51,6      | 0,1%                                       | 303,1             | 243,9    | 59,2      | 0,1%                                       | 10,4%                 | 15,9%    | -12,8%    |
| 65  | Περσίου               | 303,3             | 209,8    | 93,5      | 0,1%                                       | 698,6             | 619,0    | 79,6      | 0,1%                                       | -56,6%                | -66,1%   | 17,5%     |
| 66  | Κούβα                 | 248,1             | 213,6    | 34,5      | 0,1%                                       | 135,9             | 87,3     | 48,5      | 0,0%                                       | 82,6%                 | 144,7%   | -28,9%    |
| 67  | Νέα Ζηλανδία          | 227,8             | 77,7     | 150,1     | 0,0%                                       | 514,6             | 403,2    | 111,4     | 0,1%                                       | -55,7%                | -80,7%   | 34,7%     |
| 68  | Λουξεμβούργο          | 181,7             | 43,4     | 138,3     | 0,0%                                       | 157,3             | 46,2     | 111,1     | 0,0%                                       | 15,5%                 | -6,1%    | 24,5%     |
| 69  | Παπούα Νέα<br>Γουινέα | 35,3              | 32,3     | 3,0       | 0,0%                                       | 8,1               | 2,9      | 5,2       | 0,0%                                       | 335,8%                | 1013,8%  | -42,3%    |
| 70  | Μπρουνέι              | 0,1               | 0,1      | -         | 0,0%                                       | 0,4               | 0,4      | -         | 0,0%                                       | -75,0%                | -75,0%   |           |
|     | Λοιπές χώρες          | 23.774,9          | 16.375,0 | 7.399,9   | 5,1%                                       | 23.044,9          | 15.861,0 | 7.183,9   | 4,4%                                       | 3,2%                  | 3,2%     | 3,0%      |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Τελωνειακή Υπηρεσία

\* Χώρες-μέλη ΑΠΕΚ: Αυστραλία, Βιετνάμ, ΗΠΑ, Ιαπωνία, Ινδονησία, Καναδάς, Κίνα, Μαλαισία, Μεξικό, Μπρουνέι, Νέα Ζηλανδία, Ν. Κορέα, Παπούα Νέα Γουινέα, Περσίου, Σιγκαπούρη, Ταϊλάνδη, Ταϊβάν (Κίνα), Φιλιππίνες, Χιλή, Χονγκ Κονγκ.

\*\*Χώρες ΚΑΚ: Αζερμπαϊτζάν, Αρμενία, Καζακστάν, Κιργιζία, Λευκορωσία, Μολδαβία, Ουζμπεκιστάν, Ουκρανία, Τατζικιστάν, Τουρκμενιστάν.

\*\*\*Ευρασιατική Οικονομική Ένωση: Αρμενία, Καζακστάν, Λευκορωσία, Κιργιζία.

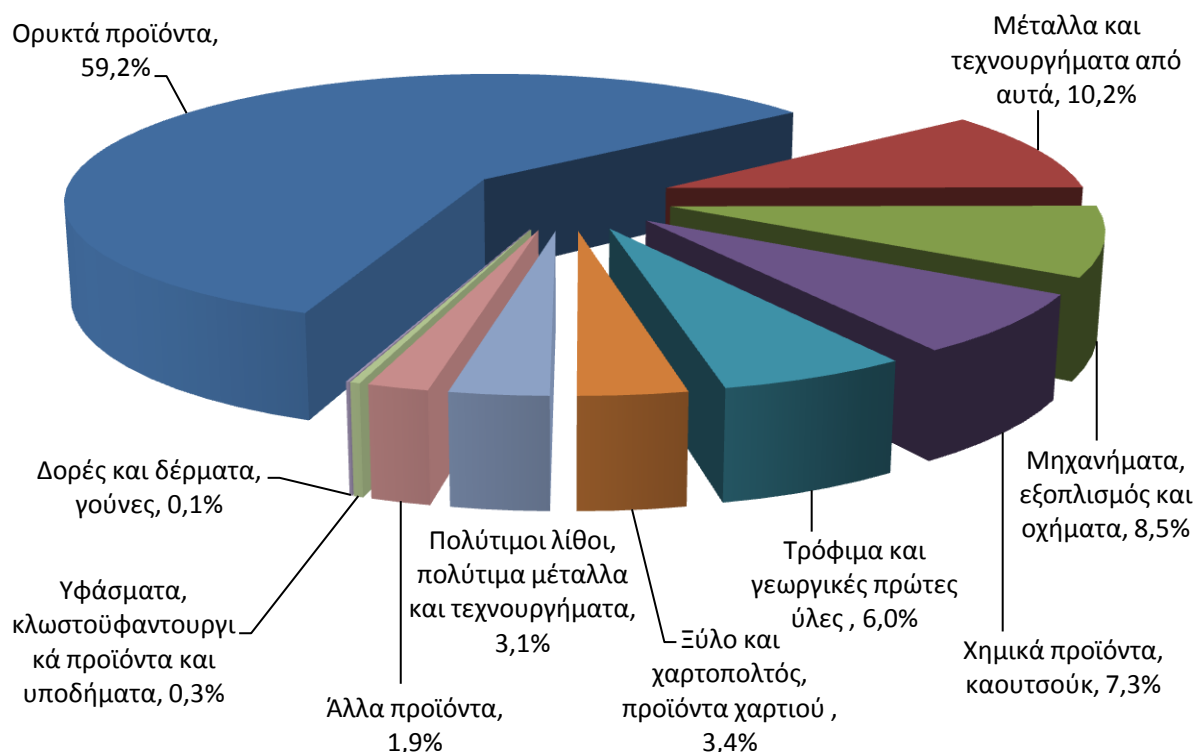
## Σύνθεση Εξαγωγών Ρωσικής Ομοσπονδίας 2016

(σε χιλ. δολ. ΗΠΑ)

| Κωδικοί HS CU | Κατηγορία Προϊόντων                                 | Χώρες εκτός ΚΑΚ | Χώρες ΚΑΚ    | Σύνολο        | Μερίδιο επί συνόλου |
|---------------|-----------------------------------------------------|-----------------|--------------|---------------|---------------------|
| 25-27         | Ορυκτά προϊόντα                                     | 156.114.074,5   | 12.833.079,1 | 168.947.153,6 | 59,2%               |
| 72-83         | Μέταλλα και τεχνουργήματα από αυτά                  | 24.690.221,2    | 4.385.975,8  | 29.076.197,0  | 10,2%               |
| 84-90         | Μηχανήματα, εξοπλισμός και οχήματα                  | 18.045.387,6    | 6.247.988,9  | 24.293.376,5  | 8,5%                |
| 28-40         | Χημικά προϊόντα, καουτσούκ                          | 14.978.463,1    | 5.800.208,3  | 20.778.671,4  | 7,3%                |
| 01-24         | Τρόφιμα και γεωργικές πρώτες ύλες                   | 12.873.397,9    | 4.171.103,1  | 17.044.501,0  | 6,0%                |
| 44-49         | Ξύλο και χαρτοπολτός, προϊόντα χαρτιού              | 8.137.104,3     | 1.655.205,6  | 9.792.309,9   | 3,4%                |
| 71            | Πολύτιμοι λίθοι, πολύτιμα μέταλλα και τεχνουργήματα | 8.687.920,3     | 217.786,1    | 8.905.706,4   | 3,1%                |
| 68-70, 91-97  | Άλλα προϊόντα                                       | 4.155.246,6     | 1.336.978,5  | 5.492.225,1   | 1,9%                |
| 50-67         | Υφάσματα, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και υποδήματα | 246.591,4       | 652.671,7    | 899.263,1     | 0,3%                |
| 41-43         | Δορές και δέρματα, γούνες                           | 204.688,3       | 56.959,7     | 261.648,0     | 0,1%                |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Τελωνειακή Υπηρεσία

## Σύνθεση Εξαγωγών Ρωσικής Ομοσπονδίας 2016

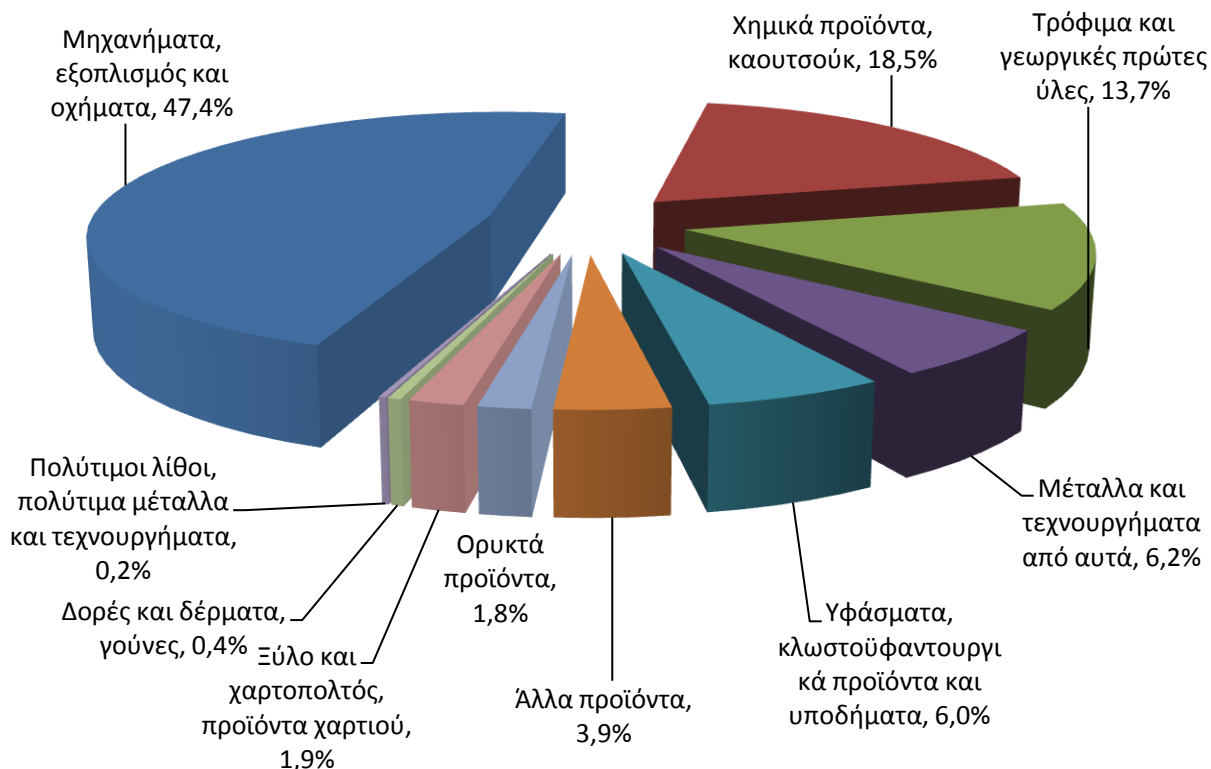


**Σύνθεση Εισαγωγών Ρωσικής Ομοσπονδίας 2016**  
(σε χιλ. \$ ΗΠΑ)

| Κωδικοί HS CU | Κατηγορία Προϊόντων                                 | Χώρες εκτός ΚΑΚ | Χώρες ΚΑΚ   | Σύνολο       | Μερίδιο επί συνόλου |
|---------------|-----------------------------------------------------|-----------------|-------------|--------------|---------------------|
| 84-90         | Μηχανήματα, εξοπλισμός και οχήματα                  | 81.803.087,0    | 4.511.035,1 | 86.314.122,1 | 47,4%               |
| 28-40         | Χημικά προϊόντα, καουτσούκ                          | 31.033.445,3    | 2.751.345,0 | 33.784.790,3 | 18,5%               |
| 01-24         | Τρόφιμα και γεωργικές πρώτες ύλες                   | 20.406.664,7    | 4.495.524,5 | 24.902.189,2 | 13,7%               |
| 72-83         | Μέταλλα και τεχνουργήματα από αυτά                  | 8.713.270,3     | 2.675.613,1 | 11.388.883,4 | 6,2%                |
| 50-67         | Υφάσματα, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και υποδήματα | 9.456.570,6     | 1.494.722,4 | 10.951.293,0 | 6,0%                |
| 68-70, 91-97  | Άλλα προϊόντα                                       | 6.358.512,9     | 697.295,7   | 7.055.808,6  | 3,9%                |
| 25-27         | Ορυκτά προϊόντα                                     | 1.289.907,0     | 1.940.982,9 | 3.230.889,9  | 1,8%                |
| 44-49         | Ξύλο και χαρτοπολτός, προϊόντα χαρτιού              | 2.783.309,0     | 595.392,2   | 3.378.701,2  | 1,9%                |
| 41-43         | Δορές και δέρματα, γούνες                           | 781.647,9       | 34.805,9    | 816.453,8    | 0,4%                |
| 71            | Πολύτιμοι λίθοι, πολύτιμα μέταλλα και τεχνουργήματα | 303.591,8       | 135.002,9   | 438.594,7    | 0,2%                |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Τελωνειακή Υπηρεσία

**Σύνθεση Εισαγωγών Ρωσικής Ομοσπονδίας 2016**



### Βασικότερα Εξαγόμενα Προϊόντα Ρωσικής Ομοσπονδίας, 2016

| Κωδικοί HS CU | Περιγραφή Προϊόντων                                                                                                                    | Όγκος (σε χιλ. τόνους) | Αξία (σε εκ. \$ ΗΠΑ) |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|----------------------|
| 1001          | Σιτάρι και σμιγάδι                                                                                                                     | 25.326,8               | 4.215,8              |
| 2208601100    | Βότκα                                                                                                                                  | 2.038.910,4            | 121,2                |
| 2510          | Φωσφορικά ασβέστια                                                                                                                     | 2.491,0                | 382,2                |
| 2601          | Σιδηρομεταλλεύματα                                                                                                                     | 18.547,0               | 802,3                |
| 2701          | Λιθάνθρακες                                                                                                                            | 166.129,2              | 8.907,2              |
| 2704          | Οπτάνθρακας (κοκ) και ημιοπτάνθρακας από λιθάνθρακα, λιγνίτη ή τύρφη                                                                   | 2.260,5                | 262,1                |
| 2709          | Λάδια ακατέργαστα, από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (ακατέργαστο πετρέλαιο)                                                       | 254.767,4              | 73.676,3             |
| 2710          | Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά, άλλα από τα ακατέργαστα λάδια                                                             | 156.015,6              | 45.951,8             |
| 2711110000    | Φυσικό αέριο υγροποιημένο, εκ. κ.μ.                                                                                                    | 24,2                   | 2.899,8              |
| 2711210000    | Φυσικό αέριο σε αεριώδη μορφή, δισ. κ.μ.                                                                                               | 198,7                  | 31.280,4             |
| 2716          | Ηλεκτρική ενέργεια, εκ. kWh                                                                                                            | 17.693,8               | 660,0                |
| 2814100000    | Αμμωνία άνυδρη                                                                                                                         | 3.658,6                | 828,2                |
| 290511        | Μεθανόλη (μεθυλική αλκοόλη)                                                                                                            | 1.497,4                | 251,2                |
| 3102          | Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά αζωτούχα                                                                                                     | 12.773,3               | 2.170,9              |
| 3104          | Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά καλιούχα                                                                                                     | 9.486,1                | 1.856,1              |
| 3105          | Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά που περιέχουν δύο ή τρία λιπαντικά στοιχεία: άζωτο, φωσφόρο και κάλιο                                        | 9.241,8                | 2.608,4              |
| 4002          | Καουτσούκ συνθετικό                                                                                                                    | 984,3                  | 1.293,4              |
| 4403          | Ξυλεία ακατέργαστη, 1000 κ.μ.                                                                                                          | 20.065,3               | 1.351,8              |
| 4407          | Ξυλεία επεξεργασμένη                                                                                                                   | 16.235,7               | 3.193,9              |
| 4412          | Ξυλεία σε φύλλα πολυστρώτα αντικολλητά (κόντρα-πλακέ), ξυλεία σε φύλλα επικολλητά απλά και παρόμοια ξυλεία σε απανωτά φύλλα, 1000 κ.μ. | 2.460,0                | 946,0                |
| 4702-4704     | Χημικοί πολτοί από ξύλο                                                                                                                | 2.147,0                | 997,1                |
| 4801          | Χαρτί εφημερίδων                                                                                                                       | 1.062,8                | 427,9                |
| 5208-5212     | Υφάσματα από βαμβάκι, 1000 κ.μ.                                                                                                        | 90.790,7               | 40,9                 |
| 7201          | Χυτοσίδηροι ακατέργαστοι                                                                                                               | 5.138,7                | 1.171,8              |
| 7202          | Σιδηροκράματα                                                                                                                          | 762,8                  | 1.216,4              |
| 7207          | Ημιτελή προϊόντα από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβες                                                                                 | 15.166,2               | 4.471,4              |
| 7208-7212     | Πλατέα προϊόντα έλασης, από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβες                                                                          | 8.926,1                | 3.311,4              |
| 7403          | Χαλκός καθαρισμένος και κράματα χαλκού σε ακατέργαστη μορφή                                                                            | 511,1                  | 2.403,9              |
| 7502          | Νικέλιο σε ακατέργαστη μορφή                                                                                                           | 185,7                  | 1.703,4              |
| 7601          | Αργίλιο σε ακατέργαστη μορφή                                                                                                           | 3.481,4                | 4.988,1              |
| 84-90         | Μηχανήματα και εξοπλισμός                                                                                                              | 1.751,0                | 24.293,4             |
| 8703          | Επιβατικά αυτοκίνητα και άλλα αυτοκίνητα οχήματα για τη μεταφορά προσώπων, 1000 τεμ.                                                   | 68,0                   | 1.097,5              |
| 8704          | Αυτοκίνητα οχήματα για τη μεταφορά εμπορευμάτων, 1000 τεμ.                                                                             | 14,3                   | 352,9                |
|               | <b>Σύνολο</b>                                                                                                                          | -                      | <b>287.574,0</b>     |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Τελωνειακή Υπηρεσία

### Βασικότερα Εισαγόμενα Προϊόντα στη Ρωσική Ομοσπονδία, 2016

| Κωδικοί HS<br>CU           | Περιγραφή Προϊόντων                                                                               | Όγκος (σε<br>χιλ. τόνους) | Αξία (σε εκ.<br>\$ ΗΠΑ) |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|-------------------------|
| <b>0201-0204</b>           | Φρέσκα και κατεψυγμένα κρέατα                                                                     | 625,9                     | 1.766,4                 |
| <b>0207</b>                | Κρέατα και παραπροϊόντα σφαγίων βρώσιμα, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα, πουλερικών | 223,7                     | 316,2                   |
| <b>0302-0304</b>           | Φρέσκα και κατεψυγμένα ψάρια                                                                      | 358,4                     | 979,8                   |
| <b>0402</b>                | Γάλα και κρέμα γάλακτος (ανθόγαλα)                                                                | 230,2                     | 497,3                   |
| <b>0405</b>                | Βούτυρα και άλλες λιπαρές ουσίες προερχόμενες από το γάλα                                         | 102,1                     | 387,2                   |
| <b>0805</b>                | Εσπεριδοειδή, νωπά ή ξερά                                                                         | 1.526,8                   | 1.160,8                 |
| <b>0901</b>                | Καφές, έστω και καβουρδισμένος ή χωρίς καφεΐνη                                                    | 171,5                     | 516,5                   |
| <b>0902</b>                | Τσάι, έστω και αρωματισμένο                                                                       | 164,4                     | 548,3                   |
| <b>10</b>                  | Δημητριακά                                                                                        | -                         | 343,9                   |
| <b>1001</b>                | Σιτάρι και σμιγάδι                                                                                | 579,9                     | 89,0                    |
| <b>1003</b>                | Κριθάρι                                                                                           | 158,4                     | 20,3                    |
| <b>1005</b>                | Καλαμπόκι                                                                                         | 41,1                      | 138,3                   |
| <b>1512</b>                | Λάδια ηλιотρόπιου, κνήκου ή βαμβακιού και τα κλάσματά τους                                        | 5,9                       | 5,0                     |
| <b>1602</b>                | Παρασκευάσματα και κονσέρβες κρεάτων, παραπροϊόντων σφαγίων ή αίματος                             | 20,3                      | 64,8                    |
| <b>170112 -<br/>170114</b> | Ζάχαρη ακατέργαστη                                                                                | 259,5                     | 110,4                   |
| <b>1701991000</b>          | Ζάχαρη άσπρη                                                                                      | 269,9                     | 143,8                   |
| <b>1801</b>                | Κακάο σε σπόρους                                                                                  | 47,8                      | 158,6                   |
| <b>1806</b>                | Σοκολάτα και άλλα παρασκευάσματα διατροφής που περιέχουν κακάο                                    | 75,1                      | 343,8                   |
| <b>22</b>                  | Ποτά, αλκοολούχα υγρά και ξίδι                                                                    | -                         | 1.824,6                 |
| <b>2402</b>                | Πούρα, πουράκια και τσιγάρα                                                                       | -                         | 164,7                   |
| <b>2606</b>                | Μεταλλεύματα αργιλίου και τα εμπλουτισμένα απ' αυτά                                               | 110,2                     | 15,4                    |
| <b>2701</b>                | Λιθάνθρακες                                                                                       | 19.777,0                  | 257,3                   |
| <b>2709</b>                | Λάδια ακατέργαστα, από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (ακατέργαστο πετρέλαιο)                  | 752,4                     | 42,9                    |
| <b>2710</b>                | Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά, άλλα από τα ακατέργαστα λάδια                        | 664,6                     | 753,7                   |
| <b>2711210000</b>          | Φυσικό αέριο σε αεριώδη μορφή, δισ. κ.μ.                                                          | 8,9                       | 122,4                   |
| <b>2716</b>                | Ηλεκτρική ενέργεια, εκ. kWh                                                                       | 3.193,6                   | 53,3                    |
| <b>2941</b>                | Αντιβιοτικά                                                                                       | -                         | 108,0                   |
| <b>3003-3004</b>           | Φάρμακα                                                                                           | -                         | 7.065,1                 |
| <b>3808</b>                | Εντομοκτόνα, ποντικοφάρμακα, μυκητοκτόνα, ζιζανιοκτόνα                                            | 116,6                     | 746,9                   |
| <b>4001-4002</b>           | Καουτσούκ φυσικό και συνθετικό                                                                    | 186,1                     | 327,4                   |
| <b>5201</b>                | Βαμβάκι, μη λαναρισμένο ούτε χτενισμένο                                                           | 55,5                      | 80,5                    |
| <b>5208-5212</b>           | Υφάσματα από βαμβάκι, 1000 κ.μ.                                                                   | 168.572,1                 | 103,9                   |
| <b>61-62</b>               | Ενδύματα και συμπληρώματα του ενδύματος                                                           | -                         | 5.261,1                 |
| <b>6403</b>                | Υποδήματα, εκ. ζεύγη                                                                              | 45,1                      | 1.103,6                 |
| <b>72</b>                  | Σιδηρούχα μέταλλα                                                                                 | 4.667,9                   | 3.032,7                 |
| <b>7304-7306</b>           | Σωλήνες κάθε είδους από σίδηρο ή χάλυβα                                                           | 477,9                     | 738,9                   |
| <b>84-90</b>               | Μηχανήματα και εξοπλισμός                                                                         | -                         | 86.314,1                |
| <b>8703</b>                | Επιβατικά αυτοκίνητα και άλλα αυτοκίνητα οχήματα για τη μεταφορά προσώπων, 1000 τεμ.              | 267,0                     | 6.027,4                 |
| <b>8704</b>                | Αυτοκίνητα οχήματα για τη μεταφορά εμπορευμάτων, 1000 τεμ.                                        | 20,3                      | 1.030,6                 |
| <b>9401-9403</b>           | Έπιπλα                                                                                            | -                         | 1.349,5                 |
|                            | <b>Σύνολο</b>                                                                                     | -                         | <b>183.590,1</b>        |

Πηγή: Ομοσπονδιακή Τελωνειακή Υπηρεσία

Τέλος, ιδιαίτερη αξία έχει να αναφερθεί το ύψος των εισαγωγών που διενεργήθηκε από τις επιμέρους περιφέρειες και περιοχές της Ρωσικής Ομοσπονδίας, προκειμένου να εκτιμηθούν οι δυνατότητες της αγοράς των σημαντικότερων από την άποψη αυτή περιοχών για εισαγόμενα προϊόντα. Το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών απορροφά όπως είναι αναμενόμενο η Μόσχα, με ένα μερίδιο το οποίο κυμαίνεται σταθερά άνω του 40% (2016: 42%, ήτοι 76,4 δισ. \$ ΗΠΑ) σε συνδυασμό με την ευρύτερη περιοχή αυτής (18,8 δισ. \$ ΗΠΑ, μερίδιο 10,3%) και ακολουθεί η Αγ. Πετρούπολη (21,3 δισ. \$ ΗΠΑ, μερίδιο 11,7%) με την ευρύτερη περιοχή αντίστοιχα του Λενινγκράντ (2,7 δισ. \$ ΗΠΑ, ήτοι 1,5%). Κατά το 2016, θεαματική ήταν η αύξηση των εισαγωγών από την Περιφέρεια Τιούμεν, που αποτελεί από τις πιο πλούσιες Περιφέρειες της Ρωσίας, με τις εισαγωγές να φράνουν τα 6,4 δισ. \$ ΗΠΑ, καταλαμβάνοντας μερίδιο 3,5% των συνολικών εισαγωγών της χώρας. Ξεχωριστή μνεία, επίσης, χρήζει το διαμετακομιστικό κέντρο του Καλλίνιγκραντ μέσα από το οποίο διενεργήθηκαν εισαγωγές ύψους 5,8 δισ. \$ ΗΠΑ το 2016, που αντιστοιχούν σε μερίδιο 3,2%, καθώς και οι περιφέρειες της Καλούγκα στην καρδιά του ευρωπαϊκού τμήματος της Ρωσίας (4 δισ. \$ ΗΠΑ, μερίδιο 2,2%), του Κρασνοντάρ (3,6 δισ. \$ ΗΠΑ, μερίδιο 2%) και του Πριμόρι (3,2 δισ. \$ ΗΠΑ, μερίδιο 1,7%). Σημαντικές εισαγωγές πραγματοποιούν επίσης η πετρελαιοπαραγωγός περιοχή των Ουραλίων με κέντρο την περιφέρεια του Σβερντλόβσκ (Εκατερινμπούργκ) (2,6 δισ. \$ ΗΠΑ, μερίδιο 1,4%), η βιομηχανική περιοχή του Βόλγα και ιδιαίτερα οι περιοχές του Ταταρστάν (2,7 δισ. \$ ΗΠΑ, μερίδιο 1,5%), του Νίζνυ Νόβγκοροντ (2,1 δισ. \$ ΗΠΑ, ήτοι 1,1%) και της Σαμάρα (1,9 δισ. \$ ΗΠΑ, μερίδιο 1%) και, η Νότια Ομοσπονδιακή Περιοχή και νότια πύλη εισόδου προϊόντων (κυρίως μέσω Μαύρης Θάλασσας) που περιλαμβάνει την περιφέρεια του Ροστόβ (2,2 δισ. \$ ΗΠΑ, μερίδιο 1,2%).

## II. ΘΕΣΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

### 1) Προσχώρηση της Ρωσίας στον ΠΟΕ

Τον Αύγουστο του 2012, η Ρωσία έγινε πλήρες μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Από εκείνο το σημείο και έπειτα, η Ρωσία πρέπει να ακολουθεί τους κανόνες του ΠΟΕ, καθώς και τους όρους και τις προϋποθέσεις προσχώρησης όπως συμφωνήθηκε κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Στο πλαίσιο αυτό, το ανώτατο δασμολογικό κατώφλι κατά μέσο όρο για τη Ρωσική Ομοσπονδία από το 2017 θα είναι 7,8% σε σύγκριση με το μέσο όρο του 10% το 2011 για όλα τα προϊόντα. Ειδικότερα, το μέσο ανώτατο όριο των δασμών για τα γεωργικά προϊόντα θα είναι 10,8%, σημαντικά χαμηλότερο από το μέσο όρο του 13,2% κατά την ημερομηνία ένταξης της Ρωσίας στον οργανισμό, ενώ το μέσο ανώτατο όριο για τα βιομηχανικά προϊόντα θα είναι 7,3%, έναντι 9,5% κατά την ημερομηνία προσχώρησης.

### 2) Ευρασιατική Οικονομική Ένωση

Από το 2015, μεταξύ Ρωσίας, Λευκορωσίας, Καζακστάν, Αρμενίας και (από τον Αύγουστο του 2015) Κιργιζίας λειτουργεί η Ευρασιατική Οικονομική Ένωση (ΕΟΕ). Η ΕΟΕ αποτελεί συνέχεια της Τελωνειακής Ένωσης Ρωσίας, Λευκορωσίας και Καζακστάν, η οποία ιδρύθηκε το 2010. Τα κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει κοινή ονοματολογία για τα αγαθά, το Εναρμονισμένο Σύστημα της ΕΟΕ (με βάση το Διεθνές Εναρμονισμένο Σύστημα), και κοινό δασμολόγιο για τα εμπορεύματα που εισάγονται από τρίτες χώρες.

Το 2015 τα μέλη της ΕΟΕ αποφάσισαν να υιοθετήσουν τον νέο Τελωνειακό Κώδικα της ΕΟΕ, ο οποίος θα αντικαταστήσει τον υπάρχοντα Τελωνειακό Κώδικα της Τελωνειακής Ένωσης (σε ισχύ από το 2010). Ο νέος Τελωνειακός Κώδικας υπεγράφη από τα τέσσερα κράτη – μέλη (Ρωσία, Καζακστάν, Αρμενία και Κιργιζία) κατά τη συνάντηση Κορυφής της ΕΟΕ που

πραγματοποιήθηκε στην Αγία Πετρούπολη στις 26.12.2016. Η Λευκορωσία υπέγραψε τον νέο Τελωνειακό Κώδικα στις 11 Απριλίου 2017. Ο νέος τελωνειακός κώδικας της ΕΟΕ αναμένεται να ισχύσει από 1<sup>η</sup> Ιανουαρίου 2018.

Ο νέος Τελωνειακός Κώδικας της ΕΟΕ αναμένεται να απλοποιήσει τις διαδικασίες εκτελωνισμού για τους εισαγωγείς και εξαγωγείς, ικανοποιώντας τις απαιτήσεις της επιχειρηματικής κοινότητας. Οι κύριες καινοτομίες που πρόκειται να εισαγάγει είναι:

- i. όλες οι διαδικασίες εκτελωνισμού θα πρέπει να γίνονται ηλεκτρονικά (έγγραφα σε έντυπη μορφή θα επιτρέπονται μόνο σε ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις)
- ii. τα εμπορεύματα θα πρέπει να απελευθερώνονται αυτόματα χωρίς τη συμμετοχή των τελωνειακών επιθεωρητών
- iii. τα εμπορεύματα πρέπει να απελευθερώνονται από τις τελωνειακές αρχές εντός 4 ωρών από την καταχώρηση της τελωνειακής διασάφησης (επί του παρόντος η διαδικασία αυτή διαρκεί 1 ημέρα)
- iv. ο διασαφιστής πρέπει να έχει τη δυνατότητα να καταθέσει την τελωνειακή διασάφηση εισαγωγής/εξαγωγής χωρίς προσκόμιση των δικαιολογητικών
- v. τα δικαιώματα και οι απλουστεύσεις που ισχύουν για τους εγκεκριμένους οικονομικούς φορείς (ΑΕΟ) θα επεκταθούν
- vi. οι τελωνειακοί κανονισμοί θα καθορίζονται κατά κύριο λόγο σε υπερεθνικό επίπεδο στην ΕΟΕ και ο νέος τελωνειακός κώδικας της ΕΟΕ θα περιλαμβάνει πολύ λιγότερες αναφορές στην εθνική νομοθεσία των κρατών μελών από τον τελωνειακό κώδικα της Τελωνειακής Ένωσης
- vii. οι εισαγωγείς θα ακολουθούν ειδική διαδικασία για την προκαταρκτική ενημέρωση των τελωνειακών αρχών σχετικά με την εισαγωγή των εμπορευμάτων
- viii. θα καθιερωθεί ενιαίο σημείο επαφής μεταξύ των εισαγωγέων και των τελωνειακών αρχών, μέσω του οποίου θα ολοκληρώνονται όλες οι διαδικασίες και διατυπώσεις.

### III. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΡΟΕΣ

Σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της χώρας, το ύψος των εισερχομένων Ξένων Άμεσων Επενδύσεων στη Ρωσία το 2016 ανήλθε σε 32,9 δισ. \$ ΗΠΑ, εμφανίζοντας θεαματική αύξηση κατά 381%, σε συνέχεια συνεχών μειώσεων που είχαν σημειώσει τα δύο προηγούμενα έτη. Οι ρωσικές ΞΑΕ προς το εξωτερικό ακολούθησαν και αυτές ανοδική πορεία (2,2%) και ανήλθαν σε 22,6 δισ. \$ ΗΠΑ.

Το απόθεμα ΞΑΕ στη Ρωσία το 2016 ανήλθε σε 462,7 δισ. δολάρια ΗΠΑ, αυξημένο κατά 33,1% σε σχέση με το 2015, ενώ το απόθεμα ρωσικών ΞΑΕ στο εξωτερικό διαμορφώθηκε στα 419,4 δισ. δολάρια ΗΠΑ, αυξημένο κατά 14,1%.

#### Ροές και απόθεμα ΞΑΕ από και προς την Ρωσία, 2013 – 2016

(σε εκ. \$ ΗΠΑ)

| <b>Ροές ΞΑΕ</b>    | <b>2016</b> | <b>2015</b> | <b>2014</b> | <b>2013</b> | <b>Μεταβολή<br/>2016/2015</b> |
|--------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------------------------|
| Εισερχόμενες ΞΑΕ   | 32.976      | 6.853       | 22.031      | 69.219      | 381,2%                        |
| Εξερχόμενες ΞΑΕ    | 22.581      | 22.085      | 57.082      | 86.507      | 2,2%                          |
| <b>Απόθεμα ΞΑΕ</b> | <b>2016</b> | <b>2015</b> | <b>2014</b> | <b>2013</b> | <b>Μεταβολή<br/>2016/2015</b> |



|                                   |         |         |         |         |       |
|-----------------------------------|---------|---------|---------|---------|-------|
| Απόθεμα ΞΑΕ στη Ρωσία             | 462.697 | 347.690 | 365.439 | 565.654 | 33,1% |
| Απόθεμα ρωσικών ΞΑΕ στο εξωτερικό | 419.453 | 367.593 | 411.270 | 479.501 | 14,1% |

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Ρωσίας

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι 20 πρώτες χώρες όπου συγκεντρώνεται το υψηλότερο απόθεμα ρωσικών ΞΑΕ, καθώς και οι 20 πρώτες χώρες οι οποίες διαθέτουν το υψηλότερο απόθεμα ΞΑΕ στη Ρωσία κατά το 2016.

**20 πρώτες χώρες βάσει αποθέματος ΞΑΕ**  
(κατάσταση στο τέλος του 2016)

| α/α | Χώρα προέλευσης                        | Αξία (εκ. \$ ΗΠΑ) | Μερίδιο       | α/α | Χώρα Προορισμού ρωσικών ΞΑΕ                        | Αξία (εκ. \$ ΗΠΑ) | Μερίδιο       |
|-----|----------------------------------------|-------------------|---------------|-----|----------------------------------------------------|-------------------|---------------|
| 1   | Κύπρος                                 | 144.021           | 31,1%         | 1   | Κύπρος                                             | 150.547           | 35,9%         |
| 2   | Ολλανδία                               | 46.442            | 10,0%         | 2   | Ολλανδία                                           | 60.198            | 14,4%         |
| 3   | Λουξεμβούργο                           | 44.634            | 9,6%          | 3   | Βρετανικές Παρθένες Νήσοι                          | 42.111            | 10,0%         |
| 4   | Μπαχάμες                               | 33.519            | 7,2%          | 4   | Αυστρία                                            | 22.128            | 5,3%          |
| 5   | Ιρλανδία                               | 29.965            | 6,5%          | 5   | Ελβετία                                            | 19.602            | 4,7%          |
| 6   | Βερμούδες                              | 22.220            | 4,8%          | 6   | Λουξεμβούργο                                       | 12.738            | 3,0%          |
| 7   | Γερμανία                               | 16.908            | 3,7%          | 7   | Ην. Βασίλειο                                       | 9.557             | 2,3%          |
| 8   | Βρετανικές Παρθένες Νήσοι              | 15.198            | 3,3%          | 8   | Τουρκία                                            | 8.903             | 2,1%          |
| 9   | Σιγκαπούρη                             | 14.698            | 3,2%          | 9   | ΗΠΑ                                                | 8.345             | 2,0%          |
| 10  | Γαλλία                                 | 14.466            | 3,1%          | 10  | Γερμανία                                           | 8.138             | 1,9%          |
| 11  | Ελβετία                                | 13.542            | 2,9%          | 11  | Μπαχάμες                                           | 6.766             | 1,6%          |
| 12  | Ην. Βασίλειο                           | 12.260            | 2,6%          | 12  | Ισπανία                                            | 6.329             | 1,5%          |
| 13  | Τζέρσυ                                 | 11.547            | 2,5%          | 13  | Ιρλανδία                                           | 5.445             | 1,3%          |
| 14  | Αυστρία                                | 5.242             | 1,1%          | 14  | Λευκορωσία                                         | 3.835             | 0,9%          |
| 15  | Σουηδία                                | 3.891             | 0,8%          | 15  | Ουκρανία                                           | 3.427             | 0,8%          |
| 16  | Φινλανδία                              | 3.870             | 0,8%          | 16  | Βουλγαρία                                          | 3.256             | 0,8%          |
| 17  | Ιταλία                                 | 3.756             | 0,8%          | 17  | Καζακστάν                                          | 3.034             | 0,7%          |
| 18  | ΗΠΑ                                    | 3.366             | 0,7%          | 18  | Φινλανδία                                          | 2.907             | 0,7%          |
| 19  | Ν. Κορέα                               | 2.286             | 0,5%          | 19  | Γαλλία                                             | 2.880             | 0,7%          |
| 20  | Κίνα                                   | 2.271             | 0,5%          | 20  | Ιταλία                                             | 2.482             | 0,6%          |
|     | <b>ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ ΞΑΕ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ</b> | <b>462.697</b>    | <b>100,0%</b> |     | <b>ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ ΡΩΣΙΚΩΝ ΞΑΕ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ</b> | <b>419.453</b>    | <b>100,0%</b> |

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Ρωσίας



Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται οι 20 πρώτες χώρες προέλευσης των εισερχόμενων ΞΑΕ στη Ρωσία κατά το 2016, καθώς και οι 20 πρώτες χώρες, προς τις οποίες κατευθύνθηκαν οι ρωσικές ΞΑΕ κατά το 2016.

**20 πρώτες χώρες προέλευσης/προορισμού ΞΑΕ 2016**

| α/α | Χώρα προέλευσης                        | Αξία<br>(εκ. \$ ΗΠΑ) | Μερίδιο       | α/α | Χώρα Προορισμού<br>ρωσικών ΞΑΕ                | Αξία<br>(εκ. \$ ΗΠΑ) | Μερίδιο       |
|-----|----------------------------------------|----------------------|---------------|-----|-----------------------------------------------|----------------------|---------------|
| 1   | Σιγκαπούρη                             | 16.274               | 49,4%         | 1   | Κύπρος                                        | 9.924                | 43,9%         |
| 2   | Μπαχάμες                               | 5.802                | 17,6%         | 2   | Βρετανικές<br>Παρθένες Νήσοι                  | 1.864                | 8,3%          |
| 3   | Βερμούδες                              | 2.414                | 7,3%          | 3   | Ελβετία                                       | 1.433                | 6,3%          |
| 4   | Γαλλία                                 | 2.018                | 6,1%          | 4   | Μπαχάμες                                      | 1.205                | 5,3%          |
| 5   | Ελβετία                                | 1.842                | 5,6%          | 5   | Τουρκία                                       | 1.184                | 5,2%          |
| 6   | Αυστρία                                | 1.071                | 3,2%          | 6   | Ιρλανδία                                      | 1.125                | 5,0%          |
| 7   | Βρετανικές<br>Παρθένες Νήσοι           | 962                  | 2,9%          | 7   | Σιγκαπούρη                                    | 888                  | 3,9%          |
| 8   | Τζέρσυ                                 | 608                  | 1,8%          | 8   | Ολλανδία                                      | 881                  | 3,9%          |
| 9   | Ην. Βασίλειο                           | 430                  | 1,3%          | 9   | ΗΠΑ                                           | 873                  | 3,9%          |
| 10  | Σουηδία                                | 405                  | 1,2%          | 10  | Ουκρανία                                      | 822                  | 3,6%          |
| 11  | ΗΠΑ                                    | 403                  | 1,2%          | 11  | Ην. Βασίλειο                                  | 755                  | 3,3%          |
| 12  | Καζακστάν                              | 351                  | 1,1%          | 12  | Λευκορωσία                                    | 629                  | 2,8%          |
| 13  | Κίνα                                   | 350                  | 1,1%          | 13  | Γερμανία                                      | 559                  | 2,5%          |
| 14  | Ουγγαρία                               | 338                  | 1,0%          | 14  | Βερμούδες                                     | 509                  | 2,3%          |
| 15  | Γερμανία                               | 225                  | 0,7%          | 15  | Καζακστάν                                     | 464                  | 2,1%          |
| 16  | Φινλανδία                              | 224                  | 0,7%          | 16  | Δανία                                         | 307                  | 1,4%          |
| 17  | Κύπρος                                 | 201                  | 0,6%          | 17  | Καναδάς                                       | 264                  | 1,2%          |
| 18  | Ολλανδία                               | 201                  | 0,6%          | 18  | Αυστρία                                       | 258                  | 1,1%          |
| 19  | Τσεχία                                 | 171                  | 0,5%          | 19  | Ιταλία                                        | 165                  | 0,7%          |
| 20  | Ιαπωνία                                | 140                  | 0,4%          | 20  | Βιετνάμ                                       | 148                  | 0,7%          |
|     | <b>ΣΥΝΟΛΟ<br/>ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΩΝ<br/>ΞΑΕ</b> | <b>32.976</b>        | <b>100,0%</b> |     | <b>ΣΥΝΟΛΟ<br/>ΕΞΕΡΧΟΜΕΝΩΝ<br/>ΡΩΣΙΚΩΝ ΞΑΕ</b> | <b>22.581</b>        | <b>100,0%</b> |

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Ρωσίας

Επισημαίνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος των επενδύσεων αυτών αφορά ανακυκλούμενα (round—tripping) ρωσικά κεφάλαια μεταξύ Ρωσίας και χωρών με ευνοϊκότερο φορολογικό καθεστώς (offshore) όπως κατά κύριο λόγο η Κύπρος, η Ολλανδία, το Λουξεμβούργο και τα νησιά της Καραϊβικής. Ως εκ τούτου πιο πειστική εικόνα των εισροών ΞΑΕ στη Ρωσία προσδίδει η μελέτη της προέλευσής τους, αφαιρώντας τους φορολογικούς παραδείσους. Υπό το πρίσμα αυτό η Γαλλία φέρεται να καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μερίδιο των άμεσων επενδύσεων που εισέρευσαν στην Ρωσία το 2016. Ακολουθούν οι Αυστρία, Ην. Βασίλειο, Σουηδία, ΗΠΑ, Καζακστάν και Κίνα. Οφείλει να επισημανθεί ότι η Ολλανδία, το Λουξεμβούργο και η Ελβετία, αν και δεν συμπεριλαμβάνονται στον επίσημο κατάλογο των χαρακτηρισμένων ως φορολογικών

παραδείσων χωρών, λειτουργούν σε κάποιο βαθμό ως τέτοιες, καθώς φιλοξενούν εταιρείες holding ρωσικών συμφερόντων με στόχο την αποφυγή δυσμενέστερης φορολογικής αντιμετώπισης των κεφαλαίων τους από τις ρωσικές αρχές.

Ένα άλλο βασικό χαρακτηριστικό των επενδύσεων στη Ρωσία είναι η ανισομερής κατανομή τους ανά την επικράτεια της χώρας. Διαπιστώνεται η κυριαρχία της Μόσχας, η οποία εξηγείται από το γεγονός ότι συνιστά το πολιτικό, οικονομικό, βιομηχανικό και καταναλωτικό κέντρο της χώρας. Συνήθως, η πρωτεύουσα και η περιφέρεια αυτής, αλλά και η Αγ. Πετρούπολη συνιστούν το εφελτήριο πολλών ξένων πολυεθνικών προς το εσωτερικό της χώρας. Παρά ταύτα και αν ληφθεί υπόψη το επενδεδυμένο κεφάλαιο κατά κεφαλήν ανά περιοχή προκύπτει ότι οι περιοχές που παράγουν ενεργειακά προϊόντα συγκεντρώνουν τελικά περισσότερες επενδύσεις.

#### Κατανομή ΞΑΕ εντός Ρωσίας ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (εκ. \$ ΗΠΑ)

| Τομέας Οικονομικής Δραστηριότητας                                | 2014          |                |                | 2015         |                |                | 2016          |                |                |
|------------------------------------------------------------------|---------------|----------------|----------------|--------------|----------------|----------------|---------------|----------------|----------------|
|                                                                  | Καθαρή αξία   | Εισροές        | Εκροές         | Καθαρή αξία  | Εισροές        | Εκροές         | Καθαρή αξία   | Εισροές        | Εκροές         |
| <b>Σύνολο</b>                                                    | <b>22.031</b> | <b>146.370</b> | <b>124.339</b> | <b>6.853</b> | <b>133.949</b> | <b>127.096</b> | <b>32.976</b> | <b>138.204</b> | <b>105.228</b> |
| Αγροτική Παραγωγή, Δασική Παραγωγή και Ιχθυοπαραγωγή/καλλιέργεια | -30           | 598            | 628            | 270          | 671            | 401            | -140          | 446            | 587            |
| Εξόρυξη ορυκτών                                                  | 4.545         | 16.339         | 11.794         | 11.489       | 17.435         | 5.946          | 22.251        | 32.331         | 10.080         |
| Μεταποίηση, από τα οποία:                                        | 1.173         | 26.741         | 25.568         | 6.839        | 32.013         | 25.174         | 4.571         | 33.738         | 29.167         |
| Τρόφιμα, Ποτά και Προϊόντα Καπνού                                | 33            | 6.449          | 6.416          | 1.040        | 6.660          | 5.620          | 341           | 6.982          | 6.641          |
| Κλωστοϋφαντουργικά και προϊόντα ένδυσης                          | -7            | 58             | 66             | 34           | 85             | 51             | -14           | 19             | 33             |
| Δερμάτινα είδη                                                   | 0             | 1              | 1              | 0            | 0              | 0              | 8             | 9              | 0              |
| Ξυλεία και προϊόντα                                              | 262           | 590            | 328            | 294          | 720            | 425            | 291           | 645            | 354            |
| Χαρτί, Εκτυπώσεις και Εκδόσεις                                   | 49            | 1.016          | 967            | 75           | 650            | 575            | 175           | 920            | 746            |
| Οπτάνθρακες και προϊόντα πετρελαίου                              | -1.491        | 1.295          | 2.786          | 358          | 3.013          | 2.656          | -537          | 857            | 1.394          |
| Χημικά προϊόντα                                                  | 1.500         | 3.847          | 2.347          | 575          | 5.837          | 5.263          | 1.036         | 4.331          | 3.295          |
| Πλαστικά προϊόντα                                                | 333           | 1.365          | 1.032          | 374          | 953            | 579            | 119           | 752            | 633            |
| Μη μεταλλικά ορυκτά προϊόντα                                     | 31            | 1.330          | 1.299          | 444          | 1.338          | 894            | 166           | 2.419          | 2.253          |
| Βασικά μέταλλα και προϊόντα                                      | 669           | 7.392          | 6.723          | 2.368        | 8.679          | 6.311          | 2.195         | 12.987         | 10.793         |
| Μηχανήματα και εξοπλισμός                                        | -34           | 1.661          | 1.695          | 110          | 1.713          | 1.603          | 62            | 850            | 788            |
| Η/Υ, ηλεκτρονικός και οπτικός εξοπλισμός                         | 190           | 512            | 322            | 449          | 754            | 305            | 171           | 1.047          | 876            |
| Οχήματα και μεταφορικός εξοπλισμός                               | -367          | 1.061          | 1.428          | 718          | 1.549          | 831            | 517           | 1.755          | 1.238          |
| Λοιπά                                                            | 5             | 165            | 160            | 2            | 61             | 59             | 42            | 165            | 124            |
| Παραγωγή και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου        | 1.682         | 3.251          | 1.569          | -1.940       | 1.120          | 3.061          | -98           | 1.355          | 1.454          |
| Παραγωγή και διανομή ύδατος, διαχείρισης αποβλήτων               | 13            | 14             | 1              | -20          | 27             | 47             | -9            | 48             | 57             |
| Κατασκευές                                                       | 2.718         | 4.812          | 2.094          | -1.051       | 2.078          | 3.129          | -351          | 1.973          | 2.324          |

| Τομέας Οικονομικής Δραστηριότητας                                                                     | 2014        |         |        | 2015        |         |        | 2016        |         |        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|---------|--------|-------------|---------|--------|-------------|---------|--------|
|                                                                                                       | Καθαρή αξία | Εισροές | Εκροές | Καθαρή αξία | Εισροές | Εκροές | Καθαρή αξία | Εισροές | Εκροές |
| Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευές αυτοκινήτων, μηχανών, ειδών καθημερινής και προσωπικής χρήσης | 3.240       | 32.353  | 29.113 | 3.996       | 37.998  | 34.001 | 1.845       | 32.260  | 30.415 |
| Μεταφορές και logistics                                                                               | -743        | 3.607   | 4.350  | -1.689      | 2.262   | 3.951  | -71         | 3.699   | 3.769  |
| Ξενοδοχεία και εστίαση                                                                                | 93          | 386     | 293    | 112         | 461     | 350    | 82          | 364     | 282    |
| Πληροφορική και Επικοινωνίες                                                                          | -2.361      | 3.072   | 5.433  | -6.514      | 2.466   | 8.980  | -342        | 1.718   | 2.060  |
| Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες                                                                           | 7.842       | 31.625  | 23.783 | -2.825      | 18.714  | 21.539 | 3.497       | 14.313  | 10.817 |
| Υπηρεσίες διαχείρισης ακινήτων                                                                        | -830        | 7.722   | 8.552  | 339         | 5.789   | 5.450  | 503         | 5.215   | 4.712  |
| Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές υπηρεσίες                                                  | 79          | 231     | 152    | 90          | 151     | 61     | 15          | 306     | 291    |
| Κρατικές υπηρεσίες                                                                                    | 0           | 0       | 0      | 0           | 0       | 0      | 0           | 0       | 0      |
| Εκπαίδευση                                                                                            | 5           | 10      | 5      | 2           | 4       | 2      | 2           | 9       | 7      |
| Υγειονομική περίθαλψη                                                                                 | 156         | 341     | 185    | -84         | 139     | 223    | -1          | 131     | 132    |
| Τέχνες και ψυχαγωγία                                                                                  | 142         | 429     | 287    | -150        | 363     | 513    | -39         | 178     | 218    |
| Λοιπές Υπηρεσίες                                                                                      | 3.870       | 11.056  | 7.186  | -2.345      | 9.974   | 12.318 | 983         | 7.801   | 6.819  |

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας

Παρά το τεράστιο πνευματικό κεφάλαιο (υψηλό μορφωτικό επίπεδο, αξιόλογα επιτεύγματα στον τομέα της έρευνας και τεχνολογίας), η Ρωσία φαίνεται ότι προσελκύει ως επί τω πλείστον επενδυτικό κεφάλαιο το οποίο αναζητά αγορά. Αυτό οφείλεται από την μία πλευρά στην αύξηση της αγοραστικής δύναμης της χώρας την τελευταία δεκαετία και από την άλλη πλευρά στα γνωστά λίγο πολύ προβλήματα που εμφανίζει το επενδυτικό κλίμα της χώρας. Επενδύσεις από το εξωτερικό σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας παραμένουν σε χαμηλό επίπεδο.

Ξένες πολυεθνικές εταιρείες παίζουν σημαντικό ρόλο μόνο σε ορισμένους τομείς δραστηριότητας της Ρωσικής οικονομίας (ζυθοποιία, καπνοβιομηχανία). Η TNK-BP είναι η μόνη εταιρεία παραγωγής πετρελαίου και αερίου, όπου ο ξένος έλεγχος ξεπερνά το 50%. Ρώσοι υπήκοοι έστω και μέσω εταιρειών που εδρεύουν στο εξωτερικό ελέγχουν όλες τις μεγάλες εγχώριες εταιρείες παραγωγής μετάλλων. Όσον αφορά στις ξένες τράπεζες στην Ρωσία ελέγχουν μόνον το 1/3 του χρηματοπιστωτικού τομέα, και κατά το τελευταίο διάστημα εμφανίζονται σημάδια αποχώρησής τους από την ρωσική αγορά. Ισχυρές προοπτικές εμφανίζει επίσης και ο τομέας της κατασκευής οχημάτων, αν και η αγορά συνεχίζει να κυριαρχείται από χαμηλότερης ποιότητας οχήματα εγχώριας παραγωγής. Ο οικονομικός εκσυγχρονισμός της Ρωσίας φαίνεται να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από μεσαίου μεγέθους επενδυτές, όπως για παράδειγμα στο κατασκευαστικό τομέα οι εταιρείες Knauf, KBE και άλλες Γερμανικές εταιρείες ή όπως η εταιρεία Krka από τη Σλοβενία και η Gedoen Richter από την Ουγγαρία στον φαρμακευτικό τομέα.

Όσον αφορά τέλος τις ρωσικές επενδύσεις στο εξωτερικό, τα ακίνητα συνιστούν το μικρότερο αλλά συνάμα το πλέον διαφανές τμήμα αυτών. Για πολλούς από τους ενδιαφερόμενους ή και κατόχους ακίνητης περιουσίας στο εξωτερικό απώτερο στόχο αποτελεί ουσιαστικά η απόκτηση

άδειας παραμονής ή και υπηκοότητας. Εκτιμήσεις φέρουν τους Ρώσους να δαπανούν περί τα 15 δισ. \$ ΗΠΑ ετησίως για την απόκτηση κατοικίας στο εξωτερικό. Ειδικοί διακρίνουν δύο κατηγορίες. Τους νέους αγοραστές μεσαίας τάξης με κύριους προορισμούς την Βουλγαρία, Κύπρο, Αίγυπτο και Ισπανία, οποίοι υπολογίζονται στο 25-40%. Το υπόλοιπο συνίσταται σε «εκατομμυριούχους» οι οποίοι ενδιαφέρονται κυρίως για περιοχές όπως η Κυανή Ακτή και το Παρίσι στην Γαλλία, η Αυστρία, Ελβετία, Λος Άντζελες, Φλόριδα και Νέα Υόρκη στις ΗΠΑ και το Λονδίνο. Ρωσικά κεφάλαια δεν συναντώνται συχνά σε επαγγελματικά ακίνητα, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν εξαιρέσεις, όπως η αγορά του πολυώρου Palais an der Oper στην Γερμανία αξίας περί τα 300 εκ. ευρώ, του κτιρίου Grand Buildings στην πλατεία Τραφάλγκαρ του Λονδίνου έναντι 250 εκ. ευρώ, της συμμετοχής της εταιρείας ОНЭКСИМ συμφερόντων του μεγαλοεπιχειρηματία Prokhorov στην κατασκευή του σταδίου Barclays Center στο Μπρούκλιν συνολικής επένδυσης 200 εκ. \$ ΗΠΑ, η συμμετοχή του επιχειρηματία Oleg Deripaska στην κατασκευή της μαρίνας Port Montenegro στο Μαυροβούνιο.

## Ε. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΡΩΣΙΑΣ ΤΟ 2016

### Ι. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, η πτωτική πορεία του διμερούς εμπορίου μεταξύ Ελλάδας – Ρωσίας συνεχίστηκε και κατά το 2016, παρουσιάζοντας όμως σημάδια επιβράδυνσης. Ο όγκος εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών μειώθηκε κατά 16,8% σε όρους αξίας και ανήλθε σε 3,6 δισ. ευρώ.

Σημαντική, ωστόσο, εξέλιξη κατά το περασμένο έτος ήταν η επιστροφή των ελληνικών εξαγωγών σε θετικό έδαφος μετά από τρία έτη συνεχούς πτώσης. Συγκεκριμένα, οι ελληνικές εξαγωγές κατέγραψαν μικρή άνοδο της τάξης του 1,1% και διαμορφώθηκαν σε 215,5 εκ. ευρώ. Από την άλλη πλευρά, οι εισαγωγές από τη Ρωσία συνέχισαν να μειώνονται με ρυθμό 18% και ανήλθαν σε 2,8 δισ. ευρώ. Το εμπορικό ισοζύγιο, παρά τη βελτίωσή του κατά περίπου 612 εκ. ευρώ, παρέμεινε έντονα ελλειμματικό για τη χώρα μας.

Οι επιδόσεις αυτές του διμερούς εμπορίου αντανakλούν τις αρνητικές επιπτώσεις που συνεχίζουν να έχουν η ρωσική απαγόρευση εισαγωγών αγροτικών προϊόντων από χώρες της Ε.Ε. και άλλες χώρες που εφήρμοσαν κυρώσεις προς τη Ρωσία για τη στάση της στην κρίση της Ουκρανίας, η σημαντική υποτίμηση του ρωσικού νομίσματος, η οποία συνεχίστηκε και κατά το 2016, καθώς και η μείωση της εγχώριας ζήτησης λόγω της ύφεσης της ρωσικής οικονομίας.

#### Σύνολο διμερούς εμπορίου Ελλάδας – Ρωσίας, 2016

|                          | 2016              |                         | 2015              |                         | Μεταβολή 2016/2015 |          |
|--------------------------|-------------------|-------------------------|-------------------|-------------------------|--------------------|----------|
|                          | Αξία<br>(σε ευρώ) | Ποσότητα<br>(σε 100 kg) | Αξία<br>(σε ευρώ) | Ποσότητα<br>(σε 100 kg) | Αξία               | Ποσότητα |
| <b>Εξαγωγές</b>          | 215.490.982       | 1.694.576               | 213.081.393       | 1.427.272               | 1,1%               | 18,7%    |
| <b>Εισαγωγές</b>         | 2.789.357.563     | 99.694.272              | 3.398.976.156     | 96.265.050              | -17,9%             | 3,6%     |
| <b>Όγκος Εμπορίου</b>    | 3.004.848.545     | 101.388.848             | 3.612.057.549     | 97.692.322              | -16,8%             | 3,8%     |
| <b>Εμπορικό Ισοζύγιο</b> | -2.573.866.581    | -97.999.696             | -3.185.894.763    | -94.837.778             | -19,2%             | 3,3%     |

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (προσωρινά στοιχεία), Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Μόσχας

Όσον αφορά στη σύνθεση των συνολικών ελληνικών εξαγωγών προς τη Ρωσία, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, τα ενδύματα και εξαρτήματα της ένδυσης από γούνα κατέχουν την πρώτη θέση, με μερίδιο 21% επί των συνολικών εξαγωγών, σημειώνοντας μικρή μείωση 3% σε σχέση με το 2015. Ακολουθούν τα λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά με μερίδιο 9%, τα ακατέργαστα καπνά με μερίδιο 7%, οι ανελκυστήρες με μερίδιο 3,6%, τα φύλλα και ταινίες από αργίλιο και οι σωλήνες από χαλκό με μερίδια 3,5%.

Από την πλευρά των εισαγωγών από τη Ρωσία, το συντριπτικό μερίδιο κατέχουν τα λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά, με μερίδιο 70,6% επί του συνόλου, και ακολουθούν το φυσικό αέριο με 13%, το αργίλιο (όχι σε κράμα και κράματα) με μερίδιο 7,8%, ο χαλκός με 1,5% και το σιτάρι και σμιγάδι με μερίδιο 1%.

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται τα 50 πρώτα ελληνικά εξαγόμενα προϊόντα, τα οποία αντιστοιχούν στο 88,7% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών προς τη Ρωσία για το 2016, και τα 50 πρώτα προϊόντα που η χώρα μας εισάγει από τη Ρωσία, τα οποία αντιστοιχούν στο 99,6% των συνολικών ρωσικών εξαγωγών προς την Ελλάδα.

**Ελληνικές εξαγωγές προς τη Ρωσία, 2016**  
**50 πρώτα προϊόντα**

| HS6 – Περιγραφή προϊόντος                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 2016              |                        | 2015              |                        | Μεταβολή<br>σε αξία | Μερίδιο<br>βάσει αξίας |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|------------------------|-------------------|------------------------|---------------------|------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Αξία<br>(σε ευρώ) | Ποσότητα<br>(σε 100kg) | Αξία<br>(σε ευρώ) | Ποσότητα<br>(σε 100kg) |                     |                        |
| 430310-Ενδύματα και εξαρτήματα της ένδυσης από γουνοδέρματα                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 45.453.609        | 722                    | 46.914.700        | 792                    | -3,1%               | 21,1%                  |
| 271019 Μεσαία λάδια και παρασκευάσματα, από πετρέλαιο ή από<br>ασφαλτούχα ορυκτά, άλλα από εκείνα που περιέχουν βιοντίζελ, που<br>δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού                                                                                                                                                                                                                                                                                | 18.608.251        | 381.175                | 12.886.787        | 243.438                | 44,4%               | 8,6%                   |
| 240110-Καπνιά ακατέργαστα ή που δεν έχουν βιομηχανοποιηθεί,<br>χωρίς αφαίρεση των μίσχων                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 15.361.408        | 32.675                 | 13.646.007        | 28.795                 | 12,6%               | 7,1%                   |
| 842810-Ανελκυστήρες και αναβατήρες φορτίου                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 7.744.631         | 17.368                 | 9.530.862         | 19.592                 | -18,7%              | 3,6%                   |
| 760720-Φύλλα και ταινίες, λεπτά, από αργίλιο (έστω και τυπωμένα ή<br>επικολλημένα σε χαρτί, χαρτόνι, πλαστικές ύλες ή παρόμοια<br>υποθέματα), με πάχος που δεν υπερβαίνει τα 0,2 mm (μη<br>περιλαμβανομένου του υποθέματος), σε υπόθεμα                                                                                                                                                                                                                        | 7.643.361         | 25.788                 | 12.384.485        | 41.687                 | -38,3%              | 3,5%                   |
| 741110-Σωλήνες κάθε είδους από χαλκό καθαρισμένο                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 7.467.417         | 13.506                 | 5.695.313         | 9.287                  | 31,1%               | 3,5%                   |
| 851769-Συσκευές για τη μετάδοση ή τη λήψη της φωνής, εικόνων ή<br>άλλων δεδομένων, στις οποίες περιλαμβάνονται οι συσκευές για την<br>επικοινωνία σε ενσύρματο ή ασύρματο δίκτυο (τοπικό δίκτυο ή δίκτυο<br>ευρείας περιοχής), άλλες από τους σταθμούς βάσης και τις συσκευές<br>για τη λήψη, τη μετατροπή και τη μετάδοση ή την αναγέννηση της<br>φωνής, των εικόνων ή άλλων δεδομένων, στις οποίες<br>περιλαμβάνονται οι συσκευές μεταγωγής και δρομολόγησης | 7.041.757         | 656                    | 4.318.421         | 408                    | 63,1%               | 3,3%                   |
| 320810-Χρώματα επίχρισης και βερνίκια με βάση πολυεστέρες,<br>διασκορπισμένα ή διαλυμένα σε μη υδατώδες μέσο                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 6.568.184         | 21.179                 | 7.301.593         | 23.531                 | -10,0%              | 3,0%                   |
| 890110-Επιβατικά πλοία, κρουαζιερόπλοια και παρόμοια πλοία που<br>έχουν κατασκευασθεί κυρίως για τη μεταφορά προσώπων.<br>Οχηματαγωγά (φέρι-μποτ)                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 6.300.000         | 0                      | 10.600.000        | 0                      | -40,6%              | 2,9%                   |
| 680221-Μάρμαρο, τραβερτίνη και αλάβαστρο και τεχνουργήματά τους,<br>απλώς λαξευμένες ή πριονισμένες και με επιφάνεια επίπεδη ή ομαλή                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 5.592.627         | 34.420                 | 1.876.385         | 12.034                 | 198,1%              | 2,6%                   |
| 240220-Τσιγάρα που περιέχουν καπνό                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 5.173.221         | 8.354                  | 3.273.708         | 5.616                  | 58,0%               | 2,4%                   |
| 150910-Παρθένο ελαιόλαδο και τα κλάσματά του                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 4.856.185         | 9.290                  | 3.402.906         | 6.619                  | 42,7%               | 2,3%                   |
| 841460 Απορροφητήρες, στους οποίους η μεγαλύτερη οριζόντια<br>πλευρά δεν υπερβαίνει τα 120 cm                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 4.795.969         | 8.076                  | 162.285           | 391                    | 2855,3%             | 2,2%                   |
| 381600-Τσιμέντα, κονιάματα, σκυροδέματα και παρόμοιες πυρίμαχες<br>συνθέσεις                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 3.279.827         | 94.590                 | 2.301.286         | 68.213                 | 42,5%               | 1,5%                   |
| 382490-Χημικά προϊόντα και παρασκευάσματα των χημικών ή<br>συναφών βιομηχανιών (στα οποία περιλαμβάνονται και εκείνα που<br>αποτελούνται από μείγματα φυσικών προϊόντων), που δεν<br>κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού                                                                                                                                                                                                                                 | 3.222.402         | 311.203                | 2.564.816         | 295.391                | 25,6%               | 1,5%                   |

| HS6 – Περιγραφή προϊόντος                                                                                                                                                                                                                                | 2016              |                        | 2015              |                        | Μεταβολή<br>σε αξία | Μερίδιο<br>βάσει αξίας |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|------------------------|-------------------|------------------------|---------------------|------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                          | Αξία<br>(σε ευρώ) | Ποσότητα<br>(σε 100kg) | Αξία<br>(σε ευρώ) | Ποσότητα<br>(σε 100kg) |                     |                        |
| 560122 Βάτες από υφαντικές ύλες και είδη από τις βάτες αυτές, από συνθετικές ή τεχνητές ίνες                                                                                                                                                             | 2.936.822         | 4.295                  | 274.175           | 385                    | 971,1%              | 1,4%                   |
| 392190 Πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες και λουρίδες από πλαστικές ύλες                                                                                                                                                                                 | 2.827.105         | 6.339                  | 6.327.568         | 14.203                 | -55,3%              | 1,3%                   |
| 200799-Γλυκά κουταλιού, ζελέδες, μαρμελάδες, πολτοί και πάστες καρπών και φρούτων, που παίρνονται από βράσιμο, με ή χωρίς προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών, άλλα από τα ομογενοποιημένα                                                              | 2.752.657         | 41.735                 | 8.114.788         | 99.620                 | -66,1%              | 1,3%                   |
| 200570-Ελιές, παρασκευασμένες ή διατηρημένες αλλιώς παρά με ξίδι ή οξικό οξύ, όχι κατεψυγμένες                                                                                                                                                           | 2.539.450         | 8.981                  | 1.473.200         | 5.240                  | 72,4%               | 1,2%                   |
| 430211-Γουνοδέρματα βιζόν ολόκληρα, έστω και χωρίς κεφάλια, ουρές ή πόδια, που δεν έχουν συναρμολογηθεί                                                                                                                                                  | 2.492.355         | 98                     | 805.593           | 23                     | 209,4%              | 1,2%                   |
| 271012-Ελαφρά λάδια και παρασκευάσματα, από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά                                                                                                                                                                            | 2.460.518         | 56.104                 | 3.271.803         | 58.777                 | -24,8%              | 1,1%                   |
| 540720-Υφάσματα που κατασκευάζονται από λουρίδες ή παρόμοιες μορφές, από νήματα από συνθετικές ίνες συνεχείς                                                                                                                                             | 1.965.249         | 9.019                  | 1.823.400         | 7.605                  | 7,8%                | 0,9%                   |
| 200870-Ροδάκινα, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και τα brugnonis και nectarines, αλλιώς παρασκευασμένα ή διατηρημένα, με ή χωρίς προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών ή αλκοόλης                                                                           | 1.720.520         | 19.347                 | 2.317.912         | 25.721                 | -25,8%              | 0,8%                   |
| 430219 Γουνοδέρματα ολόκληρα, έστω και χωρίς κεφάλια, ουρές ή πόδια, που δεν έχουν συναρμολογηθεί, άλλα από βιζόν                                                                                                                                        | 1.504.000         | 133                    | 174.929           | 8                      | 759,8%              | 0,7%                   |
| 240120-Καπνά ακατέργαστα, με μερική ή ολική αφαίρεση των μίσχων                                                                                                                                                                                          | 1.472.760         | 4.939                  | 1.655.435         | 5.736                  | -11,0%              | 0,7%                   |
| 842481 Γεωργικές ή κηπουρικές μηχανικές συσκευές (έστω και του χεριού) για την εκτόξευση, διασπορά ή ψεκασμό υγρών υλών ή υλών σε σκόνη                                                                                                                  | 1.365.856         | 4.675                  | 979.463           | 3.285                  | 39,4%               | 0,6%                   |
| 940510 Πολύφωτα και άλλες ηλεκτρικές συσκευές φωτισμού που κρεμιούνται ή στερεώνονται στην οροφή ή στον τοίχο, με εξαίρεση εκείνες των τύπων που χρησιμοποιούνται για τον φωτισμό των δημόσιων χώρων ή οδών                                              | 1.295.886         | 379                    | 527.060           | 181                    | 145,9%              | 0,6%                   |
| 250900-Κιμωλία                                                                                                                                                                                                                                           | 1.250.805         | 219.095                | 1.468.734         | 259.945                | -14,8%              | 0,6%                   |
| 390950-Πολυουρεθάνες, σε αρχικές μορφές                                                                                                                                                                                                                  | 1.226.405         | 5.814                  | 1.426.358         | 6.155                  | -14,0%              | 0,6%                   |
| 330499-Προϊόντα ομορφιάς ή φτιασιδώματος (μακιγιάζ) παρασκευασμένα και παρασκευάσματα για τη συντήρηση ή τη φροντίδα του δέρματος, άλλα από τα φάρμακα, στα οποία περιλαμβάνονται και τα αντιηλιακά παρασκευάσματα και τα παρασκευάσματα για το μαύρισμα | 1.222.824         | 2.435                  | 4.087.412         | 13.358                 | -70,1%              | 0,6%                   |
| 850720 Άλλοι συσσωρευτές με μόλυβδο                                                                                                                                                                                                                      | 1.218.592         | 4.284                  | 261.049           | 781                    | 366,8%              | 0,6%                   |



| HS6 – Περιγραφή προϊόντος                                                                                                                                                                                                  | 2016              |                        | 2015              |                        | Μεταβολή<br>σε αξία | Μερίδιο<br>βάσει αξίας |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|------------------------|-------------------|------------------------|---------------------|------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                            | Αξία<br>(σε ευρώ) | Ποσότητα<br>(σε 100kg) | Αξία<br>(σε ευρώ) | Ποσότητα<br>(σε 100kg) |                     |                        |
| 610610 Φορέματα-πουκάμισα (σεμιζιέ), μπλούζες, μπλούζες-πουκάμισα και πουκαμισάκια, από πλεκτό, για γυναίκες ή κορίτσια, από βαμβάκι                                                                                       | 929.380           | 85                     | 983.323           | 92                     | -5,5%               | 0,4%                   |
| 640620-Εξωτερικά πέλματα και τακούνια, από καουτσούκ ή από πλαστική ύλη                                                                                                                                                    | 817.020           | 723                    | 767.495           | 672                    | 6,5%                | 0,4%                   |
| 760410 Ράβδοι και είδη καθορισμένης μορφής από όχι σε κράμα αργίλιο                                                                                                                                                        | 754.329           | 2.430                  | 307.125           | 903                    | 145,6%              | 0,4%                   |
| 681091 Στοιχεία προκατασκευασμένα για την οικοδομή ή για έργα πολιτικών μηχανικών από τσιμέντο, σκυρόδεμα ή τεχνητή πέτρα                                                                                                  | 752.919           | 32.921                 | 281.196           | 11.519                 | 167,8%              | 0,3%                   |
| 760711-Φύλλα και ταινίες, λεπτά, από αργίλιο (έστω και τυπωμένα ή επικολλημένα σε χαρτί, χαρτόνι, πλαστικές ύλες ή παρόμοια υποθέματα), με πάχος που δεν υπερβαίνει τα 0,2 mm, χωρίς υπόθεμα, που έχουν υποστεί απλή έλαση | 719.309           | 2.318                  | 902.286           | 2.596                  | -20,3%              | 0,3%                   |
| 151000-Άλλα λάδια και τα κλάσματά τους, που παίρνονται αποκλειστικά από ελιές, έστω και εξευγενισμένα, αλλά όχι χημικώς μετασχηματισμένα, και μείγματα από αυτά τα λάδια ή τα κλάσματα με λάδια ή κλάσματα του ελαιολάδου  | 709.875           | 3.497                  | 548.068           | 2.559                  | 29,5%               | 0,3%                   |
| 841850-Άλλα έπιπλα (κιβώτια, ντουλάπια, βιτρίνες τραπέζια και παρόμοια έπιπλα) για την διατήρηση και την έκθεση προϊόντων, που ενσωματώνουν εξοπλισμό για την παραγωγή ψύχους                                              | 627.977           | 1.375                  | 587.313           | 1.410                  | 6,9%                | 0,3%                   |
| 620331 Σακάκια για άνδρε ή αγόρια από μαλλί ή τρίχες εκλεκτής ποιότητας                                                                                                                                                    | 615.205           | 15                     | 245.581           | 4                      | 150,5%              | 0,3%                   |
| 843810 Μηχανές και συσκευές για την αρτοποιία, την ζαχαροπλαστική, τη μπισκοτοποιία ή την παρασκευή ζυμαρικών                                                                                                              | 613.500           | 250                    | 287.376           | 98                     | 113,5%              | 0,3%                   |
| 340120 Σαπούνια με άλλες μορφές (νιφάδες, τρίμματα, σε μορφή κόκκων ή σκόνες)                                                                                                                                              | 556.253           | 3.153                  | 162.842           | 790                    | 241,6%              | 0,3%                   |
| 392010 Άλλες πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες και λουρίδες από πολυμερή του αιθυλενίου                                                                                                                                    | 551.781           | 1.868                  | 1.033.056         | 2.402                  | -46,6%              | 0,3%                   |
| 580640 Ταινίες χωρίς υφάδι, από νήματα ή ίνες παραλληλισμένα και κολλημένα (bolducs)                                                                                                                                       | 539.705           | 388                    | 291.009           | 155                    | 85,5%               | 0,3%                   |
| 420310 Ενδύματα από δέρμα φυσικό ή ανασχηματισμένο                                                                                                                                                                         | 535.395           | 9                      | 373.106           | 6                      | 43,5%               | 0,2%                   |
| 390311 Πολυστυρόλιο, σε αρχικές μορφές, που μπορεί να διογκωθεί                                                                                                                                                            | 523.226           | 4.290                  | 24.255            | 198                    | 2057,2%             | 0,2%                   |
| 847982-Μηχανές και συσκευές για την ανάμειξη, τη μάλαξη, το κοπάνισμα, τον τεμαχισμό, το κοσκίνισμα, την ομογενοποίηση, τη γαλακτωματοποίηση ή την ανατάραξη                                                               | 517.825           | 241                    | 634.400           | 379                    | -18,4%              | 0,2%                   |
| 620640 Φορέματα-πουκάμισα (σεμιζιέ), μπλούζες, μπλούζες-πουκάμισα και πουκαμισάκια για γυναίκες ή κορίτσια, από συνθετικές                                                                                                 | 495.694           | 61                     | 465.294           | 57                     | 6,5%                | 0,2%                   |



| HS6 – Περιγραφή προϊόντος                                                                                                           | 2016               |                        | 2015               |                        | Μεταβολή<br>σε αξία | Μερίδιο<br>βάσει αξίας |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------------------|--------------------|------------------------|---------------------|------------------------|
|                                                                                                                                     | Αξία<br>(σε ευρώ)  | Ποσότητα<br>(σε 100kg) | Αξία<br>(σε ευρώ)  | Ποσότητα<br>(σε 100kg) |                     |                        |
| ή τεχνητές ίνες                                                                                                                     |                    |                        |                    |                        |                     |                        |
| 251741 Κόκκοι, θραύσματα και σκόνες από μάρμαρο                                                                                     | 480.424            | 96.607                 | 1.796              | 365                    | 26649,7%            | 0,2%                   |
| 321490 Επιχρίσματα μη πυρίμαχα των τύπων που χρησιμοποιούνται προσόψεις, εσωτερικούς τοίχους, δάπεδα, οροφές ή παρόμοιες επιφάνειες | 474.862            | 2.170                  | 455.935            | 2.592                  | 4,2%                | 0,2%                   |
| 843390 Μέρη μηχανών, συσκευών και μηχανικών επινοήσεων για τη συγκομιδή ή τον αλωνισμό των γεωργικών προϊόντων                      | 473.193            | 682                    | 332.732            | 458                    | 42,2%               | 0,2%                   |
| <b>Σύνολο 50 πρώτων προϊόντων</b>                                                                                                   | <b>191.048.525</b> | <b>1.499.757</b>       | <b>180.532.621</b> | <b>1.284.072</b>       | <b>5,8%</b>         | <b>88,7%</b>           |
| <b>Σύνολο ελληνικών εξαγωγών προς Ρωσία</b>                                                                                         | <b>215.491.137</b> | <b>1.694.550</b>       | <b>213.081.393</b> | <b>1.427.266</b>       | <b>1,1%</b>         | <b>100,0%</b>          |

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Eurostat), Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Μόσχας

**Εισαγωγές από τη Ρωσία, 2016**  
**50 πρώτα προϊόντα**

| HS6 - Περιγραφή προϊόντος                                                                                                                                                                            | 2016              |                        | 2015              |                        | Μεταβολή<br>σε αξία | Μερίδιο<br>βάσει<br>αξίας |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|------------------------|-------------------|------------------------|---------------------|---------------------------|
|                                                                                                                                                                                                      | Αξία<br>(σε ευρώ) | Ποσότητα<br>(σε 100kg) | Αξία<br>(σε ευρώ) | Ποσότητα<br>(σε 100kg) |                     |                           |
| 271019-Μεσαία λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά, άλλα από τα ακατέργαστα                                                                                                                   | 1.217.192.806     | 42.699.802             | 1.320.959.580     | 38.268.534             | -7,9%               | 43,5%                     |
| 270900-Λάδια ακατέργαστα, από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά                                                                                                                                      | 759.631.618       | 26.349.170             | 1.175.131.462     | 34.587.756             | -35,4%              | 27,1%                     |
| 271121 Αέριο φυσικό σε αεριώδη κατάσταση                                                                                                                                                             | 370.538.603       | 19.359.166             | 428.951.218       | 13.960.684             | -13,6%              | 13,2%                     |
| 760110-Αργίλιο όχι σε κράμα                                                                                                                                                                          | 134.199.861       | 876.685                | 172.846.724       | 999.115                | -22,4%              | 4,8%                      |
| 760120-Κράματα αργιλίου                                                                                                                                                                              | 84.903.662        | 524.273                | 69.435.158        | 366.616                | 22,3%               | 3,0%                      |
| 740311-Χαλκός καθαρισμένος στη μορφή καθόδων και τμημάτων καθόδων                                                                                                                                    | 41.518.053        | 96.190                 | 36.237.368        | 67.884                 | 14,6%               | 1,5%                      |
| 100199-Σιτάρι και σμιγάδι (άλλο από αυτό για σπορά και το σκληρό σιτάρι)                                                                                                                             | 28.950.257        | 1.487.748              | 42.635.553        | 1.918.432              | -32,1%              | 1,0%                      |
| 100590-Καλαμπόκι (άλλο από αυτό για σπορά)                                                                                                                                                           | 26.092.348        | 1.609.940              | 18.061.983        | 1.074.472              | 44,5%               | 0,9%                      |
| 720449 Απορρίμματα και θραύσματα σιδήρου ή χάλυβα                                                                                                                                                    | 19.610.476        | 941.493                | 1.231.413         | 49.000                 | 1492,5%             | 0,7%                      |
| 270112-Λιθάνθρακας ασφαλτούχος                                                                                                                                                                       | 17.469.173        | 3.063.700              | 10.909.356        | 1.736.029              | 60,1%               | 0,6%                      |
| 441232-Ξυλεία, που έχει τουλάχιστον ένα εξωτερικό επιμέρους φύλλο (πτυχή) από ξυλεία άλλη των κωνοφόρων                                                                                              | 7.873.828         | 121.966                | 6.023.688         | 78.156                 | 30,7%               | 0,3%                      |
| 310540-Διυδρογονορθοφωσφορικό αμμώνιο (μονοαμμωνιακό φωσφορικό άλας), έστω και σε μείγμα με υδρογονορθοφωσφορικό διαμμώνιο (διαμμωνιακό φωσφορικό άλας)                                              | 7.838.279         | 219.072                | 8.248.348         | 180.225                | -5,0%               | 0,3%                      |
| 310210-Ουρία, έστω και σε υδατικό διάλυμα                                                                                                                                                            | 7.140.816         | 346.453                | 5.857.987         | 201.186                | 21,9%               | 0,3%                      |
| 430180-Γουνοδέρματα ακατέργαστα, ολόκληρα, έστω και χωρίς κεφάλια, ουρές ή πόδια, άλλα από τα βιζόν, των αρνιών και των αλεπούδων                                                                    | 5.214.428         | 60                     | 7.033.884         | 53                     | -25,9%              | 0,2%                      |
| 760511-Σύρματα από αργίλιο όχι σε κράμα, στα οποία η πιο μεγάλη διάσταση της εγκάρσιας τομής υπερβαίνει τα 7 mm                                                                                      | 4.856.620         | 27.959                 | 2.298.804         | 12.038                 | 111,3%              | 0,2%                      |
| 480100-Χαρτί εφημερίδων, σε κυλίνδρους ή σε φύλλα                                                                                                                                                    | 4.433.924         | 88.667                 | 6.433.925         | 125.989                | -31,1%              | 0,2%                      |
| 401110-Επίσωτρα με πιεσμένο αέρα, καινούργια, από καουτσούκ, των τύπων που χρησιμοποιούνται για επιβατικά αυτοκίνητα (στα οποία περιλαμβάνονται και τα αυτοκίνητα του τύπου break και τα αγωνιστικά) | 3.492.707         | 10.579                 | 3.959.609         | 8.694                  | -11,8%              | 0,1%                      |

| HS6 - Περιγραφή προϊόντος                                                                                                                                                                                             | 2016              |                        | 2015              |                        | Μεταβολή<br>σε αξία | Μερίδιο<br>βάσει<br>αξίας |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|------------------------|-------------------|------------------------|---------------------|---------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                       | Αξία<br>(σε ευρώ) | Ποσότητα<br>(σε 100kg) | Αξία<br>(σε ευρώ) | Ποσότητα<br>(σε 100kg) |                     |                           |
| 440710-Ξυλεία κωνοφόρων, πριονισμένη ή πελεκημένη κατά μήκος, κομμένη εγκάρσια ή ξετυλιγμένη, έστω και πλανισμένη, λειασμένη με ελαφρόπετρα ή κολλημένη με εγκάρσια συνένωση, πάχους που υπερβαίνει τα 6 mm           | 3.364.840         | 75.702                 | 3.045.590         | 65.393                 | 10,5%               | 0,1%                      |
| 140490-Φυτικά προϊόντα που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού                                                                                                                                              | 3.306.616         | 624.267                | 5.072.887         | 716.795                | -34,8%              | 0,1%                      |
| 230630-Πίτες και άλλα στερεά υπολείμματα, έστω και σπασμένα ή συσσωματωμένα με μορφή σβόλων, από την εξαγωγή σπερμάτων ηλιοτρόπιου                                                                                    | 3.017.408         | 162.270                | 3.311.131         | 154.640                | -8,9%               | 0,1%                      |
| 283526-Φωσφορικά του ασβεστίου, άλλα από αυτά του μονο- ή δινατρίου, του καλλίου και το υδρογονοορθοφωσφορικό του ασβεστίου                                                                                           | 2.588.996         | 64.934                 | 3.093.458         | 64.888                 | -16,3%              | 0,1%                      |
| 480411-Χαρτί και χαρτόνια για επικάλυψη, με την ονομασία «kraftliner», μη λευκασμένα                                                                                                                                  | 2.454.528         | 46.815                 | 1.821.805         | 34.628                 | 34,7%               | 0,1%                      |
| 700529 Κρύσταλλο (γυαλί ριχτό και γυαλί με ισοπεδωμένη ή στιλβωμένη επιφάνεια) σε φύλλα, όχι κατεργασμένο, μη οπλισμένο                                                                                               | 2.408.034         | 109.900                | 0                 | 0                      |                     | 0,1%                      |
| 480511-Χαρτί ημιχημικό για αυλακώσεις                                                                                                                                                                                 | 2.399.524         | 44.218                 | 3.174.653         | 59.101                 | -24,4%              | 0,1%                      |
| 270111-Ανθρακίτης, έστω και σε σκόνη, αλλά μη συσσωματωμένος                                                                                                                                                          | 2.316.542         | 217.428                | 1.858.440         | 142.095                | 24,6%               | 0,1%                      |
| 230320-Πολτοί τεύτλων, υπολείμματα ζαχαροκάλαμου και άλλα απορρίμματα ζαχαροποιίας                                                                                                                                    | 2.024.710         | 144.711                | 1.351.389         | 103.601                | 49,8%               | 0,1%                      |
| 310221-Θειικό αμμώνιο                                                                                                                                                                                                 | 1.685.769         | 121.176                | 4.071.137         | 275.166                | -58,6%              | 0,1%                      |
| 720839-Πλατέα προϊόντα έλασης, από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβες, με πλάτος 600 mm ή περισσότερο, που έχουν ελαθεί σε θερμή κατάσταση, μη επιστρωμένα με άλλο μέταλλο ούτε επενδυμένα, με πάχος κατώτερο των 3 mm | 1.630.073         | 50.731                 | 5.467.990         | 129.927                | -70,2%              | 0,1%                      |
| 430219 Γουνοδέρματα δεψασμένα ή κατεργασμένα, ολόκληρα, έστω και χωρίς κεφάλια, ουρές ή πόδια, που δεν έχουν συναρμολογηθεί, άλλα από τα βιζόν                                                                        | 1.604.055         | 16                     | 814.819           | 61                     | 96,9%               | 0,1%                      |

| HS6 - Περιγραφή προϊόντος                                                                                                                                                                                                                                  | 2016              |                        | 2015              |                        | Μεταβολή<br>σε αξία | Μερίδιο<br>βάσει<br>αξίας |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|------------------------|-------------------|------------------------|---------------------|---------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                            | Αξία<br>(σε ευρώ) | Ποσότητα<br>(σε 100kg) | Αξία<br>(σε ευρώ) | Ποσότητα<br>(σε 100kg) |                     |                           |
| 830990-Πώματα, καπάκια (σκεπάσματα), καπάκια (καφούλια) για φιάλες, πώματα βιδωτά για βαρέλια, πλάκες πωμάτων, μολυβδοσφραγίδες και άλλα εξαρτήματα για τη συσκευασία, από κοινά μέταλλα                                                                   | 1.603.188         | 2.675                  | 1.568.378         | 2.680                  | 2,2%                | 0,1%                      |
| 291532 Οξικό βινύλιο                                                                                                                                                                                                                                       | 1.548.562         | 16.029                 | 613.980           | 5.940                  | 152,2%              | 0,1%                      |
| 280300-Άνθρακας (αιθάλες από άνθρακα και άλλες μορφές άνθρακα που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού)                                                                                                                                           | 1.351.982         | 22.137                 | 2.275.151         | 29.268                 | -40,6%              | 0,0%                      |
| 720837-Πλατέα προϊόντα έλασης, από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβες, με πλάτος 600 mm ή περισσότερο, που έχουν ελαθεί σε θερμή κατάσταση, μη επιστρωμένα με άλλο μέταλλο ούτε επενδυμένα, με πάχος 4,75 mm ή περισσότερο αλλά που δεν υπερβαίνει τα 10 mm | 1.184.910         | 38.857                 | 2.021.984         | 53.402                 | -41,4%              | 0,0%                      |
| 271112-Προπάνιο υγροποιημένο                                                                                                                                                                                                                               | 1.151.819         | 33.583                 | 2.519.696         | 56.525                 | -54,3%              | 0,0%                      |
| 720838-Πλατέα προϊόντα έλασης, από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβες, με πλάτος 600 mm ή περισσότερο, που έχουν ελαθεί σε θερμή κατάσταση, μη επιστρωμένα με άλλο μέταλλο ούτε επενδυμένα, με πάχος 3 mm ή περισσότερο αλλά λιγότερο των 4,75 mm           | 1.104.222         | 34.980                 | 798.891           | 21.137                 | 38,2%               | 0,0%                      |
| 310559 Άλλα λιπάσματα ορυκτά ή χημικά που περιέχουν τα δύο λιπαντικά στοιχεία: άζωτο και φωσφόρο                                                                                                                                                           | 1.052.329         | 42.880                 | 0                 | 0                      |                     | 0,0%                      |
| 731210 Κλώνοι (μονόκλωνα συρματόσχοινα) και καλώδια (πολύκλωνα συρματόσχοινα)                                                                                                                                                                              | 990.569           | 11.012                 | 0                 | 0                      |                     | 0,0%                      |
| 170390 Μελάσσες που προκύπτουν από την εκχύλιση ή τον εξευγενισμό (ραφινάρισμα) της ζάχαρης                                                                                                                                                                | 877.411           | 75.415                 | 222.965           | 20.087                 | 293,5%              | 0,0%                      |
| 290511 Μεθανόλη (μεθυλική αλκοόλη)                                                                                                                                                                                                                         | 738.065           | 29.904                 | 593.534           | 19.943                 | 24,4%               | 0,0%                      |
| 392020-Πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες και λουρίδες, από πλαστικές ύλες μη κυψελώδεις, μη ενισχυμένες ούτε με απανωτές στρώσεις ούτε όμοια συνδυασμένες με άλλες ύλες, χωρίς υπόθεμα, από πολυμερή του προπυλενίου                                       | 737.793           | 5.585                  | 3.845.313         | 27.929                 | -80,8%              | 0,0%                      |
| 290250 Στυρόλιο                                                                                                                                                                                                                                            | 728.805           | 6.856                  | 662.189           | 4.800                  | 10,1%               | 0,0%                      |
| 401120 Επίσωτρα με πιεσμένο αέρα, καινούργια, από καουτσούκ, των τύπων που χρησιμοποιούνται για λεωφορεία ή φορτηγά                                                                                                                                        | 725.633           | 2.833                  | 105.895           | 387                    | 585,2%              | 0,0%                      |

| HS6 - Περιγραφή προϊόντος                                                                                                                                               | 2016                 |                        | 2015                 |                        | Μεταβολή<br>σε αξία | Μερίδιο<br>βάσει<br>αξίας |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|------------------------|----------------------|------------------------|---------------------|---------------------------|
|                                                                                                                                                                         | Αξία<br>(σε ευρώ)    | Ποσότητα<br>(σε 100kg) | Αξία<br>(σε ευρώ)    | Ποσότητα<br>(σε 100kg) |                     |                           |
| 470329 Χημικοί πολτοί από ξύλο, ημιλευκασμένοι ή λευκασμένοι, άλλοι από των κωνοφόρων                                                                                   | 591.542              | 11.965                 | 12.519               | 240                    | 4625,2%             | 0,0%                      |
| 841850 Έπιπλα (κιβώτια, ντουλάπια, βιτρίνες τραπέζια και παρόμοια έπιπλα) για τη διατήρηση και την έκθεση προϊόντων, που ενσωματώνουν εξοπλισμό για την παραγωγή ψύχους | 588.867              | 1.140                  | 9.059                | 13                     | 6400,4%             | 0,0%                      |
| 271113 Βουτάνια υγροποιημένα                                                                                                                                            | 580.816              | 18.694                 | 845.130              | 23.131                 | -31,3%              | 0,0%                      |
| 481159 Χαρτί και χαρτόνια, με επάλειψη, εμποτισμένα ή επικαλυμμένα με πλαστική ύλη                                                                                      | 547.026              | 2.044                  | 154.807              | 610                    | 253,4%              | 0,0%                      |
| 845011 Μηχανές για το πλύσιμο των ασπρόρουχων, έστω και με διάταξη στεγνώματος, εντελώς αυτόματες                                                                       | 517.004              | 2.170                  | 130.206              | 517                    | 297,1%              | 0,0%                      |
| 441239 Ξυλεία σε φύλλα πολύστρωτα αντικολλητά (κόντρα-πλακέ), που έχει και τα δύο εξωτερικά επιμέρους φύλλα (στρώσεις) από ξυλεία κωνοφόρων                             | 505.897              | 7.966                  | 541.261              | 7.153                  | -6,5%               | 0,0%                      |
| 470321 Χημικοί πολτοί από ξύλο, ημιλευκασμένοι ή λευκασμένοι, κωνοφόρων                                                                                                 | 470.732              | 10.233                 | 0                    | 0                      |                     | 0,0%                      |
| 220860 Βότκα                                                                                                                                                            | 465.229              | 1.295                  | 346.461              | 993                    | 34,3%               | 0,0%                      |
| <b>Σύνολο 50 πρώτων προϊόντων</b>                                                                                                                                       | <b>2.787.820.955</b> | <b>99.863.344</b>      | <b>3.366.606.778</b> | <b>95.655.913</b>      | <b>-17,2%</b>       | <b>99,6%</b>              |
| <b>Σύνολο ελληνικών εισαγωγών από τη Ρωσία</b>                                                                                                                          | <b>2.799.905.383</b> | <b>100.012.273</b>     | <b>3.398.976.156</b> | <b>96.265.045</b>      | <b>-17,6%</b>       | <b>100,0%</b>             |

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Eurostat), Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Μόσχας

Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω παρατηρούμε τα εξής: Η επιστροφή των ελληνικών εξαγωγών σε θετικό έδαφος οφείλεται κυρίως στην θεαματική αύξηση που παρουσιάζουν οι εξαγωγές σωλήνων από χαλκό, τηλεφωνικών συσκευών, μαρμάρων, τσιγάρων, ελαιολάδου, απορροφητήρων και τσιμέντων.

Επισημαίνουμε ότι οι εξαγωγές της δασμολογικής κατηγορίας 43.03.10.90 «γουνοδέρματα» είναι στην πραγματικότητα μεγαλύτερες, διότι μεγάλος αριθμός Ρώσων αγοραστών προβαίνουν σε ιδιωτικές αγορές όταν επισκέπτονται την Ελλάδα, είτε ως τουρίστες είτε ως επισκέπτες οργανωμένων προς τούτο εκδρομών, τις οποίες πραγματοποιούν τουριστικά γραφεία σε συνεννόηση με ελληνικές επιχειρήσεις παραγωγής και εμπορίας γουνών. Πλην όμως δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία γι' αυτές τις αγορές και επομένως δεν μπορούμε να προβούμε σε οιαδήποτε εκτίμηση για το μέγεθός τους.

Όσον αφορά τις ρωσικές εξαγωγές προς Ελλάδα, οι οποίες ακολούθησαν επίσης πτωτική πορεία κατά 18%, παρατηρούμε ότι οι τρεις πρώτες δασμολογικές κατηγορίες, οι οποίες αφορούν προϊόντα ενέργειας, καταλαμβάνουν το συντριπτικό ποσοστό των ρωσικών εξαγωγών προς τη χώρα μας και ανέρχονται αθροιστικά στο 84% του συνόλου. Το γεγονός δε αυτό αποτελεί διαχρονικό χαρακτηριστικό των ρωσικών εξαγωγών προς τη χώρα μας, αν και κατά τα τελευταία έτη παρατηρείται μικρή μείωση του ποσοστού αυτού από τα επίπεδα του 92% που ήταν τα προηγούμενα έτη.

Αντιθέτως, οι ελληνικές εξαγωγές παρουσιάζουν έντονη διαφοροποίηση με τις πρώτες δεκαπέντε σε αξία δασμολογικές κατηγορίες να αποτελούν αθροιστικά το 72,5% του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών προς τη Ρωσία.

## **II. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΡΟΕΣ**

### **α) Ρωσικές Επενδύσεις στην Ελλάδα**

Σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ρωσίας, το απόθεμα ρωσικών ΞΑΕ στην Ελλάδα στις 31.12.2016 διαμορφώθηκε στα 683 εκ. δολάρια ΗΠΑ, αυξημένο κατά 8,9% από το τέλος του 2015 (629 εκ. δολάρια ΗΠΑ). Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 0,2% των συνολικών ρωσικών ΞΑΕ στο εξωτερικό.

Κατά το 2016, στην Ελλάδα εισέρρευσαν ρωσικές ΞΑΕ αξίας 15 εκ. δολαρίων ΗΠΑ (2015: 12 εκ. δολ.), που αντιστοιχεί στο 0,1% των συνολικών εξερχόμενων ρωσικών ΞΑΕ κατά το υπό εξέταση έτος.

Οι ρωσικές ΞΑΕ στην Ελλάδα κατευθύνονται κυρίως στους τομείς της ενέργειας, τον χρηματοπιστωτικό, τις τηλεπικοινωνίες, τον τουρισμό και τα ακίνητα, καθώς και τον τομέα των τροφίμων.

Ενέργεια: Η ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ GAS AE, η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα της ενεργείας ανήκει κατά 50% στον Όμιλο Κοπελούζου και 50% στη ρωσική Gazprom. Η ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ GAS AE ιδρύθηκε το 1991 και έχει ως στόχο της την προμήθεια φυσικού αερίου στην ελληνική αγορά και την ανάπτυξη, κατασκευή και λειτουργία ενεργειακών έργων.

Τραπεζικός τομέας: η Bank Kedr έλαβε το 2007 άδεια έναρξης τραπεζικών εργασιών στην Ελλάδα. Η Bank Kedr ιδρύθηκε το 1991 και είναι η 143η τράπεζα της Ρωσίας με βάση τα

στοιχεία του ενεργητικού της. Ωστόσο, συγκαταλέγεται μεταξύ των 50 μεγαλύτερων ρωσικών εμπορικών τραπεζών βάσει των καταθέσεων.

Το Μάιο του 2011 η ο όμιλος ICT ο οποίος δραστηριοποιείται μεταξύ άλλων στους τομείς ενέργειας και ορυχείων, ενώ ο ιδιοκτήτης της Alexander Nesis είναι από τους βασικούς μετόχους της μεγαλύτερης ιδιωτικής τράπεζας στην Ρωσία OTKRITIE FC BANK, απέκτησε το 5% της Τράπεζας Πειραιώς.

Τηλεπικοινωνίες: η ρωσική Sistema Holding είναι παρούσα στην ελληνική τηλεπικοινωνιακή αγορά μέσω των θυγατρικών της Concern Sitronics και Komstar. Η Concern Sitronics εξαγόρασε στις 30/6/2006 το 51% της ελληνικής INTRACOM TELECOM έναντι €120 εκ. Παράλληλα, η ρωσική τηλεπικοινωνιακή εταιρεία JSC Komstar εξαγόρασε το 51% της Hellas On Line AE (HoL) έναντι τιμήματος €47,9 εκ. μέσω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η Sistema τοποθετείται στην ελληνική αγορά ως βασικός ανταγωνιστής του ΟΤΕ.

Οπτικά συστήματα: πέραν των ανωτέρω, η Rosoboronexport, η οποία έχει το αποκλειστικό δικαίωμα εξαγωγής ρωσικών οπλικών συστημάτων, έχει συστήσει θυγατρική στην Ελλάδα, την Rosoboron Service – Hellas.

Ακίνητα/Τουρισμός: το 2013 ο Dmitry Ribolovlev αγόρασε για 115 εκ. € το γνωστό νησί Σκορπιός από την Αθηνά Ωνάση. Η ξενοδοχειακή αλυσίδα Atlantica Hotels & Resorts (κατά 50% ανήκει στο γερμανικό όμιλο TUI) και το ρωσικό τουριστικό πρακτορείο Nataly Tours ανακοίνωσαν την από κοινού έναρξη επενδυτικού σχεδίου στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, οι δύο εταίροι σκοπεύουν σε διάστημα πενταετίας να κατασκευάσουν στη χώρα μας είκοσι (20) νέα ξενοδοχεία, το δε ύψος της επένδυσης υπολογίζεται σε 1,2 δισ. €.

Ο όμιλος Mouzenidis κυρίαρχος εδώ και χρόνια της διμερούς τουριστικής αγοράς μέσω του Mouzenidis Travel πρόσθεσε πρόσφατα στο χαρτοφυλάκιο του την αεροπορική εταιρεία Ellinair, την εταιρεία διαχείρισης ακινήτων Mouzenidis Real Estate, το ορθόδοξο προσκυνηματικό κέντρο Solun, τα ξενοδοχεία «Potidea Palace» και «Portes Palace» στη Χαλκιδική, τον χώρο στάθμευσης αυτοκινήτων και την αίθουσα VIP στο αεροδρόμιο «Μακεδονία», την εταιρεία παραγωγής κρασιού Mouzenidis Wine και το κελάρι-κάβα Kava Idea, την εταιρεία αερομεταφορών φορτίων (cargo) CSR Air Services και το πόρταλ Grecomania.ru.

Επίσης, ο μεγάλος ρωσικός όμιλος 'Agroinvest-MIRUM' επένδυσε ήδη το ποσόν των 100 εκ. € με αρχικό σχέδιο επένδυσης 400 εκατ. €. Τον Ιούνιο 2008 η συγκεκριμένη εταιρεία εξαγόρασε τμηματικά 2.000 στρέμματα στην Ανατολική Κρήτη, πλησίον της ξενοδοχειακής μονάδας «Elunda Domes». Η συγκεκριμένη επένδυση λόγω προβλημάτων (πρόβλημα παραμεθόριας περιοχής, χωροταξικά προβλήματα) προχωρά, προς το παρόν τουλάχιστον, μόνον εν μέρει.

Πρόσφατα, ο ρωσικός όμιλος 'wimm bill Dann', εξαγόρασε την γαλακτοβιομηχανία 'ΔΩΔΩΝΗ'. Η ρωσικών συμφερόντων εταιρεία του ομογενούς Ιβάν Σαββίδη εξαγόρασε την καπνοβιομηχανία ΣΕΚΑΠ, εκμίσθωσε για ένα έτος το Ξενοδοχείο 'Macedonia Palace' και κέρδισε τον διαγωνισμό ιδιωτικοποίησης για το 'Ξενία' στο Παλιούρι.

Σημαντικό καταγράφεται επίσης το ενδιαφέρον ρωσικών ομίλων στο πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων του 'Λιμένος Θεσσαλονίκης', 'Περιφερειακά αεροδρόμια', κλπ. Ωστόσο, σημειώνεται ότι το αρχικά εκπεφρασμένο ενδιαφέρον των Ρωσικών Σιδηροδρόμων RZD να συμμετάσχουν στην ιδιωτικοποίηση της ΤΡΑΙΝΟΣΕ και της Ελληνικής Εταιρείας Συντήρησης Σιδηροδρομικού Τροχαίου Υλικού (ΕΕΣΣΤΥ) δεν υλοποιήθηκε, καθώς η εταιρεία δεν κατέθεσε

τελικώς δεσμευτική προσφορά κατά τη διαγωνιστική διαδικασία που ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο 2016.

Οφείλει να επισημανθεί τέλος το ολοένα και αυξανόμενο ενδιαφέρον που επιδεικνύουν οι Ρώσοι για απόκτηση εξοχικής κατοικίας στο εξωτερικό, γεγονός που έχει καταστήσει ήδη την Ρωσία υπ' αριθμό 1 στόχο των δραστηριοποιούμενων στο τομέα του real estate της χώρας μας.

## **β) Ελληνικές Επενδύσεις στην Ρωσία**

Σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ρωσίας, η αξία του αποθέματος ελληνικών ΞΑΕ στη Ρωσική Ομοσπονδία στις 30.06.2016 διαμορφώθηκε στα 154 εκ. δολάρια ΗΠΑ, αυξημένο ελαφρώς κατά 3% από την αντίστοιχη περίοδο του 2015 (150 εκ. δολάρια ΗΠΑ). Ωστόσο, τα στοιχεία για ολόκληρο το έτος 2016 δεν έχουν ανακοινωθεί από την Κεντρική Τράπεζα καθώς θεωρούνται εμπιστευτικά.

Κατά το 2016, σημειώθηκε εκροή ελληνικών ΞΑΕ αξίας 0,24 εκ. δολαρίων ΗΠΑ από τη Ρωσία.

Οι ελληνικές επενδύσεις στη Ρωσία, οι οποίες παραμένουν σε χαμηλό επίπεδο, κατευθύνονται κυρίως στους τομείς των τροφίμων, της κλωστοϋφαντουργίας, των κατασκευών. Σημαντικές επενδύσεις έχουν πραγματοποιηθεί στη Ρωσία από επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων και κεφάλαιο που έχει εισαχθεί κυρίως μέσω Κύπρου, Λουξεμβούργου και Ολλανδίας. Οι εταιρείες ελληνικών συμφερόντων που δραστηριοποιούνται στη ρωσική επικράτεια είναι περίπου εβδομήντα (70).

Η μεγαλύτερη ελληνική επένδυση στην Ρωσία και από τις μεγαλύτερες ξένες επενδύσεις, εξαιρουμένου του ενεργειακού τομέα, ανήκει στην «Ελληνική Εταιρεία Εμφιαλώσεως – 3Ε», η οποία μέσω της θυγατρικής COCA-COLA HBC Eurasia έχει τα δικαιώματα επί των σημάτων της Coca Cola για το σύνολο της επικρατείας. Διαθέτει 11 εργοστάσια εμφιάλωσης και απασχολεί 13.000 εργαζόμενους. Το 2004 πραγματοποίησε από κοινού με την The Coca Cola Inc. των ΗΠΑ την μεγαλύτερη τότε ξένη επένδυση στην Ρωσία (εξαιρουμένου του ενεργειακού τομέα) εξαγοράζοντας την εταιρεία παραγωγής χυμών Multon. Η Multon κατέχει την 2η θέση στην αγορά χυμών της Ρωσίας. Επί πλέον, εταιρική παρουσία στην Ρωσία έχει και η Frigoglass (LLC FRIGOGLASS EURASIA), θυγατρική της 3Ε, η οποία την προμηθεύει με επαγγελματικά ψυγεία για την διάθεση των προϊόντων της. Η εταιρεία διαθέτει εργοστάσιο παραγωγής στην πόλη Orel νοτίως της Μόσχας. Το 2011 η εταιρεία εγκαίνιασε νέο εργοστάσιο στην περιοχή του Ροστόβ. Ταυτόχρονα, ανακοίνωσε την πρόθεσή της όπως μεταξύ 2012-2016 επενδύσει 3 δις \$ Η.Π.Α. στην Ρωσική οικονομία. Συνολικά, το ύψος της επένδυσης υπολογίζεται σε 4 δις \$ Η.Π.Α.

Η εταιρεία «Chipita» διαθέτει παραγωγική μονάδα στην Αγ. Πετρούπολη από την οποία διοχετεύει τα προϊόντα της (είδη snacks και αρτοποιίας – ζαχαροπλαστικής) σε πολύ μεγάλο αριθμό σημείων πωλήσεως. Επίσης, πραγματοποιεί και εξαγωγές. Το ύψος της επένδυσης υπολογίζεται σε 100 εκατ. ευρώ.

Ως σημαντικές επίσης επιχειρήσεις, όσον αφορά το επενδυμένο κεφάλαιο, θεωρούνται η εταιρεία υφασμάτων και λευκών ειδών «TOGAS» (με 90 καταστήματα και με σημαντικό κανάλι διανομής λευκών ειδών), η Intracom, η Τσιμεντοβιομηχανία «PROMETHEUS» (με εργοστάσιο παραγωγής τσιμέντου στο Βολγκογκράντ), τα «ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ».

Τον Ιανουάριο του 2011 υπεγράφη επίσης συμφωνία παραχώρησης μεταξύ της Κυβέρνησης της Αγίας Πετρούπολης και της κοινοπραξίας ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ – ΑΚΤΩΡ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΑΕ –



ΗΛΕΚΤΩΡ ΑΕ για τη Μελέτη, Κατασκευή, Χρηματοδότηση, Λειτουργία και Συντήρηση εργοστασίου επεξεργασίας απορριμμάτων στην περιοχή Yanino της επαρχίας Λένινγκραντ της Αγίας Πετρούπολης.

Επίσης θυγατρική του Ομίλου ΚΟΠΕΛΟΥΖΟΥ, αντιπροσωπεύοντας ποσοστό 7% διεθνούς κοινοπραξίας, συμμετέχει σε έργο ανακαίνισης του αεροδρομίου 'Pulkovo' της Αγίας Πετρούπολης.

Αναφέρεται επίσης η παρουσία των τραπεζών PIRAEUS και EUROBANK (με Γραφεία Αντιπροσωπείας), οι εταιρείες Larin House, Oxette, BSB, με εμπορικά καταστήματα, η εταιρεία ηλεκτρονικού λογισμικού Velti κ.α.

## ΣΤ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Κατά το 2016 το Γραφείο ΟΕΥ διοργάνωσε, συνέδραμε ή συμμετείχε στις εξής δράσεις:

- ✓ Εξασφάλιση συμμετοχής Ρώσων επιχειρηματιών στα Προγράμματα Φιλοξενίας Εμπορικών επισκεπτών της HELEXPO στις Εκθέσεις ARTOZYMA, FRESKON, DETROP, PHILOXENIA, HELLENIC JEWELLERY, KOSMIMA, ZOOTECHNIA, HOTELIA.
- ✓ Ημέρα πληροφόρησης επιχειρηματιών στο ΕΒΕΑ, Αθήνα, 04.01.2016
- ✓ 7<sup>ο</sup> Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο Gaidar Forum, Μόσχα, 13-15.01.2016
- ✓ Διεθνής Έκθεση Αγροτικών Προϊόντων MVC: Grain – Mixed Feed – Veterinary 2016, Μόσχα, 26.01.2016. Συμμετοχή Προϊσταμένου Γραφείου ΟΕΥ ως ομιλητή.
- ✓ Διεθνής Έκθεση Τροφίμων PRODEXPO Μόσχα, 8-12.02.2016
- ✓ Εκδήλωση προβολής ελληνικού ελαιολάδου στο πλαίσιο της Δ.Ε. PRODEXPO, σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Εξαγωγής & Προώθησης Ελαιολάδου (ΕΚΕΠΕ), 09.02.2016
- ✓ Διεθνής Έκθεση Ενδύματος CPM-Collection Premiere Μόσχα, 23-26.02.2016
- ✓ Συνέδριο “Russia’s Economy and the sanctions war”, του Ινστιτούτου Παγκόσμιας Οικονομίας και Διεθνών Σχέσεων της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών, 29.02.2016
- ✓ Διεθνές Forum σχετικά με τις διαδικασίες εισαγωγής ενδυμάτων από γούνα της Ρωσικής Ένωσης Γούνας σε συνεργασία με το Υπουργείο Βιομηχανίας και Εμπορίου και την Ομοσπονδιακή Τελωνιακή Υπηρεσία, 10.03.2016
- ✓ Διεθνής Έκθεση MODERN BAKERY MOSCOW, Μόσχα, 14-17.03.2016
- ✓ Εκδήλωση προβολής της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, Μόσχα, 22.03.2016
- ✓ Εκδήλωση προβολής του τουριστικού πρακτορείου TEZ TOURS, Μόσχα, 23.03.2016
- ✓ Διεθνής Έκθεση Τουρισμού MITT, Μόσχα, 23-26.03.2016
- ✓ Παρουσίαση Περιφέρειας Ροστόβ στο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο της Ρωσικής Ομοσπονδίας, Μόσχα, 31.03.2016
- ✓ Διεθνής Έκθεση Mosbuild, Μόσχα, 05-07.04.2016
- ✓ Συνέδριο για τον τραπεζικό τομέα στη Ρωσία του Συνδέσμου Ρωσικών Τραπεζών, Μόσχα, 07.04.2016.
- ✓ Παρουσίαση των προβλέψεων της Παγκόσμιας Τράπεζας για την πορεία της ρωσικής οικονομίας από την επικεφαλής οικονομολόγο του οργανισμού, αρμόδια για τη Ρωσική Ομοσπονδία, κα Birgit Hansl, Μόσχα, 12.04.2016
- ✓ Διεθνές Συνέδριο InvestRos, Μόσχα, 14-15.04.2016
- ✓ Επίσκεψη σε Κεντρική Αγορά της Μόσχας FOOD CITY και συνάντηση με τον Γενικό Διευθυντή της εταιρείας, 22.04.2016
- ✓ Εκδήλωση προβολής για το ελληνικό ρύζι “Rice Up”, Εταιρεία Novacert, 25.05.2015
- ✓ Δείπνο προς τιμήν Ελλήνων και Ρώσων Επιχειρηματιών, παρουσία της Αναπληρώτριας Υπουργού Τουρισμού, κ. Ε. Κουντουρά, Μόσχα, 20.06.2016
- ✓ Εκδήλωση γευσιγνωσίας οίνων της εταιρείας “ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΕΙΟΥ”, Μόσχα, 22.06.2016
- ✓ Διεθνής Έκθεση Ενδύματος CPM-Collection Premiere Μόσχα, 31.08.-03.09.2016
- ✓ Υποστήριξη συμμετοχής Ρωσίας ως τιμώμενης χώρας σε 81<sup>η</sup> ΔΕΘ, Θεσσαλονίκη, 10-18.09.2016
- ✓ Διεθνής Έκθεση Τροφίμων World Food, Μόσχα, 12-15.09.2016
- ✓ Διεθνής Έκθεση MosShoes, Μόσχα, 13-15.09.2016
- ✓ Διεθνής Έκθεση Γεωργικών Μηχανημάτων AGROPRODASH, Μόσχα, 10-14.10.2016
- ✓ Διεθνής Έκθεση Ακινήτων MPIRES, Μόσχα, 28-29.10.2016. Παρουσίαση ελληνικής αγοράς ακινήτων από Προϊστάμενο Γραφείου ΟΕΥ.
- ✓ Ενημέρωση για την πορεία της ρωσικής οικονομίας από τον εκπρόσωπο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στη Ρωσική Ομοσπονδία, κ. Gabriel Di Bella, Μόσχα, 02.11.2016
- ✓ Συνέδριο σχετικά με τους Τεχνικούς Κανονισμούς και την Αξιολόγηση της Συμμόρφωσης στην Ευρασιατική Οικονομική Ένωση, Μόσχα, 08.11.2016

- ✓ Διοργάνωση περιπτέρου ελληνικών προϊόντων σε φιλανθρωπικό Bazaar του International Women's Club της Μόσχας, 29.11.2016

**Επιχειρηματική Πληροφόρηση:**

- ✓ Έκδοση μηνιαίου Ενημερωτικού Δελτίου επιχειρηματικών και οικονομικών ειδήσεων
- ✓ Σημείωμα για τη ρωσική αγορά ελαιολάδου
- ✓ Σημείωμα για τη ρωσική αγορά φυσικών πετρωμάτων
- ✓ Εκπόνηση έρευνας αγοράς για τη ρωσική αγορά φαρμάκων
- ✓ Εκπόνηση Ετήσιας Έκθεσης έτους 2015
- ✓ Εκπόνηση Επιχειρηματικού Οδηγού

## Ζ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

---

Σημαντικά σημάδια ανάκαμψης παρουσίασε η ρωσική οικονομία κατά το 2016 μετά από την ύφεση που σημειώθηκε το 2015. Κύριοι παράγοντες πίσω από την εικόνα αυτή ήταν η προσαρμογή της ρωσικής οικονομίας στις εξωγενείς δυσμενείς συνθήκες που δημιούργησαν η συνεχιζόμενη πτώση των τιμών του πετρελαίου και οι κυρώσεις που επιβλήθηκαν εις βάρος της Ρωσίας από την Ε.Ε. και τις ΗΠΑ, λόγω της στάσης της στην κρίση της Ουκρανίας.

Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της Ομοσπονδιακής Στατιστικής Υπηρεσίας, το 2016 η ρωσική οικονομία συρρικνώθηκε οριακά κατά 0,2%. Το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές ανήλθε σε 86,04 τρισ. ρούβλια (σύμφωνα με την αναθεώρηση της Ομοσπονδιακής Στατιστικής Υπηρεσίας, το 2015 το ΑΕΠ είχε διαμορφωθεί σε 83,23 τρισ. ρούβλια, μειωμένο κατά 2,8% σε σχέση με το 2014).

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) προβλέπει ότι, χωρίς διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, ο ρυθμός ανάπτυξης της ρωσικής οικονομίας δεν θα ξεπεράσει το 1,5% ετησίως. Το Υπουργείο Οικονομικών της χώρας έχει προβεί επίσης σε παρόμοια πρόβλεψη, υποστηρίζοντας ότι, απουσία διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης θα φθάσει μόλις σε 1-1,3%.

Στις απαισιόδοξες αυτές προβλέψεις έρχεται να προστεθεί και η εκτίμηση της Κεντρικής Τράπεζας της χώρας, σύμφωνα με την οποία, ακόμη και αν οι τιμές του πετρελαίου έφθαναν τα 100 δολ./βαρέλι, η ρωσική οικονομία θα ήταν ανίκανη να αναπτύσσεται ταχύτερα από 1,5-2% ανά έτος, χωρίς ριζικές μεταρρυθμίσεις. Μάλιστα, σε πρόσφατη έκθεση νομισματικής πολιτικής της Κεντρικής Τράπεζας, προβλέπεται στο βασικό της σενάριο ότι ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ το 2017 δεν θα ξεπεράσει το 1%, ενώ κατά τα έτη 2018-2019 το ποσοστό αυτό θα κινηθεί από 1,5-2% σε ετήσια βάση.

Συμπερασματικά, η ρωσική οικονομία συνεχίζει την προσαρμογή της στις χαμηλότερες τιμές του πετρελαίου και στις συνθήκες που δημιούργησαν οι οικονομικές κυρώσεις που επιβλήθηκαν τον Ιούλιο του 2014. Το πακέτο πολιτικών που εφήρμοσε η κυβέρνηση, με την υιοθέτηση ελεύθερα κυμαινόμενης συναλλαγματικής ισοτιμίας, τις περικοπές των δαπανών σε πραγματικούς όρους και την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, μαζί με την αξιοποίηση του Αποθεματικού Ταμείου έχουν συμβάλει σημαντικά στη διευκόλυνση αυτής της προσαρμογής. Ως αποτέλεσμα, η ρωσική οικονομία αναδύεται σταδιακά από την ύφεση, με το πραγματικό ΑΕΠ να παρουσιάζει σταδιακή βελτίωση καθ' όλη τη διάρκεια του 2016. Οι προβλέψεις για το επόμενο διάστημα κάνουν λόγο για ανάκαμψη της εγχώριας ζήτησης κατά το 2017, πριν την περαιτέρω επιτάχυνσή της το 2018, καθώς τα πραγματικά εισοδήματα θα αρχίσουν να αυξάνονται, λόγω της ανατίμησης του ρουβλίου και της πτώσης του πληθωρισμού. Παράλληλα, η ανάκαμψη των διεθνών τιμών του πετρελαίου αναμένεται να δώσει ώθηση στις εξαγωγές και να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη στη ρωσική οικονομία.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικοί παράγοντες που είναι πιθανό να περιορίσουν το μέγεθος της ανάκαμψης. Η δημοσιονομική εξυγίανση αναμένεται να συνεχιστεί, καθώς τα μειωμένα έσοδα του προϋπολογισμού λόγω των χαμηλών τιμών του πετρελαίου και οι περιορισμοί στην πρόσβαση στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές έχουν εξαντλήσει τα υψηλά αποθέματα της ρωσικής οικονομίας. Επιπλέον, η δέσμευση της κεντρικής τράπεζας στη μείωση του πληθωρισμού συνεπάγεται περιορισμένα περιθώρια για χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής στο εγγύς μέλλον.

\* \* \* \* \*

Προκειμένου η οικονομία της χώρας να καταφέρει να ανακάμψει, θα απαιτηθεί εκσυγχρονισμός αυτής και η απεξάρτησή της από τους φυσικούς πόρους, η οποία προϋποθέτει μεταξύ άλλων τα εξής:

A) τη διατήρηση της δημοσιονομικής σταθερότητας, μέσω αποταμίευσης και συνετής χρήσης των εσόδων από τις εξαγωγές ενεργειακών προϊόντων, τον έλεγχο του πληθωρισμού και την αύξηση του ελέγχου στις τράπεζες και τα ιδιωτικά δάνεια.

B) την πραγματοποίηση διαρθρωτικών αλλαγών προς την κατεύθυνση της μείωσης της συμμετοχής του κράτους στην οικονομία, της βελτίωσης του επενδυτικού περιβάλλοντος, της επίλυσης του προβλήματος της μείωσης και γήρανσης του πληθυσμού και τέλος της διαφάνειας και μείωσης της διαφθοράς. Γεγονός παραμένει ότι ο πλούτος που συγκεντρώνεται από τις εξαγωγές πρώτων υλών είτε λόγω αντικειμενικής αδυναμίας (τεράστιο μέγεθος της χώρας, κοινωνικές και πολιτιστικές ανισότητες στο πληθυσμό, ελλείψεις υποδομές και τεχνογνωσία κλπ) είτε λόγω διαφθοράς και γραφειοκρατίας, δεν βρίσκει εύκολο τρόπο να διαχυθεί στην κοινωνία και δη σε χρήσιμες – καινοτόμες επενδύσεις, οι οποίες θα θέσουν τα θεμέλια σταθερής και μακροχρόνιας ανάπτυξης της οικονομίας. Αντιθέτως, τα χρήματα αυτά αποταμιεύονται σε κρατικά ταμεία (Εθνικό Ταμείο Πλούτου, Αποθεματικό Ταμείο) για τις αντιμετώπιση αναγκών του προϋπολογισμού είτε διοχετεύονται σε φορολογικούς παραδείσους στο εξωτερικό, είτε τέλος – στην καλύτερη περίπτωση– επανεπενδύονται στους «γνώριμους τομείς» της εξόρυξης πρώτων υλών στο εσωτερικό αλλά και το εξωτερικό.

Επιπλέον, με στόχο τον εκσυγχρονισμό και την τόνωση της εγχώριας παραγωγής, η Ρωσική Κυβέρνηση ξεκίνησε ήδη εντός του 2014 την εφαρμογή εκτεταμένου προγράμματος υποκατάστασης των εισαγωγών, εμποδίζοντας τις ξένες εταιρείες να συμμετάσχουν σε ομοσπονδιακούς και δημοτικούς διαγωνισμούς. Για τη στήριξη του προγράμματος αυτού, ο προϋπολογισμός του 2015-2017 προβλέπει τη διάθεση 20 δισ. ρουβλίων στον γεωργικό τομέα της χώρας, και άλλων 20 δισ. στη βιομηχανία, εκ των οποίων 1 δισ. ρούβλια θα κατευθυνθεί στη στήριξη της εγχώριας βιομηχανίας αερομεταφορών.

\* \* \* \* \*

Όσον αφορά τις δυνατότητες προσέγγισης της αγοράς της χώρας εκ μέρους των Ελλήνων επιχειρηματιών μεμονωμένα ή συλλογικά, και ενίοτε με την αρωγή των δημοσίων φορέων, πρέπει να επισημανθεί ότι η ρωσική οικονομία παραμένει τόσο στην πράξη όσο και στην νοοτροπία μία σε μεγάλο βαθμό κρατικά διευθυνόμενη οικονομία. Τα τεράστια εμπόδια φυτοϋγειονομικών / τεχνικών προδιαγραφών που τίθενται κατά καιρούς στις εισαγωγές προϊόντων από το εξωτερικό, η συνεχής μεταβολή των ισχυόντων κανονισμών, η παροχή της απαραίτητης πληροφόρησης μόνο στη ρωσική γλώσσα, καθώς και η απαίτηση όλες οι φόρμες και αιτήσεις που πρέπει να υποβληθούν κατά την εισαγωγή να είναι επίσης στη ρωσική, τα πάσης φύσεως γραφειοκρατικά εμπόδια είναι πολύ συχνό φαινόμενο.

Παρά ταύτα παραμένουν τα αντικειμενικά πλεονεκτήματα – ευκαιρίες της Ρωσικής οικονομίας, τα οποία συνοπτικά έχουν ως εξής:

- ✓ Μεγάλη αγορά
- ✓ Νέα αγορά

- ✓ Μεγάλη ροπή προς κατανάλωση
- ✓ Ενδιαφέρον για νέα προϊόντα, τρόπους ζωής, προσλαμβάνουσες παραστάσεις κλπ.

Συνδυάζοντας τα ανωτέρω προκύπτει ότι η Ρωσική αγορά δεν ενδείκνυται για πρόσκαιρες και ευκαιριακές εξαγωγές, αλλά προκειμένου να στεφθούν με επιτυχία οι προσπάθειες διείσδυσης των επιχειρήσεων της χώρας μας στη Ρωσική αγορά, με την αρωγή των εκάστοτε υποστηρικτικών δημοσίων υπηρεσιών (Γραφείο ΟΕΥ, Ενιαίος Φορέας Εξωστρέφειας, Εμπορικά Επιμελητήρια κλπ) απαιτείται καλός σχεδιασμός και επιμονή.

Στην πράξη, οι δυνατότητες της χώρας μας να επωφεληθούν των ως άνω δυνατοτήτων που προσφέρει η εσωτερική αγορά της Ρωσίας, εκτιμούμε ότι θα πρέπει να επικεντρωθούν σε τομείς που κατά τη γνώμη μας υπήρχε ανέκαθεν απόλυτο πλεονέκτημα:

**α) τρόφιμα**, όπου η εγχώρια παραγωγή δεν είναι εν γένει σε θέση να καλύψει τις ανάγκες του εγχώριου καταναλωτικού κοινού τόσο σε ποσότητα όσο και (με τη σταδιακή βελτίωση του βιοτικού επιπέδου) σε ποιότητα. Η επιβολή της απαγόρευσης εισαγωγών αγροτικών προϊόντων από τη Ρωσία βεβαίως δημιουργεί πρόσθετα προβλήματα για σειρά προϊόντων αυτής της κατηγορίας (βλ. παράρτημα για κατάλογο προϊόντων).

**β) άλλα επιμέρους καταναλωτικά αγαθά** όπως γούνες, δομικά υλικά, ανελκυστήρες κλπ

**γ) τουρισμός**, με ιδιαίτερη έμφαση στον ιατρικό και τον εκκλησιαστικό τουρισμό

**δ) τουριστικά ακίνητα**

Οι κλάδοι αυτοί συνδέονται πολλαπλώς μεταξύ τους και ως εκ τούτου τυχόν προωθητικές ενέργειες οφείλουν να συντονιστούν προκειμένου τόσο να πολλαπλασιαστεί το αποτέλεσμα τους με τη δημιουργία ενιαίου brand name όσο και να μειωθεί το κόστος και η σπατάλη των πόρων που θα χρησιμοποιηθούν.

Ανά επί μέρους τομέα και όσον αφορά τα τρόφιμα αλλά και τα επιμέρους καταναλωτικά αγαθά για τα οποία υπάρχει ζήτηση στην Ρωσία, ιδιαίτερη έμφαση οφείλει να δοθεί στο συντονισμό της προσπάθειας υπέρβασης των γνωστών εμποδίων (τελωνειακή διασάφηση, πιστοποίηση προϊόντων και δειγμάτων, πληρωμή entrance fees στα σουπερμάρκετ κλπ), τους οποίους ο εκάστοτε μικρός εξαγωγέας δεν είναι συνήθως σε θέση να αντιμετωπίσει μόνος του με αποτέλεσμα να παραιτείται των προσπαθειών εισόδου στην αγορά της Ρωσίας.

Επίσης τονίζεται, όσον αφορά στις προωθητικές ενέργειες που θα ληφθούν στο μέλλον, η ανάγκη όπως χάριν αποτελεσματικότητας αυτές επικεντρώνονται σε ένα κλάδο οικονομικής δραστηριότητας κάθε φορά. Στο μέτρο δε που η αγορά της Μόσχας, για πολλά από τα προϊόντα ενδιαφέροντός μας, μεταξύ των οποίων και των τροφίμων, παρουσιάζει σημάδια κορεσμού, προκύπτει άμεσα η ανάγκη προσέγγισης της αγοράς των πόλεων της ρωσικής περιφέρειας.

Στον τουρισμό, πέρα από την επιδίωξη –στο μέτρο που δίνεται η δυνατότητα στο πλαίσιο της συνθήκης Shengen– απάλειψης των πλεονεκτημάτων που χαίρουν ανταγωνίστριες με εμάς χώρες, λόγω ευνοϊκότερου καθεστώτος χορήγησης θεωρήσεων εισόδου, υπάρχει το θέμα της επέκτασης των αεροπορικών δρομολογίων ιδίως την καλοκαιρινή περίοδο.

Όσον αφορά στον τομέα της κατοικίας, πέρα από το πάγιο αίτημα για μείωση της γραφειοκρατίας που συνδέεται με την απόκτησης τίτλου στην χώρα μας από ξένο υπήκοο, πρόσθετα ευεργετικά αποτελέσματα θα έχει η προσέλκυση του ενδιαφέροντος χρηματοδότησης τέτοιων επενδύσεων και από ρωσικές τράπεζες.

Ειδικής μνείας χρήζει επίσης ο τομέας των κατασκευών. Τόσο σε ομοσπονδιακό όσο και σε επίπεδο Περιφερειακών Κυβερνήσεων και Δημοτικών Αρχών προκηρύσσονται κατά καιρούς σημαντικά κατασκευαστικά έργα. Η επιτυχία των ελληνικών κατασκευαστικών εταιρειών στους σχετικούς διαγωνισμούς εκτιμάται πιθανότερη όσο συστηματικότερη και μακρόπνοη είναι η προηγηθείσα καλλιέργεια της σχέσης τους με τις εκάστοτε εδώ αναθέτουσες αρχές.

## Η. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

### Ι. Ρωσική απαγόρευση εισαγωγών αγροτικών προϊόντων από χώρες της ΕΕ, ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία, Νορβηγία, Ισλανδία, Αλβανία, Ουκρανία, Μαυροβούνιο και Λιχτενστάιν

#### ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

γεωργικών προϊόντων, πρώτων υλών και τροφίμων, τα οποία προέρχονται από τις ΗΠΑ, τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τον Καναδά, την Αυστραλία, την Νορβηγία, την Ουκρανία, την Αλβανία, το Μαυροβούνιο, την Ισλανδία και το Λιχτενστάιν και των οποίων απαγορεύεται η εισαγωγή στη Ρωσική Ομοσπονδία μέχρι και την 31<sup>η</sup> Δεκεμβρίου 2017

| Κωδικός Συνδυασμένης Ονοματολογίας | Περιγραφή εμπορεύματος *)***)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 0201                               | Κρέατα βοοειδών, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 0202****                           | Κρέατα βοοειδών, κατεψυγμένα<br>(*****εξαιρούνται προϊόντα που προορίζονται για την παραγωγή παιδικών τροφών στη Ρωσική Ομοσπονδία, υπό την προϋπόθεση ότι η τελική χρήση του προϊόντος και ο τελικός αποδέκτης στη Ρωσική Ομοσπονδία έχει βεβαιωθεί από το Υπουργείο Γεωργίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας και η προμηθευόμενη ποσότητα δεν ξεπερνά το εγκεκριμένο ανώτατο όριο όγκου εισαγωγών προς αυτό το σκοπό)                                                                              |
| 0203                               | Κρέατα χοιροειδών, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| 0207****                           | Κρέατα και παραπροϊόντα βρώσιμα, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα, πουλερικών της κλάσης 0105<br>(*****εξαιρούνται προϊόντα που προορίζονται για την παραγωγή παιδικών τροφών στη Ρωσική Ομοσπονδία, υπό την προϋπόθεση ότι η τελική χρήση του προϊόντος και ο τελικός αποδέκτης στη Ρωσική Ομοσπονδία έχει βεβαιωθεί από το Υπουργείο Γεωργίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας και η προμηθευόμενη ποσότητα δεν ξεπερνά το εγκεκριμένο ανώτατο όριο όγκου εισαγωγών προς αυτό το σκοπό) |
| Από τον 0210**                     | Κρέατα αλατισμένα ή σε άρμη, αποξηραμένα ή καπνιστά                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Από τον 0301**                     | Ψάρια ζωντανά (πέστροφες, χέλια, κυπρίνοι, σολομοί),<br>(εξαιρούνται ο γόνος σολομού ( <i>salmo salar</i> ), πέστροφας ( <i>salmo trutta</i> και <i>oncorhynchus mykiss</i> ), καλκανίου ( <i>Psetta maxima</i> ), λαβρακίου ( <i>Dicentrarchus labrax</i> ) και τα ζωντανά διακοσμητικά ψάρια)                                                                                                                                                                                              |
| 0302                               | Ψάρια νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη, με εξαίρεση τα φιλέτα και άλλη σάρκα ψαριών της κλάσης 0304, δηλαδή σολομοειδή (πέστροφες, σολομοί), πλατύψαρα (γλωσσοειδή) τόνοι, ρέγγες, μπακαλιάροι, άλλα ψάρια (σαρδέλες, γάδοι, σκουμπριά, χέλια, γαύροι, λιθρίνια, φαγκριά, ξιφίας, σαυρίδια λαυράκια, τσιπούρες                                                                                                                                                                                |
| 0303                               | Ψάρια κατεψυγμένα, με εξαίρεση τα φιλέτα και άλλη σάρκα ψαριών                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |



| Κωδικός Συνδυασμένης Ονοματολογίας | Περιγραφή εμπορεύματος *)***)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    | της κλάσης 0304, δηλαδή σολομοί, άλλα σολομοειδή (πέστροφες), πλατύψαρα (γλωσσοειδή), τόνοι, ρέγγες, μπακαλιάροι, άλλα ψάρια (σαρδέλες, γάδοι, σκουμπριά, χέλια, γαύροι, λιθρίνια, φαγκριά, ξιφίας, σαυρίδια λαυράκια, συκώτια, αυγά και σπέρματα                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 0304                               | Φιλέτα και άλλη σάρκα ψαριών (έστω και αλεσμένα), νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 0305                               | Ψάρια αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άρμη. Ψάρια καπνιστά έστω και ψημένα πριν ή κατά τη διάρκεια του καπνίσματος. Αλεύρια, σκόνες και συσσωματωμένα προϊόντα με μορφή σβόλων (πελέτες ψαριών, κατάλληλα για τη διατροφή ανθρώπων) δηλαδή αλεύρια, συκώτια, αυγά και σπέρματα ψαριών, φιλέτα ψαριών αποξηραμένα, ψάρια καπνιστά, ψάρια αλατισμένα                                                                                                                                                                                                                       |
| 0306                               | Μαλακόστρακα, έστω και χωρίς το όστρακό τους, ζωντανά, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη, κατεψυγμένα, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άρμη. Μαλακόστρακα με το όστρακό τους, βρασμένα σε νερό ή ατμό, έστω και διατηρημένα με απλή ψύξη, κατεψυγμένα, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άρμη. Αλεύρια, σκόνες και συσσωματωμένα προϊόντα με μορφή σβόλων μαλακοστράκων κατάλληλα για τη διατροφή των ανθρώπων (καραβίδες, αστακοί, γαρίδες, καβούρια                                                                                                                            |
| Από τον 0307**                     | Μαλάκια, έστω και χωρισμένα από το κοχύλι τους, ζωντανά, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη, κατεψυγμένα, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άρμη. Ασπόνδυλα υδρόβια, άλλα από τα μαλακόστρακα και τα μαλάκια, ζωντανά, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη, κατεψυγμένα, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άρμη. Αλεύρια, σκόνες και συσσωματωμένα προϊόντα με μορφή σβόλων (πελέτες) ασπόνδυλων υδρόβιων άλλων από τα μαλακόστρακα, κατάλληλα για τη διατροφή των ανθρώπων (στρείδια, χτένια, μύδια, σουπιές, χταπόδια, σαλιγκάρια). <b>Εξαιρούνται οι γόνιμοι στρειδιών και μυδιών</b> |
| 0308                               | Ασπόνδυλα υδρόβια, άλλα μαλακόστρακα και μαλάκια, ζωντανά, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη, κατεψυγμένα αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άρμη. Ασπόνδυλα υδρόβια, άλλα από τα μαλακόστρακα και τα μαλάκια, ζωντανά, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη, κατεψυγμένα, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άρμη. Αλεύρια, σκόνες και συσσωματωμένα προϊόντα με μορφή σβόλων (πελέτες) ασπόνδυλων υδρόβιων άλλων από τα μαλακόστρακα, κατάλληλα για τη διατροφή των ανθρώπων (Ολοθούρια, αχινοί, Μέδουσες). <b>Εξαιρούνται οι γόνιμοι γαρίδας (Litopenaeus vannamei).</b>                |
| Από τον 0401**                     | Γάλα και κρέμα γάλακτος (ανθόγαλα) που δεν είναι συμπυκνωμένα και δεν περιέχουν ζάχαρη ή άλλα γλυκαντικά. <b>Εξαιρούνται το ειδικό γάλα χωρίς λακτόζη και τα γαλακτοκομικά προϊόντα χωρίς λακτόζη, που προορίζονται για διαιτητική διατροφική θεραπεία και διαιτητική προληπτική διατροφή</b>                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Από τον 0402**                     | Γάλα και κρέμα γάλακτος(ανθόγαλα), συμπυκνωμένα ή με προθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών. <b>Εξαιρούνται το ειδικό γάλα χωρίς λακτόζη και τα γαλακτοκομικά προϊόντα χωρίς λακτόζη, που προορίζονται για διαιτητική διατροφική θεραπεία και διαιτητική προληπτική διατροφή</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Από τον 0403**                     | Βουτυρόγαλα, πηγμένο γάλα και πηγμένη κρέμα, γιαούρτι, κεφίρ και                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

| Κωδικός Συνδυασμένης Ονοματολογίας   | Περιγραφή εμπορεύματος *)***)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                      | άλλα γάλατα και κρέμες που έχουν υποστεί ζύμωση ή έχουν καταστεί όξινα, έστω και συμπυκνωμένα ή με προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών ή αρωματισμένα ή με προσθήκη φρούτων ή κακάου. <b>Εξαιρούνται το ειδικό γάλα χωρίς λακτόζη και τα γαλακτοκομικά προϊόντα χωρίς λακτόζη, που προορίζονται για διαιτητική διατροφική θεραπεία και διαιτητική προληπτική διατροφή</b>                                                                           |
| Από τον 0404**                       | Ορός γάλακτος, έστω και συμπυκνωμένος ή με προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών. Προϊόντα που αποτελούνται από φυσικά συστατικά του γάλακτος, έστω και με προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού. <b>Εξαιρούνται το ειδικό γάλα χωρίς λακτόζη και τα γαλακτοκομικά προϊόντα χωρίς λακτόζη, που προορίζονται για διαιτητική διατροφική θεραπεία και διαιτητική προληπτική διατροφή</b>                |
| Από τον 0405**                       | Βούτυρα και άλλες λιπαρές ουσίες προερχόμενες από το γάλα. Γαλακτικές λιπαρές ύλες για επάλειψη. <b>Εξαιρούνται το ειδικό γάλα χωρίς λακτόζη και τα γαλακτοκομικά προϊόντα χωρίς λακτόζη, που προορίζονται για διαιτητική διατροφική θεραπεία και διαιτητική προληπτική διατροφή</b>                                                                                                                                                                 |
| 0406                                 | Τυριά και πηγμένο γάλα για τυρί                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 0701 (με εξαίρεση τον 0701 10 000 0) | Πατάτες νωπές ή διατηρημένες με απλή ψύξη <b>(εξαιρούνται οι πατάτες για σπορά)</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 0702 00 000                          | Ντομάτες νωπές ή διατηρημένες με απλή ψύξη                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 0703 (με εξαίρεση τον 0703 10 110 0) | Κρεμμύδια ασκαλώνια, σκόρδα, πράσα και άλλα παρόμοια λαχανικά, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη <b>(εξαιρούνται τα κρεμμύδια για σπορά)</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 0704                                 | Κράμβες, κουνουπίδια, κράμβες σγουρές, γογυλοκράμβες και παρόμοια βρώσιμα προϊόντα του γένους Brassica, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| 0705                                 | Μαρούλια (Lactuca sativa) και ραδίκια (Cichorium spp.), νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| 0706                                 | Καρότα, γογγύλια, κοκκινογούλια για σαλάτα, λαγόχορτο (σκουλί), ραπανοσέλινα, ραπάνια και παρόμοιες βρώσιμες ρίζες, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 0707 00                              | Αγγούρια και αγγουράκια, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 0708                                 | Λαχανικά λοβοφόρα, με ή χωρίς λοβό, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 0709                                 | Άλλα λαχανικά, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη (αγκινάρες, σπαράγγια μελιτζάνες, σέλινα μανιτάρια και τρούφες, πιπεριές, σπανάκια, ΕΛΙΕΣ, κάππαρη, μάραθο, κολοκυθάκια)                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| 0710*****                            | Λαχανικά άβραστα ή βρασμένα στο νερό ή στον ατμό, κατεψυγμένα <b>(*****εξαιρούνται προϊόντα που προορίζονται για την παραγωγή παιδικών τροφών στη Ρωσική Ομοσπονδία, υπό την προϋπόθεση ότι η τελική χρήση του προϊόντος και ο τελικός αποδέκτης στη Ρωσική Ομοσπονδία έχει βεβαιωθεί από το Υπουργείο Γεωργίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας και η προμηθευόμενη ποσότητα δεν ξεπερνά το εγκεκριμένο ανώτατο όριο όγκου εισαγωγών προς αυτό το σκοπό)</b> |
| 0711                                 | Λαχανικά διατηρημένα προσωρινά (π.χ. με διοξείδιο του θείου ή σε άρμη, θειωμένο νερό ή σε νερό στο οποίο έχουν προστεθεί άλλες ουσίες που χρησιμεύουν για να εξασφαλισθεί προσωρινά η                                                                                                                                                                                                                                                                |

| Κωδικός Συνδυασμένης Ονοματολογίας       | Περιγραφή εμπορεύματος *)***)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                          | διατήρησή τους), αλλά ακατάλληλα για διατροφή στην κατάσταση που βρίσκονται (Ελιές, Κάππαρη, αγγούρια, μανιτάρια και τρούφες, άλλα λαχανικά)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| 0712**** (με εξαίρεση τον 0712 90 110 0) | Λαχανικά ξερά, έστω και κομμένα σε τεμάχια ή σε φέτες ή και τριμμένα ή σε σκόνη, αλλά όχι αλλιώς παρασκευασμένα (εξαιρούνται τα υβρίδια γλυκού καλαμποκιού που προορίζονται για σπορά)<br>(*****εξαιρούνται προϊόντα που προορίζονται για την παραγωγή παιδικών τροφών στη Ρωσική Ομοσπονδία, υπό την προϋπόθεση ότι η τελική χρήση του προϊόντος και ο τελικός αποδέκτης στη Ρωσική Ομοσπονδία έχει βεβαιωθεί από το Υπουργείο Γεωργίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας και η προμηθευόμενη ποσότητα δεν ξεπερνά το εγκεκριμένο ανώτατο όριο όγκου εισαγωγών προς αυτό το σκοπό) |
| 0713 (με εξαίρεση τον 0713 10 100 0)     | Όσπρια ξερά, χωρίς λοβό, έστω και ξεφλουδισμένα ή σπασμένα (εξαιρούνται τα μπιζέλια που προορίζονται για σπορά)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 0714                                     | Ρίζες μανιόκας, αραρούτης ή σαλεπιού, κόνδυλοι ηλιανθού (ψευδοκοκοκάσια), γλυκοπατάτες και παρόμοιες ρίζες και κόνδυλοι με υψηλή περιεκτικότητα σ άμυλο ή ινουλίνη, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη, κατεψυγμένα ή αποξηραμένα, έστω και κομμένα σε τεμάχια ή συσσωματωμένα σε μορφή σβόλων)                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| 0801                                     | Καρύδια κοκοφοινίκων, καρύδια Βραζιλίας και καρύδια ανακαρδιοειδών, νωπά ή ξερά, έστω και χωρίς το κέλυφος ή τη φλούδα τους                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| 0802                                     | Άλλοι καρποί με κέλυφος, νωποί ή ξεροί, έστω και χωρίς το κέλυφος ή τη φλούδα τους                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 0803                                     | Μπανάνες, στις οποίες περιλαμβάνονται και του είδους των Αντιλλών, νωπές ή ξερές                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| 0804                                     | Χουρμάδες, σύκα, ανανάδες, αχλάδια των ποικιλιών avocats και goyaves, μάγκες και μαγγούστες, νωπά ή ξερά                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 0805                                     | Εσπεριδοειδή, νωπά ή ξερά                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| 0806                                     | Σταφύλια, νωπά ή ξερά                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 0807                                     | Πεπόνια (στα οποία περιλαμβάνονται και τα καρπούζια) και καρποί παπαίας, νωπά                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 0808                                     | Μήλα, αχλάδια και κυδώνια, νωπά                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 0809                                     | Βερίκοκα, κεράσια, ροδάκινα (στα οποία περιλαμβάνονται και τα brugnon και nectarines), δαμάσκηνα και αγριοδαμάσκηνα, νωπά                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| 0810                                     | Άλλοι καρποί και φρούτα νωπά                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| 0811                                     | Καρποί και φρούτα, άψητα ή ψημένα στον ατμό ή βρασμένα στο νερό, κατεψυγμένα, έστω και με προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| 0813                                     | Καρποί και φρούτα αποξηραμένα, άλλα από εκείνα των κλάσεων 0801 μέχρι και 0806. Μείγματα αποξηραμένων καρπών και φρούτων ή καρπών με κέλυφος του κεφαλαίου αυτού                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| 160100                                   | Λουκάνικα, σαλάμια και παρόμοια προϊόντα, από κρέας, παραπροϊόντα σφαγίων ή αίμα. Παρασκευάσματα διατροφής με βάση τα προϊόντα αυτά                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 1901 90 110 0                            | Εκχυλίσματα βύνης, περιεκτικότητας σε ξερό εκχύλισμα ίσης ή ανώτερης του 90 % κατά βάρος                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 1901 90 910 0                            | Άλλα προϊόντα, που δεν περιέχουν λιπαρές ύλες που προέρχονται                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

| Κωδικός Συνδυασμένης Ονοματολογίας                                            | Περιγραφή εμπορεύματος *)***)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                               | από το γάλα, ζαχαρόζη, ισογλυκόζη, γλυκόζη, άμυλα κάθε είδους ή που περιέχουν κατά βάρος λιγότερο του 1,5 % λιπαρές ύλες που προέρχονται από το γάλα, λιγότερο του 5 % ζαχαρόζη (συμπεριλαμβανομένου του ιμβερτοποιημένου ζάχαρου) ή ισογλυκόζη, λιγότερο του 5 % γλυκόζη ή άμυλα κάθε είδους, εξαιρουμένων των παρασκευασμάτων διατροφής σε σκόνη από προϊόντα των κλάσεων 0401 μέχρι 0404                                                                                                                                                                                                                                    |
| Από τον 1901 90 990 0**                                                       | Άλλα προϊόντα, που κατασκευάζονται από τεχνολογίες για την παραγωγή τυριού και περιέχουν κατά βάρος λιπαρές ύλες που προέρχονται από το γάλα $\geq 1,5\%$                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Από τους 2106 90 920 0, 2106 90 980 4, 2106 90 980 5, 2106 90 980 9**<br>**** | Παρασκευάσματα διατροφής που δεν κατονομάζονται αλλού.<br><b>Εξαιρούνται τα βιολογικά ενεργά συμπληρώματα, συμπλέγματα βιταμινών και ιχνοστοιχείων, πρόσθετα γεύσης, συμπυκνώματα πρωτεϊνών (ζωικής και φυτικής προέλευσης) και τα μείγματα τους, φυτικές ίνες τροφίμων, πρόσθετα τροφίμων συμπεριλαμβανομένων των συμπλεγμάτων).</b><br><br><b>**** Εξαιρούνται προϊόντα που προορίζονται για τις προμήθειες εθνικών ομάδων της Ρωσικής Ομοσπονδίας, υπό την προϋπόθεση ότι η τελική χρήση του προϊόντος και ο τελικός αποδέκτης στη Ρωσική Ομοσπονδία έχει βεβαιωθεί από το Υπουργείο Αθλητισμού της Ρωσικής Ομοσπονδίας</b> |
| 2501 00*****                                                                  | Αλάτι (στο οποίο περιλαμβάνεται και το επιτραπέζιο και το μετουσιωμένο αλάτι) και χλωριούχο νάτριο καθαρό, έστω και σε υδατικό διάλυμα ή με προσθήκη αντισυσσωματικών ουσιών ή ουσιών που εξασφαλίζουν καλή ρευστότητα. Θαλασσινό νερό<br><b>***** Εξαιρούνται προϊόντα που προορίζονται για την παρασκευή φαρμάκων, ιατρικών συσκευών και συμπληρωμάτων διατροφής, υπό την προϋπόθεση ότι η τελική χρήση του προϊόντος και ο τελικός αποδέκτης στη Ρωσική Ομοσπονδία έχει βεβαιωθεί από το Υπουργείο Βιομηχανίας και Εμπορίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας.</b>                                                                    |

\* Η εφαρμογή του ως άνω καταλόγου λαμβάνει χώρα σύμφωνα με τους κωδικούς ΣΟ. Η περιγραφή του εμπορεύματος παρατίθεται για λόγους διευκόλυνσης

\*\* Η εφαρμογή του εν λόγω κωδικού λαμβάνει χώρα τόσο βάσει του κωδικού ΣΟ όσο και βάσει της περιγραφής του εμπορεύματος.

\*\*\* Με την εξαίρεση προϊόντων που προορίζονται για παιδική διατροφή.

\*\*\*\* Με την εξαίρεση προϊόντων που προορίζονται για τις προμήθειες εθνικών ομάδων της Ρωσικής Ομοσπονδίας υπό την προϋπόθεση ότι η τελική χρήση του προϊόντος και ο τελικός αποδέκτης στη Ρωσική Ομοσπονδία έχει βεβαιωθεί από το Υπουργείο Αθλητισμού της Ρωσικής Ομοσπονδίας. (Σύμφωνα με την τροποποιητική Απόφαση της Κυβέρνησης της Ρωσικής Ομοσπονδίας υπ' αριθ.981 από 16 Σεπτεμβρίου 2015)

\*\*\*\*\* Με την εξαίρεση προϊόντων που προορίζονται για την παραγωγή παιδικών τροφών στη Ρωσική Ομοσπονδία, υπό την προϋπόθεση ότι η τελική χρήση του προϊόντος και ο τελικός αποδέκτης στη Ρωσική Ομοσπονδία έχει βεβαιωθεί από το Υπουργείο Γεωργίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας και η ποσότητα παραμένει εντός του εγκεκριμένου ανώτατου ορίου του όγκου

εισαγωγών προς αυτό το σκοπό (Σύμφωνα με την τροποποιητική Απόφαση της Κυβέρνησης της Ρωσικής Ομοσπονδίας υπ'αριθ.472 από 27 Μαΐου 2016)

\*\*\*\*\* Με την εξαίρεση προϊόντων που προορίζονται για την παρασκευή φαρμάκων, ιατρικών συσκευών και συμπληρωμάτων διατροφής, υπό την προϋπόθεση ότι η τελική χρήση του προϊόντος και ο τελικός αποδέκτης στη Ρωσική Ομοσπονδία έχει βεβαιωθεί από το Υπουργείο Βιομηχανίας και Εμπορίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας. (Σύμφωνα με την τροποποιητική Απόφαση της Κυβέρνησης της Ρωσικής Ομοσπονδίας υπ'αριθ.604 από 20 Μαΐου 2017)

## II. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΡΩΣΙΑΣ

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις οικονομικές σχέσεις των δύο χωρών περιλαμβάνει:

### **1. Συμφωνία Οικονομικής, Βιομηχανικής, Τεχνολογικής και Επιστημονικής Συνεργασίας**

(Αθήνα, 30-06-1993, Ν 2249/1994, ΦΕΚ 187/Α/10.11.1994, έναρξη ισχύος 5.1.1995, ΦΕΚ 130/Α/26.6.2001)

### **2. Συμφωνία για την Προώθηση και την Αμοιβαία Προστασία των Επενδύσεων**

(Αθήνα, 30.6.1993, Ν 2248/1994 ΦΕΚ 187 Α/Α/10.11.1994, έναρξη ισχύος 23/2/1997 ΦΕΚ 23Α/26.2.1997).

### **3. Συμφωνία για την Προμήθεια Φυσικού αερίου από την Ε.Σ.Σ.Δ.**

(07.10.1987, Ν. 1748/1988 ΦΕΚ 20/Α/03.02.1988, έναρξη ισχύος 14.03.1987, Ανακοίνωση ΦΕΚ 79/Α/29.04.1988 25, Προσάρτημα 1.7.1993 και Πρωτόκολλο τροποποιητικό του προσαρτήματος 19/12/1994, Ν 2295/95 ΦΕΚ 43Α, ΦΕΚ 66/Α/7.4.1995).

#### **3.1. Συμφωνία για Ανταγορές Ελληνικών Προϊόντων και Υπηρεσιών έναντι προμήθειας Φυσικού Αερίου** (Κυρώθηκε με τον Ν 2032/92 ΦΕΚ 54).

Η Συμφωνία των Ανταγορών προβλέπει ότι το 70-75% του συναλλάγματος από τις εξαγωγές φυσικού αερίου στην Ελλάδα θα χρησιμοποιηθεί από τη Ρωσία για την αγορά ελληνικών προϊόντων και για την πληρωμή υπηρεσιών ελληνικών εταιρειών για την κατασκευή έργων στη Ρωσία.

### **4. Υπογραφή Διακρατικής Συμφωνίας για τον Αγωγό Μπουργκάς- Αλεξανδρούπολη**

Υπογραφή στις 15.03.2007 μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Κυβέρνησης της Ρωσικής Ομοσπονδίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και θέση της σε ισχύ στις 03.07.2007 ως βάση για μια επικερδή και για τις τρεις χώρες συνεργασία. Η συμφωνία για τη σύσταση της εταιρείας, η οποία θα υλοποιήσει το έργο υπεγράφη στη Σόφια στις 18.01.2008.

### **5. Συμφωνία Αποφυγής Διπλής Φορολογίας και Αποτροπής της Φοροδιαφυγής για Φόρους Εισοδήματος και Κεφαλαίου**

(Μόσχα, 26.06.2000, Ν. 3047/2002 ΦΕΚ 200/Α/2002, έναρξη ισχύος 20.12.2007 ΦΕΚ. 12/Α/6.2.2008).

### **6. Συμφωνία Διεθνών Οδικών Μεταφορών**

(Μόσχα, 15.12.2011, κύρωση και έναρξη ισχύος με Ν. 4241/2014 ΦΕΚ 49/Α/28.2.2014).

### **7. Συμφωνία Τουριστικής Συνεργασίας**

(30.06.1993, Ν 2210/1994, ΦΕΚ 73/Α/11.5.1994, έναρξη ισχύος 16/8/1994, ΦΕΚ 179/Α/27.10.1994)

### **8. Συμφωνία για Συνεργασία στο Γεωργικό Τομέα**

(Αθήνα, 28.7.1999, Ν. 2823/2000 ΦΕΚ 89/Α/ 16.3.2000, έναρξη ισχύος 6/10/2000, ΦΕΚ 250/Α/14.11.2000)

### **9. Συμφωνία για την ανάπτυξη της Περιφερειακής Συνεργασίας Ελλάδας και Περιφέρειας Κρασνοντάρ**

(Αθήνα, 1.7.1993, Ν. 2295/95 ΦΕΚ 43/Α/24.2.1995)

**10. Συμφωνία για Συνεργασία στον Τελωνειακό Τομέα**

(Μόσχα, 23.7.1991, Ν. 2529/1997 ΦΕΚ 217/Α/23.6.1998).

**11. Συμφωνία Αεροπορικών Μεταφορών**

(Αθήνα, 6.12.2001, Ν. 3077/2002/ΦΕΚ309/Α/10-12-2002, έναρξη ισχύος 13.02.2003 ΦΕΚ 96/Α/23-04-03).  
Επί του παρόντος υφίσταται νέα Συμφωνία υπό διαπραγμάτευση.

**12. Συμφωνία για την εμπορική ναυτιλία**

(Αθήνα, 6.12.2001, Ν. 3857/2010, ΦΕΚ 101/Α/1.7.2010. Έναρξη ισχύος 22.8.2010)

**13. Συμφωνία για τη συνεργασία στον τομέα καυσίμων και ενέργειας**

(Αθήνα, 6.12.2001, Ν. 3136/2003, ΦΕΚ 89/Α/14.4.2003. Έναρξη ισχύος 2.3.2004 ΦΕΚ 90/Α/24.4.2004)

**14. Συμφωνία για συνεργασία στο τομέα της κτηνιατρικής**

(Αθήνα, 28.7.1999, Ν. 2822/2000, ΦΕΚ 88/Α/16.3.2000, Έναρξη ισχύος 6/10/2000, ΦΕΚ 250/Α/14.11.2000)

**15. Συμφωνία περί συνεργασίας στον τομέα των ταχυδρομείων και των τηλεπικοινωνιών**

(Αθήνα, 29.7.1999, Ν. 2887/2001, ΦΕΚ 35/Α/28.2.2001, Έναρξη ισχύος 28/3/2001, ΦΕΚ 130/Α/26.6.2001)

**16. Συμφωνία μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ρωσικής Ομοσπονδίας για τη συνεργασία στον τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας**

(Αθήνα, 11.11.2016, εκκρεμεί κύρωση και από τις δύο πλευρές)